Mason Sözlüğü'nde Gezintiler – 2

Simgeler ve Şekiller

Bu çalışma **"Ansiklopedik Mason Sözlüğü"** adlı kitabın, 2013 tarihli 6. basımından alıntılarla düzenlenmiştir.

Masonlukta simgeler çok önemli bir yer tutar. Öyle ki, simgeleri olmazsa Masonluğun olamayacağı bile söylenebilir. Bu gezintide görülen simgelerin bir bölümü geometrik, bazıları biçimsel, bazıları davranışsal, bazıları ise tasarımsal ya da düşünseldir.

Açı

Esk. Zaviye; *Fra*. Angle; *İng.* Angle; *Alm*. Ecke

Kesişen iki çizgi arasındaki açıklık.

Masonlukta açı, genellikle tek başına değil, bulunduğu geometrik şekil ile bağlantılı bir töresel kavramı simgelemek üzere kullanılır. En sık kullanılan açılar, 90 derecelik dik açı ile 60 ve 45 derecelik açılardır.

Dik Açı

Fra. Angle droit; *İng.* Right Angle; *Alm*. Rechter Winkel

Birbirini dikey olarak kesen iki düz çizginin dört bir yanında eşit olarak kalan açı.

Geometride **"90 derecelik açı"** olarak tanımlanır. "Kare"yi, "dikdörtgen"i ve "dik kenar üçgen"i oluşturan temel geometrik öğedir. Yapıcılık mesleği ve sanatı bakımından **"gönye"**nin açısıdır.

Bu açı "düzeç" (tesviye) ile "şakul"un aynı anda bir arada kullanılmasıyla da oluşturulur. Doğruluk ve dürüstlük erdemi ile eşitlik ve adalet kavramlarını bir arada betimleyen bir simge olarak benimsenir.

Ağaç

Toprakta yetişen, kökü, gövdesi, dalları ve yaprakları olan bitki.

Masonlukta birer simge olarak kullanılan birkaç ağaç türü olmakla, ayrıca dekoratif olarak ağaç dalları ve yaprakları kullanılmakla birlikte, soyut olarak "ağaç" kavramı, Masonluğun simgelerinden biri değildir.

Akasya

Fra. Acacia; *İng.* Acacia; *Alm*. Akazie

Bu ağacın birkaç ayrı türü vardır. Masonlukta sözü edilen tür, yaprakları gece eğilerek gündüz göğe doğru açılan, değişik hava ve iklim koşullarına karşı dayanıklı, değişen hava koşullarından pek az etkilenen, odunu çürümeyen, her mevsim sürekli yeşil olan akasyadır. Bir simge olarak, genellikle bir yaprak çiltimi biçiminde kullanılır.

Masonlukta akasyanın simgesel anlamı üzerinde dört ayrı görüş vardır. Hepsi de bu simgeyi yorumlarken başka ağaçlarla karşılaştırıldığında gösterdiği farklı ve üstün özelliklerini göz önünde tutar.

a) Akasyanın etimolojisi Yunancadaki "akakia" terimidir. Bu sözcük, sözlük anlamı bakımından "suçsuzluk" ya da "günahsızlık" anlamına gelir. Böylece, bir masonun günah işlemekten sakınması gerektiğini anımsatır.

b) Akasya, çok güçlü ve çok dayanıklı bir ağaçtır. Bu nedenle "ölümsüzlük" kavramını yansıtır. Ruhun ölümsüzlüğünü belirtir.

c) Akasya, Masonlukta her şeyin üstünde tutulan evrensel adaletin simgesidir.

d) Tarih boyunca, ezoterik ve gizemci ekollerin çoğunda tekris (inisiyasyon) yaşam ile özdeşleştirilip, bir ağaç ile simgelenmiştir. Masonlukta bunun yerini akasya tutar.

Defne

Fra. Laurier; *İng*. Laurel; *Alm*. Lorbeer

Hoş kokulu ve geniş yapraklı bir her dem yeşil ağaç.

Masonlukta defne, insanın olumsuz tutkularını yenmesinin, öz varlığına egemen olmasının, onurunu koruyup saygınlığını geliştirmesinin simgesi olarak benimsenir.

Defne dalının, bir "taç" şeklinde örülerek kullanıldığında, "utku" *(zafer)* kavramını simgelediği benimsenir. Ancak bu salt Masonluğa özgü değil, genel bir benimseyiştir.

Masonlukta sözkonusu edilen utku, bireyin kendi benliğine karşı kazandığı utkudur. Buyrultu gücünü kullanarak, olumsuz tutkularına ve hırslarına üstün gelişidir.

Dolayısıyla, defne dalından yapılma taç, Masonlukta farklı bir şekilde değerlendirilir.

Defne Dalından Yapılmış Taç

Fra. Couronne de Laurier; *İng*. Crown of Laurel Branch; *Alm*. Lorbeerzweigener Krone

Defne dalları ve yapraklarıyla taç gibi yapılmış bir örme.

Kibir, gurur, mevki gücü ve hırsının simgesi olarak benimsenir.

Bu güç ve hırs, düşünceyi bulandırıp kalbi katılaştırabilir. İnsanı ikiyüzlülüğe yöneltebilir. Kibir ve gurur ise, Dönüp dolaştırıp insanı bireysel güçlerin tutsağı edebilir. Oysa yüksek mevki sahibi bir kişi gücünü gerçeklerin araştırılmasına, gereksinmesi olanlara iyilik ve yardım uğruna kullanırsa, genel olarak insanlığın yücelmesine katkıda bulunmuş olur.

Sedir

Fra. Cèdre; *İng*. Cedar; *Alm*. Zeder

Çamgiller familyasından olup, özellikle yarı tropikal bölgelerde bulunan, iri gövdeli ve kalın dallı bir ağaç.

Bu ağacın en önemli özelliği, hiçbir zaman çürümemesidir. Böylelikle dayanıklılığın ya da sonsuzluğun simgesi olarak benimsenir.

Zeytin Dalı

Fra. Branche d'Olivier; *İng*. Branch of Olive; *Alm*. Olivenast

Dünya çapında yaygın bir şekilde benimsendiği üzere, *"barış dileği"*nin simgesi.

Masonlukta zeytin dalı ile simgelenen barış, küskünler ya da bireysel olarak aralarında geçimsizlik bulunan kişilerin barışmalarının çok ötesinde, tüm insanları ve tüm toplumları içeren, sürekli ve koşulsuz, evrensel nitelikli bir barıştır. Böylesine bir barışın, ancak bireylerin içsel verimlilikleriyle güçlenip gerçekleşebileceği öngörülür.

Her Dem Yeşil Bitki

Fra. Toujours vert; *İng.* Evergreen; *Alm*. Immergrün

Her mevsimde yaprakları yeşil olan bitki.

Genel olarak "ölümsüzlük" kavramının simgesi olarak benimsenmiştir. Bazı mason kuruluşları bunu "ruhun ölümsüzlüğü" olarak değerlendirir.

Alâmet

Fra. Marque; *İng.* Sign;*Alm*. Zeichen

Masonların derecelerini ve görevlerini belirten amblem.

Masonluktaki alâmetler, özellikle mabette yapılan çalışmalarda kullanılan önlük ve kordonların üzerine işlenir ya da takılır.

Simgesel derecelerde bir masonun hangi derecede olduğu taktığı önlükten belliolur. Bu yüzden önlük, bir masonun derecesinin alâmeti sayılır.

Görevlilerin de görevlerine özgü alâmetleri vardır. Bunlar genellikle taktıkları kordonların üzerine işlenir ya da bir "biju" şeklinde kordonların ucuna asılır.

Mavi renk, simgesel derecelerin alâmeti olarak kabul edilir. Yüksek derecelerde her derecenin ya da bir dereceler grubunun kendine özgü bir rengi vardır.

Alef / Aleph

Eş. Elif, Alfa, Alpha

İbrani alfabesinin ilk harfi.

Bu harf, bazı dinsel benimseyişlerde "her şeyin başlangıcı", bazılarında doğrudan "tanrısallık" kavramının simgesidir.

Alef'i görünce hemen alfa'ya bakmadan olmaz.

Alfa ve Omega

Fra. Alpha et Omega; *İng.* Alpha and Omega; *Alm*. Alpha und Omega

Yunan alfabesinin birinci ve sonuncu harfleri.

Alfa		Omega	
α	A	ω	Ω

Her şeyin başlangıcı ve sonucunu ya da her şeyin ilkini ve sonuncusunu bir arada nitelemek üzere kullanılır. Genelde "alfa" önceliklidir ama Masonluğun kimi ritlerinin bazı ileri ve yüksek derecelerinde "omega" başlı başına önemli bir yer tutar.

Alegori

Esk. Kinaye; *Fra.* Allégorie; *İng.* Allegory; *Alm.* Allegorie

Bir düşünce, bir kavram, bir olgu ya da öğütlemeyi doğrudan ve açıkça anlatmayarak, dolaylı ve bambaşka sözlerle aktarıp, aslında ne anlatıldığının akıl yürüterek vesezme yoluyla anlaşılmasını ve kavranmasını sağlama yöntemi.

Masonluğun birçok derecesindeki anlatı ve öğütlemeler, alegorik nitelik taşıyan öyküler kullanılarak verilir. Bu alegorilerin bazılarının Tevrat ya da İncil'de anlatılan öykülerle benzerliği görülebilir. Ancak bu öyküler tümüyle Yahudilik ya da Hıristiyanlığın kutsal kitaplarını izlemez. Hatta kutsal kitaplarda anlatılanlarla çelişkileri bile gösterilebilir.

Masonluktaki alegorik öyküler arasında Süleyman Mabedi'nin yapımı ile ilgili olanlar öncelik taşır. Bazı mason ritlerde ise Tapınakçılar ile bağlantılı öyküler de çok önemsenir.

Masonluğu doğrudan Hıristiyan inançları üzerine oturtmayı öngören ritve sistemlerde dinsel nitelikli öyküler görülebilir; bunların birer alegori olduğunu söylemek zordur.

Öte yandan bazı ülkelerdeki uygulamalarda bir ulusal destanının da Masonlukta bir alegori olarak kullanıldığı görülebilir.

Ritüellerdeki alegorik öykülerin tarihsel bakımdan "gerçek" olup olmadığının pek önemi yoktur. Çünkü bu öyküler dinsel, tarihsel ya da bilgisel bir açıdan değil, töresel bir açıdan yorumlanarak değerlendirilir. Bununla birlikte, bazı mason ritlerinin bakış açısı uyarınca bu öyküler, aslında hiç de alegorik nitelik taşımaz; "gerçeğin takendisi" olarak ve bilgi edinilmesi öngörülerek anlatılır.

Alegori yöntemi, çağlar boyunca hemen tüm ezoterik kurumlarda yer almıştır. Hatta ezoterik sistemin temel özelliklerinden biri olduğu söylenebilir.

Ancak alegoriler yalnızca ezoterik sisteme uyarak çalışan kurumlara özgü değildir. Özellikle çocuklar için yazılmış "fabl" türündeki öyküler, alegorinin tipik örnekleridir.

Destanların çoğu, ayrıca kutsal kitaplarda anlatılan öykülerden bazıları, özellikle tanrılar aslında birer alegoridir.

Ezoterik kurumlardaki alegoriler, birçok simge ve simgesel terimler de içerir. Hatta, bir alegoride sözü geçen hemen her canlının ve nesnenin mutlaka bir simgesel anlam taşıdığı bile söylenebilir. Özellikle kişiler, iyi ya da kötü örnek alınması gereken kişilik yapılarını temsil eder.

Alev Almış Yürek

Fra. Coeur enflammé; *İng.* Burning Heart; *Alm.* Brennendes Herz

Çıra gibi ya da ortasında içten içe yanan bir yürek şeklinde tasarımlanan bir simge.

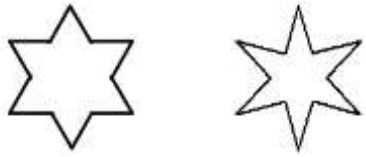
İçtenlikle dolu olan bağlılık ve coşkunun bir simgesi olduğu benimsenir.

Altı Kollu Yıldız / Altı Köşeli Yıldız

Fra. Étoile à six branches; *İng*. Six Pointed Star; *Alm*. Sechszackigen Stern

Altı kolu bulunan yıldız biçiminde bir simge ya da geometrik düzenleme.

Tanımı böyle yapılınca, bunun şöyle bir şekil olması gerekir.

Ancak "altı kollu yıldız"dan söz edildiğinde genellikle benimsenen şekil, bunun simetrik olarak eşkenar üçgenlerden oluşanıdır:

Bu şekil ise, **"İki Çapraz Üçgen"** kavramını gündeme getirir.

İki Çapraz Üçgen

Eş boyutlu iki eş kenar üçgenden oluşan bileşik simge.

Bu bileşik simgeyi üç ayrı tarzda oluşturma olanağı vardır:

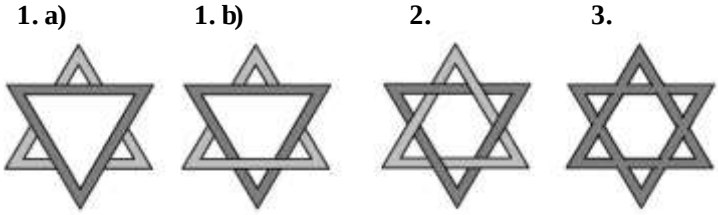
1. Üçgenler üst üstedir. Bunun iki seçeneği vardır:

a) Üçgenlerden biri bütünüyle diğerinin üstündedir;

b) Üçgenlerden biri diğerinin üstündedir, ama bir kolu alttadır.

2. İki üçgen tümüyle birbirinin içine geçmiş durumdadır.

3. Üçgenlerin iç içe mi, yoksa üst üste mi oldukları belirsizdir. Buna "altı kollu yıldız" denilmesi çok daha doğru olur.

Yahudiler, altı kollu yıldıza **"Siyon"** adını vermiş, bu simgeyi kendi dinsel inançları uyarınca yorumlayarak bunu uluslarının amblemi olarak da benimsemişlerdir. Nitekim kimilerine göre "Siyonizm" olarak anılan politik ülkü de kaynağını bu amblemden alır. Ancak bu amblem (Şekil 3.) sadece Yahudilere özgü değildir. Tarih boyunca birçok Doğu toplumunca hatta Türk beyliklerince de kullanılmış olup, günümüzde başka toplumlarca da kullanılmaktadır.

Kapsamında iki üçgenin belirgin olarak ayrı ayrı görülebildiği bileşik simgenin yorumlanmasında, -hangi tarzda yerleştirilmiş olurlarsa olsun- bir ucu yukarıyadoğru olan üçgenin ateşi, diğerinin suyu simgelediği benimsenir. Bu yorumda Alşimistlerin etkisi vardır.

Üçgenlerin kolları art arda birbirinin içinden geçer biçimde olduğunda (Şekil 2.), bu bileşik simge **"Süleyman'ın Mührü"** ya da **"Davut'un Kalkanı"** olarak da anılır.

Süleyman'ın Mührü

Esk. Mihri Süleyman; *Fra*. Sceau de Salomon
İng. Solomon's Seal; *Alm*. Solomonischessiegel

Simetrik olarak birbirine geçmiş iki eş kenar üçgenden oluşan geometrik şekil, amblem ve simge.

Bu şekil, İsrail Devleti'nin bayrağında yer alan geleneksel ve ulusal amblemiletıpatıp aynı değildir; sadece benzer. Yahudilere ve İsraillilere özgü bir işaret olarak nitelenmişse de bu yanlıştır. Çünkü tarih boyunca bu amblemi kullananlar çok olmuştur. Hatta Kanunî Sultan Süleyman da bu amblemikendimührüolarakbenimsemiş, bu şekil birçok Türk ve İslâm yapıtında bir süsleme öğesi olarak kullanılmıştır.

Masonluğun da önemli simgeleri arasında yer alan bu şekil, bazı kaynaklara göre yalnızca Süleyman'ın Mührü'dür. Bazı masonik yorumcular ise, bu şekli Süleyman'ın Mührü ile hiç bağdaştırmaksızın, başlı başına bir simge olarak değerlendirir. Buna göre; **"iki simetrik eş kenar üçgen"** bilgi ve yeteneğin birleşimiyle oluşmuş bir olgunluğun ya da yetkinliğin simgesidir.

Çeşitli masonik uygulamalarda, bu simgenin, yalnızca kendi başına değil, diğer bazı simgelerle birlikte kullanıldığı da görülür. Bu bileşik simgelerde, iki çaprazüçgenin ortasında G harfi, güneş, göz ve bunların çeşitli birleşimlerine sık sık rastlanır.

Diğer bazı yorumlarda, bu şeklin "su ve ateşin birleşimi"ni simgelemekte olduğu belirtilir. Kimisi de bu şekli "yaşam ve ölümün birleşimi" şeklinde açıklamıştır.

Süleyman'ın Mührü, çizim bakımından iki ayrı şekilde yapılır. Bunlardan birinde iki ayrılabilir nitelikli üçgen birbiri içine geçmiştir; diğerinde ise, iki üçgen birbirlerinden ayrılamaz şekilde iç içe geçirilmiştir; Bu ise **"heksalfa"** olarak da anılır.

Bu üçgenlerin kenarlarından hangisinin diğerinin altından ya da üstünden geçtiği belirli değilse, ortaya "**Altı Kollu Yıldız"** olarak anılan bir şekil çıkar. İşte bu şekil Yahudilerin **"Siyon"** olarak da anılan ulusal amblemleriyle özdeşleşir. Ancak bu Süleyman'ın Mührü ile aynı şey değildir.

Heksalfa ve Heksagram

Fra. Hexalpha; *İng*. Hexalpha; *Alm*. Hexalpha
Fra. Hexagramme; *İng*. Hexagram; *Alm*. Hexagramm

Latin Alfabesindeki karşılığı **A** olan altı "Alfa" harfinin ya da bu sözcüğün, altı kez kullanılarak ve simetrik yerleşimiyle oluşturulmuş yüzey geometrik şekil.

Dönülüp dolaşılıp, farklı adlar adı altında betimlenen hep aynı şekil oluyor. Bunların üzerine bir de heksagon yani altıgene bakmalı…

Altıgen(Eşkenar)

Fra. Héxagone régulier; *İng*. Regular Hexagon; *Alm*. Regelmässiges Sechseck

Birbirine eşit altı kenarlı yüzey geometrik şekil.

Eş kenar altıgen bir masonik simge değildir. Ancak Masonluktaki bazı simgelerle yakından bağlantılıdır. Örneğin bir eş kenar altıgenin köşeleri, iç içe geçmiş iki simetrik üçgenin köşelerini karşılar.

Bir eş kenar üçgen çizebilmek için, pergel ile önce bir çember*(daire)* çizmek, sonra bunu kendi yarıçapıyla bölmek gerekir. Bu işlem sırasında birer köşesi ortak olan altı eş kenar üçgenden oluşan eş kenar altıgen çıkarılır.

Altın Post

Fra. Toison d'Or; *İng*. Golden Fleece; *Alm*. Goldenes Vlies

Bazı mason ritlerinin kimi derecelerinde onur ve saygınlığı vurgulamak üzere sözü edilen bir tasarımsal simge.

Bir nesne olarak pelerin gibi bir giyim öğesi olduğundan söz edilir ama asıl önemli yanı bu giyim öğesinin tılsımlı olarak nitelenişidir. Kimi yazında bunun altından yapılma değil, eflatun renkli ve üzeri sırma işlemeli, altın gibi parıldayan bir öğe olduğundan söz edilir. Bunlar, "Atlantis" ile bağlantılı bir efsaneden çıkarılmıştır. O gibi efsaneler de kökenini bir Antik Yunan mitinden alır.

Amblem

Eş. Belirtke; *Fra*. Emblème; *İng*. Emblem; *Alm*. Sinnbild

Bir düşüncenin yalın tasarımı olan bir şekil, bir alâmet ya da bir somut ve nesnel düzenleme.

"Amblem" ve "simge" sözcükleri yer yer eş anlama gelmek üzere de kullanılırsa da bu sözcüklerin tanımları bakımından yanlıştır.

Amblem, salt somut ve nesnel bir niteliği oluşu nedeniyle bir simge değildir. Örneğin, kendine özgü renk ve şekilleriyle her ulusun bayrağı o ulusa özgü bir amblem niteliği taşır fakat bir simge değildir. Aynı bayrağın düzenlenişinde kullanılmış olan herhangi bir şekil ya da bir renk ise soyut bir kavramı temsil eden bir simge olabilir. Öteyandan, genel olarak "bayrak", ulusal özgürlük ve bağımsızlığı belirten bir simge olarak kabul edilebilir. Üzerinde hiçbir şekil olmayan beyaz bir bayrak, dünyanın her yerinde "iyi niyet" simgesi olarak benimsenmiştir.

Bir simgenin birbirinden çok farklı yorum ve değerlendirmeleri olabilir. Bir amblemin ise kesin ve belirgin bir anlamı vardır. Fakat aynı biçimde düzenlenmiş olan bir amblemin anlamı, bir toplumdan diğerine değişebilir. Aslında değişken olan amblemin anlam değil, ilgili toplumun töre, gelenek ve genel değer yargılarıdır.

Masonlukta amblemler, simgelerle iç içe yer alır. Bunların her biri kendi başına bir düzenleme değildir. Birkaç simgeden oluşur. Örneğin, "gönye" ve "pergel" kimi zaman ayrı, kimi zaman birlikte kullanılan simgelerdir. Bir düzenleme biçiminde bir araya getirildiklerinde bir "bileşik simge" oluşur.

Ayakları 45 derecede açılmış bir pergel, eşit kollu bir gönye ile simetrik biçimde birleştirilmiş, tam ortasına da bir "G" harfi yerleştirilmiş olan düzenleme, üç simgenin bir araya gelmesi ile oluşturulmuş bir amblemdir. Bu, "**Masonluğun amblemi"** olarak benimsenmiştir.

Birçok yerde aynı simgesel düzenlemenin, bir eksikle, ortasında G harfi olmadan kullanıldığı görülür. Ancak, gönye ile pergeli bu tarzda kullanan başka kuruluşlar da bulunduğu için, G harfi, bu amblemi Masonluğa özgü bir yapıya kavuşturur. Bu düzenleme **"Masonluğun alâmeti"** olarak da nitelenir.

Gönye ile pergelden oluşan bileşik simge, ulusal nitelik taşıyan simgelerle bir diğer düzenleme içinde birleştirilirse, bu kez ilgili ülkenin ulusal mason örgütünün amblemi oluşur.

Örneğin, gönye ve pergel ile birlikte Türk Bayrağı'ndaki gibi bir "ay ve yıldız" figürü kullanılınca, bunun Türk Masonluğu'nu temsil eden bir amblem olduğu söylenebilir.

Aslında yukarıdaki amblemin bir simgesel anlamı da vardır. Buna çok dikkat etmek gerekir. Burada ay-yıldız gönye ile pergeli çevrelemiş durumdadır. Böylece, ilgili mason kuruluşunun ulusal niteliğinin daha üstün olduğu vurgulanmaktadır.

Bunun tersi kullanılacak olursa yani ay-yıldız gönye ile pergelin içine yerleştirilirse, bu kez Masonluğun ulusal nitelikten daha üstün tutulduğu belirtilmiş olur.

Eğer amblem tek bir kişi ya da kuruluşa özgü olursa, ona "alâmet" demek daha doğrudur. Çünkü bu durumdaki amblem, ancak o kişiyle ilgili bir olguyu yansıtır. Oysa bir nesnel düzenlemenin amblem niteliği taşıması için, onun bir kişiyi değil, bir topluluğu ya da bir toplumu temsil etmesi gerekir.

Bir amblemin birden çok simgeden oluşması zorunlu değildir. Fakat bu olgu, simge ile amblemi özdeşleştirmez. Ancak, herhangi bir simgeye, kesin ve belirgin bir anlam verilecek olursa, artık o bir simge değil bir amblemdir.

Anıt

Esk. Abide; *Fra.* Monument; *İng.* Monument; *Alm.* Ehrenmal

Bir anıyı yaşatan, görkemli ve genellikle tarihsel nitelikli heykel ya da yapı.

Masonlukta, birbirinden farklı birkaç tür anıttan sözedebilme olanağı vardır. Herbiri, ilgili olduğu ritüelin kapsamında yer alan bir simgedir.

Masonlukta en yaygın olarak kullanılan anıtlar ile öteden beri bunlaraverilensimgesel anlamlar şöyledir:

1. Üzerinde herhangi bir masonik simge bulunmayan, nerede ve neyeilişkinolduğu da bildirilmeyen, büyük ve görkemli bir yapı: "Özdeksel gücün ve üstünlüğün simgesi."

2. Kırık bir sütun başında diz çökmüş olarak ağlayan bir kız (Ağlayan Bakire): "Masonluğun temel dayanaklarının yıkılmış olması üzerine tutulan yas"

3. Üzerinde bir "altın delta" gömülü olan dikilitaş: "HiramAbif'in öldürülme üzerine kutsal sözcüğün yitirilişi."

Ankh

Eski Mısır uygarlıkları başta olmak üzere, tarihte, birçok kurum ve inanç sisteminde, insanın ve yaşamın, ayrıca bununötesinde "ölümsüzlük" düşünüsü ve kavramının simgesi olarak ve alâmeti olarak benimsenip kullanılmış bir biçim ve bu biçimden oluşan taşınabilir bir nesne.

Bu biçim birçok yerde "haç" kavramıyla bağdaştırılır ve üzerinde taşımak üzere bir halka bulunan "Tau" ile özdeş tutulur. Ancak antik uygarlıkların kalıntılarına bakıldığında, Ankh'ın aslında bir haç tasarımıyla bağdaşmadığı, kollarını iki yana açmış bir insan figürüyle çok daha benzeştiği dikkati çeker.

Eski Mısır tapınaklarının ve mezarlarının hepsinde, hiyeroglif kullanılarak yapılmış çizim ve düzenlemelerin birçoğunda bu figüre rastlanır.

Arı

Fra. Abeille; *İng.* Bee; *Alm.* Biene

Toplumlarda genel olarak benimsendiği üzere; çalışkanlığın simges

Aslan / Arslan

Fra. Lion; *İng.* Lion; *Alm.* Löwe

Tarih boyunca hemen her toplumda *"tüm hayvanların kralı"* olarak nitelenmiş hayvan.

Aslan genel olarak güçlülüğün, egemenliğin, üstünlüğün ve görkemin simgesiolarak benimsenir. Bu nedenle öncelikle başı; üstün ve egemen oluşun, yelesi görkemliliğin, pençesi de güçlülüğün simgesi olarak alınmıştır. Mısır'daki ünlü Sfenks, kimimason ritlerinde önemli bir simge olarak değerlendirilir.

Şunu da unutmamak gerekir: Bir şeyin "aslanın ağzında" olduğu söylenirse, bunun anlamı o şeyin çok önemli ve çok değerli olduğudur.

Ay

Esk. Kamer; *Fra*. Lune; *İng.* Moon; *Alm*. Mond

Dünyanın uydusu.

Masonluğun simgesel derecelerinde bir locanın oturumlarını düzenlediği bir mabette ya da derecenin tablosu üzerinde yer alan önemli simgelerden biridir. Masonlukta yeni doğmuş bir ayın gökyüzündeki görünümü *(hilal)* kullanılır. Bu nedenle, karşıdan bakıldığında aydınlık yüzü sağ taraftadır.

Ay, "gerçek ışığı"nın yansıması ve bilgelik yönteminin simgesi olarak kabul edilir. Kendinden daha önemli bir simge olan güneş ile bağlantılıdır. Güneş, "bilgi"yi ve "gerçek ışığı"nı simgelerken, ay da bilginin her zaman doğrudan değil, kimi zaman dolaylı olarak da elde edilebileceğini, küçük bir ışık belirtisinin bile gerçeği bulmada yol gösterebileceğini, bundan yararlanılması gerektiğini vurgular. İnsana bilgi sağlayabilecek ve onu gerçeklere yöneltebilecek her öğenin mutlaka değerlendirilmesi gerektiğini, umutla çalışmanın sonunda aydınlığa çıkılacağını düşündürür.

Şu halde hemen bir simge olarak "ışık" sözcüğüne bakalım.

Işık

Eş. Nur; *Fra*. Lumière; *İng.* Light; *Alm*. Licht

Aydınlığı sağlayan kaynak.

Masonlukta "aydınlık" kavramı, bilgi ve bilgelik sözcüklerinin simgesel karşılığı olarak kullanılır. Tarih boyunca hemen her ezoterik ekolde, dinlerde ve tarikatlarda, aydınlık "iyi, doğru ve güzel" olanı, karanlık ise "kötü, yanlış ve çirkin" olanı nitelemek üzere kullanılmıştır.

Bireyin amacı "karanlıktan aydınlığa geçiş" simgesel deyişiyle dile getirilir. Bunu sağlayan ışıktır. Bu yüzden, gerek bir kavram gerekse somut bir aydınlatıcı öğe olarak ışık, tüm bu ezoterik kurum ve örgütlerde çok önemli bir yer tutmuştur.

Masonlukta ışık kavramı, masonik eğitim ve öğretimin verilmesinde kullanılan tüm öğeleri içerir. Bu bakımdan simgeler, alegoriler, özdeyişler ve ritüellerin bir öğütleme ya da aşılama içeren bölümlerinin her biri "ışık" olarak nitelenir. Bunlar birleşince Masonluktaki aydınlığı oluşturur; bir masonun aydınlanmasını sağlar.

Işığa Kavuşmak

Eş. Nura Kavuşmak

Mason olmak isteyen bir kişinin, Masonluğa Kabul Töreni sonucu dileğine ermesi.

Bu bir simgesel terimdir. Mason olmayan bir kişinin, simgesel olarak *"karanlıklar içinde"* bulunduğunun kabul edilmesiyle bağlantılıdır. Nitekim adayın Masonluğa Kabul Töreni'nin büyük bölümünde gözlerinin bağlı oluşunun nedeni de budur. Törenin sonunda gözleri açılır ve somut olarak ışığa kavuşması sağlanır.

Ancak Masonlukta "ışığa kavuşmak" terimi bu somut olayı nitelemek üzere kullanılmaz. Masonlukta nasıl "ışık" ve "karanlık" sözcükleri birer simgesel anlam taşırsa, "ışığa kavuşmak" terimi de öyledir; simgesel olarak "aydınlanma" terimiyle özdeşleşir.

Işığa Kavuşturmak

Eş. Nura Kavuşturmak

Mason olmak isteyen bir kişinin kabul törenini yöneterek, tören sonunda onaritüelik olarak simgesel ışık verilmesini sağlamak ve "mason" sıfatını da vermek.

Masonlukta "ışığa kavuşmak" teriminin sık kullanılmasına karşılık, "ışığa kavuşturmak" terimi pek ender olarak geçer. Bunun nedeni de bir bakıma Masonluktaki alçak gönüllülüktür. Hiçbir locanın saygıdeğer üstadı / üstad-ı muhterem ya da bu görevi daha önce yapmış olan bir mason, bir diğer kardeşin geçmişteki kabul törenindensöz ederken *«Onu ışığa ben kavuşturdum.»* gibi bir sözetmez. Bir mason, ışığa kendisi kavuşur, ondan önceki masonlar ona bu bağlamda sadece yardımcı olur.

Beşgen

Fra. Pentagone; *İng*. Pentagon; *Alm*. Fünfeck

Beş kenarlı yüzey geometrik şekil.

Masonlukta beşgenden sözedildiğinde, bu genellikle bir "eş kenar beşgen"dir.

Beşgen, Masonluktaki bazı ritlerin ilgili derecelerinde masonik erdemler arasında öncelikli tutulan beşinin simgesi olarak kabul edilir. Daha önemlisi, eş kenarbeşgenin her bir köşesinin beş kollu bir yıldızın uçlarıyla birleşmesidir. Böylece beşgen biçimindeki bir simge beş kollu yıldız ile âdeta özdeşleşir.

Konumuz ister istemez yıldıza kaydı.

Beş Kollu (Köşeli) Yıldız

Fra. Etoile à Cinq Branches; *İng*. Five Pointed Star; *Alm*. Stern mit fünf Punkten

Simetrik beş kolu ve beş ucu olan yüzey geometrik şekil.

Bu biçimdeki bir geometrik şekil, çok önemli masonik simgelerden biridir. Tek başına değerlendirildiği gibi, çeşitli bileşik simgelerin oluşturulmasında da kullanılır. Kimi ritüellerde **"Işık Saçan Yıldız"** olarak da anılır.

Beş kollu yıldız, Masonlukta iki ayrı simge olarak görülebilir. Bunlardan biri, zihinlerdeki olağan simetrik yıldız tasarımı gibidir. Diğerinde ise, yıldızın kollarını oluşturan hatlar birbiri içinden geçer.

Hatları sürekli çizilen beş kollu yıldız, görünümü nedeniyle **pentalfa** *(beş alfa)* ile de özdeşleştirilir.

Etimolojisi bakımından Yunancadan alınma olan pentalfa, bir figür içinde **alfa** harfinin aynı anda beş ayrı açıdan bulunuşunu belirtir. Bu nedenle de **pentagram**ile özdeşleşir. Bu ise beş harften oluşan sözcük demektir.

Genel olarak yıldız konusunu görmeyi sonraki bir gezintiye bırakabiliriz. Fakat özel olanlarından birinin yeri hemen burası...

Işık Saçan Yıldız

Eş. Alev Saçan Yıldız; Alevli Yıldız*; Fra*. Etoile flamboyante
İng. Blazing Star; *Alm*. Flammender Stern;

Işık ya da alev saçar şekilde düzenlenmiş yıldız figürü.

Bu simge, genellikle, bir kolu yukarıya doğru bakan beş kollu bir aydınlık yıldız şeklinde düzenlenir ama ille beş kollu olması gerekmez.

Beş kollu ışık saçan yıldız, her iki kolunu olasıya yana açmış, bacakları da açık ve gergin biçimde yere sağlam basmış bir insanın simgesel karşılığı olarak benimsenir.

Bu durumuyla ışık saçan yıldızın simgelediği insan, yenileşen ve yetkinleşen, onur ve saygınlığını koruyarak başını dik tutan, akıl ve bilgelikle davranan, hem aydınlanan hem aydınlatan, toplumu ve insanı seven, güçlü ve toleranslı, sevecen ve özverili bir kişidir. Tüm bu nitelikler gözönünde tutularak, beş kollu ışık saçan yıldızın, tüm olumlu erdemleri ve eylemleriyle **"gerçek mason"** kavramını simgelediği benimsenir.

Bu simge Spekülatif Masonlukta oluşturulmuş değildir; Operatif Masonluk döneminden kalmadır. Nitekim Masonluğun bazı eski el yazması belgelerinde, bu yıldız, "güzellik ve şanlılık" kavramının bir simgesi olarak nitelenmiştir.

Ancak bu simgenin doğrudan Operatif Masonlukta oluşturulmuş bulunduğunu söylemek olanaklı değildir; aynı simge, çok daha eski tarihli başka ekol ve kültürlerde de görülür.

Bazı mason kuruluşlarının mabetlerinde, ışık saçan yıldız, döşemenin ortasında sürekli bir dekoratif öğe olarak yer alır. Kimine göre, tüm erdemlerin ana ilkesi olan **"sağgörü"** *(basiret)* kavramını simgeler.

Bu benimseyiş ile yapılan yorumlarda, Masonluktaki simgelerden bir diğeri olan **güneş** ile de bağdaştırılır.

Masonluktaki bazı uygulamalarda, ışık saçan yıldızın ortasında bir de **G harfi** yer alır.

Bu durumda, ışık saçan yıldız ile G harfinin simgelediği kavramlar kaynaşmıştır.

Bu bileşik simgenin yorumsal değerlendirmesi ise, iki ayrı bakışla yapılabilir:

a) Işık, G harfinden saçılmakta ve yıldızı da aydınlatmaktadır. G harfinin *Tanrı* kavramını nitelediğini benimseyenler için, bu bileşik simgede ışık saçan yıldız, "*tanrısal ışığın kaynağı"* kavramını simgeler.

b) Işık saçan yıldızın simgelediği kavramların içeriğinde G harfinin simgelediği kavramlar bulunur. Işık saçan yıldızın, *"gerçek mason"* kavramının bir simgesi olduğunu benimseyenlere göre, G harfinin simgelediği kavramlar gerçek masonun gönlündedir.

Işık saçan yıldızı ortasında birtakım diğer harfler ile -örneğin **M** ve **Z**- kullanılarak- daha değişik anlamlar taşıyan bileşik simgeler oluşturmak da olanaklıdır.

Masonluktaki her yıldızın, hele her beş kollu yıldızın, mutlaka ışık saçan yıldız ile eş bir simgesel anlam taşıması gerekmez. Nitekim çeşitli ritüellerde daha başka, kimisi beş kimisi daha çok kollu yıldızlar da görülür.

Boğa

Fra. Taureau; *İng.* Bull; *Alm*. Stier

Damızlık erkek sığır.

Eski çağlardaki bazı din ve inançlarda, özellikle Mitraizm'de kutsal sayılmıştır. Doğanın verimliliğini ve sürekli yenilenmesini sağlayan "asal güç" kavramının simgesi olarak benimsenir.

Bokböceği

Eş. Skarabus; *Lat.* Scarabaeus sacer*; İng.* Beetle, Scarab;
Fra. Scarabée; *Alm*. Mistkäfer

Yumurtalarını, dışkısı etrafına bırakan pek yaygın bir böcek.

Bu böcek Eski Mısır'da "kutsal" sayılır ve âdeta tanrılaştırılırdı. Masonluğun da bazı ileri ve yüksek derecelerinde bir simge olarak görülür; "süreklilik", "yararlılık" hatta "ölmezlik" kavramlarının bir simgesi olarak benimsenmiştir.

Caduceus

Latince: "Müjdecinin asası".

Çevresine sarmal biçimde bir çift yılan dolanmış olan, üst yanında karşılıklı bir çift kuş kanadı yer alan bu düzenleme ya da simge, Masonluğun bazı ileri ve yüksek derecelerinde görülür.

Çadır

Fra. Tente; *İng.* Tent; *Alm*. Zelt

Kalın bez ya da benzeri bir nesneden oluşturulmuş, basit ve geçici barınak.

Bireysel yarar sağlamada sakıngan, bireysel güvencede ise alçak gönüllü olmak gerektiğini vurgulayan bir simge olduğu kabul edilir.

Çember

Eş. Daire; *Fra*. Cercle; *İng.* Circle; *Alm*. Kreis

Bir merkezden eşit uzaklıktaki noktaların birleşiminden oluşan geometrik şekil.

Çember, Masonlukta birbiriyle âdeta taban tabana zıt simgesel anlamlarda değerlendirilir. Bunlardan biri uyarınca, "sonsuzluk" kavramını, diğerine göre ise "sınırlılık" kavramını simgeler.

Dolayısıyla bazı görüşler uyarınca çember, evrenin ve doğa gerçeklerinin sonsuzluğunun bir simgesidir. Diğer görüşler de evrenin ve doğa gerçeklerinin insan için sonsuzluğuna katılır ama çemberi, bunların karşısında insanın düşünce olanağının ve akıl yeteneğinin sınırlı kalışını vurgulayan bir simge olarak yorumlar. Hatta bu amaçla çember, bir simge olarak, merkezinde yer alan nokta ile birlikte gösterilir. Kimi masonik uygulamalarda, bu çok önemli ve çok değerli bir simgedir.

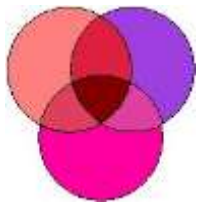
Çemberin çiziminde önce merkez olacak bir nokta saptanır ve çizimi pergel kullanılarak gerçekleştirilir. Nitekim bu simgenin yorumu, nokta ile pergelin simgesel anlamlarıyla bağdaştırılarak yapılır.

Bir başka değerlendirmeye göre çember, çiziminde bir noktadan başladıktan sonra hiçbir geometrik değişime uğramaksızın gene aynı noktaya dönülmesini sağladığı için, "ne başlangıç ne de son" sayılır. Bir diğer deyişle, "başlangıç" ile "son" özdeş olur. Böylece çember, "evren" kavramının simgesi olarak benimsenir.

Çemberi çoğullaştıralım…

Üç Çember

Eş. Üç Daire; *Fra*. Trois Cercles; *İng.* Triple Circle; *Alm*. Dreifache Kreise

Birbiri içine geçmiş üç çemberden oluşan şekil.

Bu şekil, genelde pek basit olarak, "evrensel oluşum" düşüncesinin simgesi olarak alınır. Daha ayrıntılı bir düşünce tarzı ile ise, evrenin insanlarca bilinen belirli bir başlangıcı ve belirli bir sonu olmadığını, bugüne kadar sürekli bir devinim içinde gelişmiş olup bu gelişimin sürdüğünü simgeler.

Çemberleri yarım yarım alırsak, bambaşka bir konunun simgelenişine gidebiliriz.

Teslis

Fra. Trinité; *İng.* Trinity; *Alm*. Dreieinigkeit

Hıristiyanlıktaki kutsal üçleme.

Bu üçlemede, üç temel tanrısal güç ya da nitelik, tek Tanrı'nın varlığında birleştirilir. Bu üç güç ya da nitelik, **Tanrı *(Baba)*, İsa *(Oğul)* ve Kutsal Ruh**'tur. Bu üç tanrısal niteliğin **İsa**'nın kişiliğinde bedenleştiğine inanılır.

Çeşme

Düzenli taze su kaynağı.

Masonlukta çeşme ya da pınar, zamanın hiç durmaksızın geçip gittiğini, bir dahageri gelmeyeceğini, ancak geçmiş deneyimlere dayanan bilgi ve geleneklerin canlılıklarını sürdürdüğünü anımsatan bir simge olarak kabul edilir. Geçmiş olan zaman için üzülmenin bir yararı olmadığını, geleceğin de olduğunu düşünmek gerektiğini de anımsatır.

Çoban

Fra. Pasteur; *İng.* Shepherd; *Alm*. Hirt

Sürü güden kişi.

Toplum düzenini sağlayan yasaları simgelediği kabul edilir.

İlgili bir sözcük:

Faros

Eş. Pharos

Süleyman Mabedi'nin yapımına ilişkin öyküde, Başmimar Hiram Abif'i öldürmüş olan katillerin saklanmış olduğu yeri bulan çoban.

Bu adın İbranicede belirgin bir sözlük anlamı yoktur. Latincede "deniz feneri" ya da "yol gösterici" demektir. Özellikle ünlü İskenderiye Feneri bu adla anılmıştır.

Delta

Bir ucu yukarıya bakan eş kenar üçgen.

Masonlukta genel olarak "üçgen"den söz edildiğinde, bunun nasıl bir üçgen olduğunun belirtilmesi gerekebilir. Çünkü her biri ayrı ayrı birer simge olan birkaç üçgen vardır. Delta bunlardan yalnızca biridir.

Delta, genellikle, görünümünde bir ucu yukarıya doğru gelecek şekilde tasarımlanır. Bir şekil olarak, **"D"** harfinin Yunan alfabesindeki karşılığıdır.

Her mason mabedinde görülen, kiminde içinde bir göz bulunan ama kiminde bulunmayan, "parlak üçgen" de bir deltadır.

Deltanın, "insanları aydınlatan evrensel bilgi"nin simgesi olduğu benimsenir. Bazı ritüellerde bu bilgiye bir ruhsal ya da tanrısal *(ilahî)* nitelik de verilir.

Delta, bir bakıma, insanlık inançlarının en yücesini de simgeler. Bu yüzden, Masonluktaki birçok uygulamada masonların taktığı bijular delta şeklindedir. Nitekim Süleyman Mabedi'nin yapımına ilişkin öyküde, Başmimar Hiram Abif'in boynunda taşıdığı bijunun da delta şeklinde olduğu söylenir.

Bir de, görünümünde bir ucu aşağıya doğru bakan eş kenar üçgen vardır; bu ise "Enoşik Delta" ya da "Enoş Deltası" olarak anılır. Bunun, sosyal uygarlığın gelişiminin simgesi olduğu benimsenir.

Standart Delta Enoş Deltası

Bu iki deltanın simetrik olarak bir araya getirilmesiyle ise, "iki çaprazüçgen" ya da "altı kollu yıldız" olarak anılan bileşik simge oluşur.

Demir

Fra. Fer; *İng.* Iron; *Alm*. Eisen

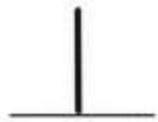
Pek yaygın olarak bulunan ve birçok amaçla kullanılan bir maden.

İnsanın yaşamında çekebileceği gerek özdeksel *(maddî)* gerekse tinsel *(manevî)* acıların simgesi olarak benimsenir.

Demir bir madendir ama Masonlukta "maden" denilince bunun anlamı bambaşkadır.

Dikey

Eş. Düşey*; Fra*. Perpendiculaire; *İng.* Perpendicular; *Alm*. Senkrecht

Bir yatay hat ya da yüzey ile dik açı oluşturan bir diğer hat ya da yüzey.

Bunun karşıtı olan "yatay"a sonra bakarız.

Dokuzgen

Fra. Ennéagone; *İng*. Nonagone; *Alm*. Neuneck

Dokuz kenarlı yüzey geometrik şekil.

Bu şekil, Masonluğun bazı yüksek derecelerinde, mabedin simgesel olarak düzenlenme şeklidir. Dokuzgen, içinde bir yedigen, onun içinde bir beşgen, en ortada da bir üçgen ile birlikte bir bileşik simge olarak da görülebilir.

Bu geometrik şekil bizi "Kamp" konusuna da götürür.

Kamp

Lat. Campus; *Fra*. Camp; *İng*. Camp; *Alm*. Lager

Eski ve Kabul Edilmiş İskoç (Skoç) Riti'nin bazı uygulamalarında, 32. derece çalışmasının yapıldığı yerin bir bölümü.

Spekülatif Masonluk, yalnızca Operatif Masonluktan değil, Ortaçağın şövalyelik tarikatlarından da önemli ölçüde esinlenip, çeşitli öğeler almıştır. Bunlar, özellikle ileri ve yüksek derecelerde daha belirgin olarak görülür.

Nitekim Eski ve Kabul Edilmiş İskoç (Skoç) Riti'nin 32. derecesinde bir ordugâhın yerleşimini temsil eden kamp, ritin tüm derecelerindeki çalışmaların bütünlenerek üst düzeyden incelenişinin simgesi olarak benimsenir.

Dokuzuncu Kubbe

Fra. Neuvième Arche; *İng*. Ninth Arch; *Alm*. Neunte Gewölbe

Masonluktaki uygulamaların birçoğunda "Royal Arş" *(Şahane Kubbe)* olarak da anılan, birbiri ardınca ya da her biri öncekinin üstünde yapılmış olduğu anlatılan dokuz kemer kubbeli bölmenin en son ulaşılanı.

Dört Öğe

Esk. Anasır-ı Erbaa; *Fra.* Quatre Eléments; *İng.* Four Elements; *Alm.* Vier Elemente

Eskiden, tüm özdeksel evreni oluşturduğu varsayılmış olan **ateş, hava, su** ve **toprak**.

Bilimin gelişmeye başladığı eski çağlarda, özdeğin *(maddenin)* her türü ve şeklinin, bu dört temel öğenin bazılarının ya da tümünün, çeşitli oranlarda karışım, birleşim ve karşılıklı etkileşimleri sonucunda ortaya çıktığı varsayılmıştı. Herhangi bir nesneyi oluşturan öğelerden biri azalır, çoğalır ya da bu öğelerin arasındaki etkileşim biçimi değişirse, nesnenin özellikler ve görünümünün de değişime uğrayacağı sanılmıştı.

Bu dört öğenin sadece cansız özdeği *(maddeyi)* değil, canlıların birtakım niteliklerini de oluşturduğu kabul edilmişti. İnsanların çeşitli huylarını, zekâ ve anlayış derecelerini, iyilik ya da kötülüğe eğilimli oluşlarını, bünyelerinde taşıdıkları bu dört öğenin bedenlerindeki oransal dağılımının belirlediği benimsenmişti.

Dolayısıyla bu dört öğe, yalnızca fiziksel evreni ve özdeğin değişimleriyle devinimlerini açıklamak için kullanılmakla kalmamış, çağlar boyunca felsefi düşünü ve değerlendirmelerin kaynağı olmuştur.

Eski ezoterik kurumlarda dört öğeye özel bir duyarlılıkla önem verilirdi. Her biri, simgesel anlamlar taşımak üzere de kullanılırdı. Eski Misterler'in hemen tümünde, bir adayın inisiyasyonu, dört öğe üzerine kurulu sınavlarla gerçekleştirilirdi. Nitekim çağımızda bir adayın Masonluğa Kabul Töreni'nde de benzer sınavların simgesel karşılıkları uygulanır.

Hava:

Bu öğe, insanın doğal yaşamı içinde ne yararlı ne de zararlı gibi görünür. Ne denli zorunlu olduğunu kavrayabilmek için kısa bir süre havasız kalmak yeter. Bu bakımdan hava, "canlı oluş ve canlı kalış" kavramının temel öğesidir.

İnsan, yaşamı süresince, aslında zorunlu olan ama pek önemsemediği değerlerle iç içedir. Fakat varlıklarının farkında olmadığı için bunları önemsemez. Ancak onları yitirdiği zaman önemlerini ve değerlerini kavrar.

Nitekim insan yaşamında kendisini çevreleyen ve yaşamının asal öğesi olan havanın da farkında değildir. Oysa evrendeki her şeyin, farkında olunsa da olunmasa da, bir yeri, bir görevi, bir işlevi vardır. İnsan ancak havasız kalınca bunun farkına varır.

Ateş:

Bu öğe ısıtıcı ve ısındırıcıdır. Birçok nesnenin daha kullanışlı ve daha yararlı bir hale getirilebilmesini sağlar. Aynı zamanda yakıcı ve yok edicidir. Denetim altına alınamazsa, yangına dönüşür; büyük zarar ve felaketler doğurur. Bu özellikleriyle, her insanın yaşamını büyük ölçüde etkileyen tutkuları simgelediği kabul edilir.

Tutkunun her türünde bir amaç, bir erek peşinde koşuş vardır. Eğer insan, amaçları ve peşinde koştuğu erekleri uğrunda uğraşı verirken ona benliğini de tutsak edecek olursa, bu olgu «*Ateş denetim altına alınamamış!*» sözüyle anlatılabilir.

Su:

Bu öğe, gerek özdeksel gerekse simgesel olarak ateşin karşıtıdır. Dolayısıyla, iyi duyguların, toleransın, sevecenliğin simgesi olarak benimsenir. Bunların bulunduğu yerde insanlar, birbirlerine içtenlik ve gerçek dostluk ilişkileriyle bağlanır. Böylece, olumsuz tutkuların barınmasına olanak kalmaz.

Su arıtıcı ve söndürücüdür ama denetim altına alınamayacak ölçüde fazlalaştığı zaman sele dönüşür, boğucu ve yıkıcı olur. Tıpkı bunun gibi iyiliğin, toleransın ve sevecenliğin bir sınırı olmalıdır. Çünkü bu erdemlerin aşırılığı ve ölçüsüzlüğü, insanı miskinliğe, öz güvenini yitirmeye ve küçülmeye sürükler.

Toprak:

Katı cisimlerin temel öğesi olarak benimsenmiştir. Dolayısıyla, doğanın temel yapısı olan özdeğin *(maddenin)* simgesi olarak alınır. Aynı zamanda, özdeğin yaşam için zorunlu olan verimliliğini de simgelediği de kabul edilir.

Tüm canlı varlıklar gibi insan da, özdeksel yaşamını sürdürebilmek için özdeğe sürekli gereksinim duyar.

Toprak, tüm gereksinmelerin doğrudan ya da dolaylı kaynağıdır. Kendinde olanı ve kendine bağlananı çoğaltarak, geliştirerek verir. Eğer insan bu cömert verimden yararlanmasını bilirse, insanlığa da büyük hizmetlerde bulunur. Fakat yaşamını yalnızca özdeğe bağlayacak olursa, kolayca özdeğin tutsağı durumuna düşer. Böyle bir insan dünyaya boşuna gelmiştir; ardında gene özdekten başka hiçbir şey bırakmaksızın gider.

Böylece toprak, hem özdekten yararlanmanın gereğini, hem de insanın benliğini salt özdeğe kaptırmaması gerektiğini anımsatan bir simgedir.

El

Fra. Main; *İng*. Hand; *Alm*. Hand

İnsanın dokunmaya, tutmaya ve somut işler yapmaya yarayan organı

El, bir insanın organları arasında, simgesel değer verilenlerden en önemlisidir. Bir insanın elini kullanma becerisinin düşünce üretme yeteneğiyle yakından ilgili olduğu bir varsayım yada bir boş inanç değildir; bilimsel yöntemlerle kanıtlanmıştır.

El, Eski Mısır'da "yapıcılık" kavramını simgelemek üzere kullanılmıştır. Eski Misterler'in bazılarında ise "adalet" kavramının simgesi olarak benimsenmiştir. Hıristiyanlık ile kaynaşmış olan Ortaçağ sanatında, "kutsalvarlığın belirtisi" düşünüsünü simgelemek üzere kullanılmış olduğu görülür.

Masonlukta el, tek başına bir simgesel anlam taşımaz. Ancak birçok ritüelik işaret el ile verilir. Elin belirli bir şekilde tutuluşunun ya da belirli el hareketi yapılışının da simgesel anlamı vardır. Bu simgesel anlamlardan birçoğu yalnızca Masonluğa özgü olmayıp, insanlarca hemen her yerde aynı ya da benzer bir şekilde benimsenmiştir.

Bazı el hareketlerinin simgesel anlamları ile ilgili olarak şu örnekler verilebilir:

- Sağ elin açık ve öne dönük olarak baş düzeyine kaldırılması: Barış, dostluk, dürüstlük.

- Sol elin açık ve öne dönük olarak baş düzeyine kaldırılması: İçtenlik, adalet, açık sözlülük.

- İki elin birden baş düzeyinden yukarı ve içe bakar şekilde kaldırılması: Şaşkınlık, hayranlık, kabullenme.

- İki elin birden öne dönük olarak kaldırılması: Korku, dehşet, tiksinti.

- Sağ elin sol göğüs üzerine konması: Özveri, gönüllülük, bağlılık, coşku.

- Sol elin sol göğüs üzerine konması: Vicdan, sevgi, sevecenlik, söz veriş.

- Sağ elin, sağ kol gergin olmak üzere ileriye doğru uzatılması: Otoriteye ve güce saygı ile bağdaşan bağlılık, ya da otorite ve gücün kullanılması.

- Herhangi bir elin tek parmağının ya da iki parmağının birden dudaklar üzerine konması: Sessizlik ya da susmanın gerekliliği.

- Herhangi bir elin iki parmağının birden dudaklar üzerine konması: Sır saklama, susmayı bilme, önlemli olma.

- Sağ veya sol elin baş parmağının çene altına, işaret parmağının şakak üzerine konması: Düşünmek, akıl ve mantığa başvurmak.

- İki elin birden ayaları içeriye dönük olmak üzere alın üstüne konması: Bilgi,düşünce ya da anıları yoklamak.

- İki elin göğüs üzerinde çaprazlanması: Umut, alçak gönüllülük, bekleyiş.

- Yumruk haline getirilmiş bir elin ileri doğru uzatılması: Güç, birlik, başarı, zafer.

- Ellerin karın üzerinde bağlanması ya da üst üste konması: Boyun eğme, sözdinleme.

- İki kişinin karşılıklı olarak ellerini kenetlemesi: Güven, dayanışma, karşılıklı bağlılık.

Çoğu ezoterik kurumlarda ve sistemlerde "ellerin temizliği" önemli bir simgesel anlam taşır. Masonlukta da öyledir. Eller, "ruhun aynası" olarak benimsenir. Bu bakımdan ellerin temizliği, insanın iç temizliğini, suçsuz oluşunu, kötü bir işe karışmış olmadığını simgeler.

Bu nedenle de eski ezoterik kurumlardan birçoğunda, bir adayın inisiyasyonundan önce ellerinin yıkanması *(arınma)*, törenin çok önemli ve değerli bir aşaması olarak benimsenmiştir. Aynı ya da benzer bir yöntemin, dinsel nitelikli kurumlarda da uygulandığı görülür.

Dokunma duyusunun en önemli organı olan el, düşüncenin eylemedönüştürülmesinide temsil eder. Bu bakımdan el, "tasarım" ile "yapıt" arasındaki köprüdür. El sıkışmak *(tokalaşmak)*, simgesel olarak, düşünülerin birleştirilmesi suretiyle bir ortak yapıtı birlikte gerçekleştirmeye çalışma dileğini temsil eder.

Enoş Harfleri

Fra. Charactères Hénochiennes; *İng*. Enochian Characters

İlk kez Enoş tarafından icat edilerek kullanılmış olduğu söylenen eski bir alfabenin harfleri.

Görünüm bakımından bu harflerden bazısı Yunan, bazısı da Latin alfabesindeki harflere benzer. Kimileri bunları İbranî harfleriyle özdeşleştirmişse de, aslında hiçbir benzerliği yoktur.

Dilbilimcilere göre bu harfler, okunuşları ve Latin alfabesindeki karşılıkları şöyledir:

1. Pe (B)	8. Tal (M)	15. Pal (X)
2. Veh (C,K)	9. Gon (I,J,Y)	16. Med (O)
3. Ged (G)	10. Nahat (H)	17. Don (R)
4. Gal (D)	11. Ur (L)	18. Cef (Z)
5. Ort (F)	12. Mals (P)	19. Vau (U,V)
6. Un (A)	13. Ger (Q)	20. Fam (S)
7. Graf (E)	14. Drun (N)	21. Gisa (T)

Akdeniz kıyılarındaki bazı eski yıkıntılarda bu harflerin kullanılmış olduğu yazıtlar bulunmuştur.

Filozof Taşı

Eş. Felsefe Taşı; *Lat.* Lapis Philosophorum;

Alşimistlerin benimseyişine göre, diğer bazı madenleri altına dönüştürebilmek için yapılan işlemler sırasında bir katalizör olarak kullanılması gereken taş.

Bunun gerçekten bir taş mı yoksa bir düşünsel kavram mı olduğu bilinmemektedir. Aslında Alşimistlere göre sadece bu taşa sahip olmak yetmez; nasıl kullanılacağınıda bilmek gerekir. Tarih boyunca birçok kimse bu taşı arayıp durmuştur.Bununnedenide Alşimistlerin yaptığını yapabilmenin ötesinde başka işleri de başarabilmektir. Dendiğine göre bu taşın daha birçok olağanüstü işi sağlama gücü vardır; bir bakıma *"Alâettin'in Sihirli Lambası"* gibi bir şeydir.

Bir başka açıdan, bu nesnenin bir "taş" olup olmadığı bile kuşkuludur; çünkü zaman zaman "Kutsal Çanak" ile de özdeşleştirilmiştir. Bu bakımdan, bir somut olgu değil, bir simge olarak bile nitelenebilir.

Böyle olunca, bir bakıma Masonluktaki "İnsanlık Mabedi"nin karşılığı da sayılabilir.

Çok ilginç olan "Kutsal Çanak" üzerine de bir kısa açıklamanın sırası…

Kutsal Çanak / Kâse

Fra. Graal; *İng.* Holy Grail; *Alm.* Heiliger Gral

İsa ile bağlantılı bir varsayımsal kap.

Kutsal Çanak olarak benimsenen bir kap, Masonluğun bazı yüksek derecelerinde bir simge olarak görülür.

Ortaçağda bu varsayımsal kap ile ilgili birçok öykü anlatılmıştır. Kimilerine göre bu nesne, İsa ile havarilerinin ünlü "son yemek" sırasında şarap içmek için ortaklaşa kullanmış oldukları kaptır. Kimilerinin benimseyişine göre, İsa çarmıha gerildiği zaman Arimatealı Yusuf bu kabı kullanarak İsa'nın akan kanını toplamıştır.

Anlatılanlara göre; Kutsal Çanak öyle sıradan bir kap da değildir. Birçok ruhsal dönüşümü, birtakım doğaüstü işleri sağlamaya yarayan olağanüstü bir gereçtir. Kimilerince "Cennet taşı" ya da "Cennetten gelen taş" anlamına gelen bir terimle de anılmıştır. Bunun için tarih boyunca bu çanağı bulmak için uğraşanlar çok olmuştur.

Bu gibi anlatımlar Katolik Kilisesi'nin dogmalarıyla çelişkili olduğundan, Kilise bu gibi konuları içeren yazıların okunmasını ve kopyalanmasını yasaklamıştır.

Gönye ve Pergel

Fra. Equerre et Compas; *İng.* Square and Compasses; *Alm.* Winkel und Zirkel

Masonluğun evrensel amblemi ve masonik çalışmaların önemli bir bileşik simgesi.

Bu bileşik simgedeki pergel, 45 derecede açılmıştır ve düşey görünümdedir. Simetri bakımından, gönyenin kolları birbirine eşittir; dik açılı dış köşesi, pergelin uçlarıyla aynı düzlemde ve tam ortada olmak üzere, pergeli çaprazlar.

Bu amblem, spekülatif masonlarca tasarlanmış olmadığı gibi, Masonluğa özgü de değildir. Operatif Masonluk döneminde, mesleğin bir alameti olarak kullanılmıştır. Orta Çağ sonrasında yapılmış mimari yapıtlarının birçoğunun en göze çarpan yerine, -özellikle kule ve kemerlerin üzerine- bir "gönye ve pergel" figürünün işlenmiş olduğu görülür. Böylece yapıcılar, yapıtlarına âdeta imzalarını atmıştır.

Başka meslek ve sanat kuruluşlarından bazıları, -özellikle marangozlar, dökümcüler, tesviyeciler ve taşçılar- aynı amblemi kullanmıştır. Bu ortak benimseyişte, bu bileşik simgenin, "ölçü", "düzen", "teknoloji" ve "uyum" kavramlarını toplucatemsiledişinin etkisi olduğu söylenebilir.

Ancak bu bileşik simge, ortasına **G harfi** yerleştirildiğinde, salt Masonluğa özgü spekülatif bir nitelik kazanır. Bu durumda, sözü edilen "ölçü, düzen ve uyum", tinsel bir nitelik taşımaya başlar; "teknoloji" de "bilim" ile özdeşleşir. Böylece, ortasında G harfi bulunan gönye ile pergel'in, "bireysel düzeni, ölçülü tutum ve davranışı, bireyin kendi iç evreniyle ve toplumla uyum içinde olması gerektiğini, tümbunları sağlarken kendisine bilim ve akıl verilerini öncü olarak aldığını" simgelediği söylenebilir.

Dolayısıyla çağımızda bir mason için bu amblem, aynı zamanda onun Masonluktaki ödevlerini ve görevlerini anımsatan bir simgedir.

Masonlukta gönye, genel olarak doğruluk ve dürüstlüğün, pergel ise görevbilincive ölçülü olmanın simgesi olarak benimsenmiştir. Bir arada olduklarında, gönye özdekyada bedenin, pergel ise tinsel kavramlar ya da ruhun simgesi olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, bu iki öğenin bir araya getiriliş şekli farklı simgesel anlamlar taşır:

Gönye pergelin üstünde	Gönye ile pergel iç içe	Pergel gönyenin üstünde
		
Özdeksel değerler ya da bedensel kaygılar, tinsel değerler ya da ruhsal eğilimlerden önemlidir.	Özdeksel ve tinsel değerler ya da beden ve ruh eş değer sayılır ve aralarında bir denge kurulmuştur.	Tinsel değerler ya da ruh, özdeksel değerler ya da bedenden daha üstün ve öncelikli tutulmaktadır.

Gönye ve pergel, başka simgelerle de bir araya getirilerek bir bileşik simge olarak kullanılır. Kimi amblemlerde ortasına ve çevresine diğer masonik âletlerden bazıları serpiştirilir. Kimisinde, pergelin tutamağı bir 'taç" şeklinde düzenlenir. Kimisinde gönye ve pergel, "kitap" ya da "kılıç" üzerine yerleştirilir.

Gönye ile pergelin ortasında, G harfi yerine "ışık saçan yıldız", "güneş" ya da bir başka simge bulunabilir. Tümbu tür bileşik simgeler Masonluğun çeşitlileriveyüksek derecelerinde yer yer görülür. Her biri, basit bir grafik düzenlemesinin ötesinde, bir bileşik simge niteliği taşır.

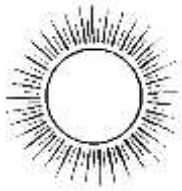
Öte yandan gönye ve pergel, herhangi bir masonik kuruluşun amblemi kapsamında çeşitli biçimlerde süslenmiş olarak bulunabilir. Nitekim böyle bir amblem hemen o örgütün masonik bir kurum olduğunu açıkça ortaya koyar.

Güneş

Fra. Soleil; *İng*. Sun; *Alm*. Sonne

Dünyanın bağlı olduğu gezegenler sisteminin merkezi olan yıldız.

Güneş, tüm uygarlık tarihi boyunca insanlar için hem çok önemli ve değerli bir öğe hem de aynı önem ve değerde bir simge olagelmiştir.

Eski çağlarda insanlar, doğanın birçok öğesini kutsallaştırarak bunlara tanrısal *(ilahî)* nitelikler verirken, bunların başında güneşe bir öncelik hatta üstünlük tanımıştır. Bu ilkel ve hatalı inançların ardında, doğanın gizemlerini bilimsel yöntemlerle çözerek, bunları akıl yolu ile değerlendirmek, böylece gerçekleri bulmaya çalışmak da vardır.

Bu amaçla çalışan eski ezoterik ekollerde, güneş in, birçok simgenin yanında öncelikli bir yer tutmuş olduğu görülür.

Güneş, Ay ve yıldızlar ile birlikte, bir mason mabedinin dekoratif öğelerinden biridir. Bazı uygulamalarda, ortasına bir de **G** harfi yerleştirilir.

Dünyayı hem aydınlattığı hem de doğanın temel yaşam kaynaklarından biri olduğu göz önünde tutulur. Genellikle, "aydınlıkların kaynağı olan aklın simgesi" olarak benimsenir.

Güvercin

Fra. Colombe; *İng*. Dove; *Alm*. Taube

Dünyanın hemen her yerinde görülebilen, her mevsimde yaşayabilen bir kuş.

Genelde "barış" kavramının simgesi olarak kabul edilir.

Güvercinin öncelikle beyaz olduğu düşünüldüğünden, paklığı ve suçsuzluğu simgelediği de benimsenir.

Güvercin ayrıca "haber" simgesidir. Bazı uygulamalarda localardaki "tören görevlisi"nin alâmetlerinden biri sayılır.

Güvercin ve Zeytin Dalı

Fra. Pigeon et Rameau d'Olivier;
İng. Dove and Olive Branch;
Alm.Taube und Olivenarm

Bazı masonik uygulamalarda, localardaki "tören görevlileri"nin alâmeti.

Haç

Lat. Crux; *Esk.* Salip; *Fra.* Croix; *İng.* Cross; *Alm.* Kreuz

Aslında birbirine dikey iki çizgiden oluşan fakat değişik biçimlerde düzenlenen geometrik şekil ve simge.

Haçın yalnızca Hıristiyan dinine özgü bir simge ve bir amblem olduğu, hayli yaygın fakat yanlış bir kanıdır. Romalıların, kendilerine başkaldıranları çarmıha gererek cezalandırması, İsa'nın da çarmıha gerilmiş ve orada ruhunu teslim ettiğine inanılmış olması, haçın Hıristiyanlıkta bir kutsal simge olarak benimsenmesine yol açmıştır.

Ancak haç, İsa'dan yüzyıllarca önce de değişik ülkelerde ve değişik ekollerde, birçok formlarda bir simge olarak kullanılmıştır. Hıristiyanlığın yaygınlaşmasından sonrada ortaya farklı formlarda Hıristiyan haçları çıkmıştır.

Masonluğun ileri ve yüksek derecelerinden bazılarında değişik haçlar birer simge ya da amblem olarak kullanılır. Bu haçlardan bazıları Ortaçağ'daki şövalyelik tarikatlarından, bazıları Eski Mısır ve Doğu uygarlıklarından alınmadır.

Hıristiyanlıktaki standart haçın hem "insan"ı hem de "yaşamın sonsuzluğu" düşünüsünü simgelediği kabul edilmiştir. Doğanın en önemli yaşam öğelerinden biri olan ağacın, dolayısıyla "doğa"nın simgesi olarak da benimsenmiştir.

Eski Mısır ve doğu ekollerinden birçoğunda haç, **T** harfine benzer bir şekilden oluşan ve "Tau" olarak anılan simge ile özdeşleşir. Bu haça, Latincede **Crux Commisa** denmiştir. Bunun üzerine oval bir halka takılarak oluşturulan haç, bundan sonra geliştirilmiş olan diğer haçların ilk aşamasıdır. Bu haça, Latincede **Crux Ansata** *(Tutacaklı Haç)* denir. Bunun nedeni de, üstte bulunan halkanın, haçı elde taşımak yada boyuna asmak için kullanılmasıdır.

Ancak halkalı haç, Eski Mısır uygarlıklarında, doğrudan insanın ve yaşamın, dahada ötesi "ölümsüzlük" düşünüsünün simgesi olarak benimsenip, **"Ankh"** olarak anılmıştır.

Crux Commisa Crux Ansata Ankh

Dört "tau"nun bir haç şeklinde birleştirilmesiyle, Masonluğun bazı ileri ve yüksek derecelerinde kullanılan bir simge oluşturulur. Ortaçağ ve öncesinin Kuzey Avrupa ülkeleri ve ırklarının kültürlerinden alınma olup, kökeni bakımından Hıristiyanlık ile hiçbir ilgisi olmayan bu haç **Tötonik Haç** olarak anılır.

Masonlukta, dört kollu Tötonik haçın yanı sıra, üç kollu Tötonik haç da kullanılır. Buna **"üçlü tau"** dendiği de olur. Ancak "üçlü tau", **T** ve **H** harflerinin birleşiminden oluşan bir simge olarak da yorumlanır.

Tötonik Haç Üçlü Tau

Eski ve Kabul Edilmiş İskoç (Skoç) Riti'nde Bunların yanı sıra bir de dört gama harfinin birleşiminden oluşan **"Gamalı Haç"** vardır. Nazilerin kendilerine amblem edinmiş olduğu bu simge, **"Svastika"** olarak da anılır ama Hint kaynaklı olan asıl Svastika bunu tam tersidir.

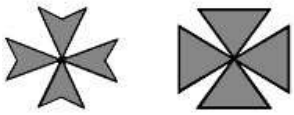
Gamalı Haç Svastika

Masonluğun ileri ve yüksek derecelerinden bazılarında "Tapınak Şövalyeleri Haçı" olarak anılan bir haç kullanılır. Bu haçın üzerine, değişik uygulamalarda, siyah, kırmızı ve beyaz renkli işlemeler de yapılır.

Latincede bu haç **Crux Pattée** *(Pençeli haç)* olarak anılır. Aynı haçın daha kaba bir şekli ise **Malta Haçı** adını taşır.

Pençeli Haç Malta Haçı

Hıristiyan dininin amblemi olarak benimsenen haçın düşey kolu yatay kolunun iki katıdır. Bu standart Hıristiyan haçına, Latincede **Crux Emissa** denir. Ancak Masonlukta bu haça pek ender olarak rastlanır.

Görünümü bakımından diğer haçlarla hiç bir ilgisi olmayıp **X** şeklindeki bir haç da Masonluğun bazı ileri ve yüksek derecelerinde kullanılır. "Aziz Andre Haçı" olarak da anılan bu simge, iki kolun çapraz olarak omuzlara yaslanmış şekilde tutuluşunu temsil eder. Bu tür haça, Latincede **Crux Decussata** denir.

Crux Emissa Crux Decussata

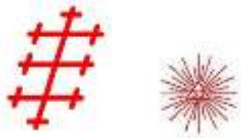

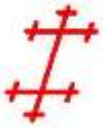
Crux Emissa tarzındaki haçın kullanım yerlerinden biri, Eski ve Kabul Edilmiş İskoç (Skoç) Riti'nde, üst düzey yöneticilerin masonik nitelikli bir belgeyi imzalarken, imzalarının yanı sıra yetkilerini gösteren mühürlerdedir.

Bu unvan mühürleri, birden çok standart haçın birleşiminden oluşur ve görünümü bakımından hafifçe yana yatırılmış düzenlenir. Bunlar Katolik mezhebindeki piskopos, kardinal ve papa haçlarını andırır.

geleneksel olarak uygulanan beş tür mühür vardır. Bunların her biri basılırken mutlaka kırmızı mürekkep kullanıldığı için, "kırmızı mühür" olarak da anılır.

Büyük Komandör (Gran Komandör / Hâkim Büyük Âmir) mührü:

33 dereceli yetkili
(Büyük Genel Denetçi / Büyük Umumî Müfettiş) mührü:

Konsistuvar başkanı mührü:

Areopaj başkanı mührü:

Rozkrua şapitri başkanı mührü:

Halat

Fra. Cordage; *İng.* Cable-Tow ; *Alm*. Tau

Kalın ve güçlü ip.

Masonlukta halat, genellikle tutsaklığın simgesi olarak benimsenir. Bazı obediyanslarda Masonluğa Kabul Töreni yapılacak olan bir aday, boynundan ve kollarının altından dolaşan bir simgesel halat ile bağlanır. Böylece, henüz tam ve yetkin bir özgürlüğe kavuşamamış olduğu, yer yer tutsaklığının kaldığı simgelenir.

Halka

Fra. Anneau; *İng.* Ring; *Alm*. Ring

1. Bir merkezden eşit uzaklıkta olan noktaların oluşturduğu yüzey geometrik şekil.

2. Evrensel bir birlik oluşturduğu varsayılan tüm Masonluk içinde, her bir masonun diğerine bağlılığını belirleyen simge.

Hamtaş

Fra. Pierre brute; *Alm*. Rauher Stein;
İng. Rough Ashlar, Rough Stone;

Ocaktan çıkarıldıktan sonra biraz düzeltilmiş fakat kullanılacağı yere ve amaca uygun olarak kesilip yontulmamış ve işlenmemiş olan taş.

Bu genel tanımına karşın, Masonlukta hamtaş, biraz biçim verilmiş ama tam olarak yontulmamış, ölçülendirilmemiş ve iyice düzlenmemiş bir taşı niteler.

Nitekim Operatif Masonlukta da hamtaş, *"ocaktan çıkmış olan taş"* değildi. Önce kesilir, kabaca şekillendirilir, sivri uçları atılır, eğri büğrü yanları düzeltilir, hemen hemen bir dikdörtgen prizma şekline getirilirdi. Böylece boyutu da aşağıyukarıortaya çıkardı. Bu aşamada ona "hamtaş" denir, bundan sonra kullanılacağı yere göre iyice yontularak işlenirdi.

Spekülatif Masonlukta "taş", insanın simgesi olarak benimsenir. Bir simgesel terim olarak "hamtaş" ise, hiç eğitim ve öğrenim görmemiş, hiçbir görgü ve deneyimi olmayan insan değildir. Nasıl somut hamtaş şekli yetersiz olan, yer yer sivri uçları, eğri büğrülükleri ve pürüzleri olan bir taş ise, simgesel bir terim olarak hamtaş da noksanlığı, ilkelliği, kusurlu ve yanılgılı oluşu belirtir. Bir diğer deyişle, henüz olgunlaşmamış ama bunun için yeteneği bulunan kişidir.

Bir insanın "hamtaş" olarak nitelenmesi, şu bireysel noksanlıklarından bazılarını gidereememiş olmasından ileri gelir: Dogmatik saplantılar, kibir ve gurur, boş (batıl) inançlar, bencillik, çıkarcılık, özdeksel hırslar, olumsuz tutkular.

"Hamtaş" olarak nitelenen noksanlı bir insanın, gidermesi gereken olumsuzluklarından bazıları, diğerlerine oranla daha önemli sayılabilir. Kiminde bu pürüzler kolayca giderilebilecek denli yüzeyseldir; kiminde ise tüm çabalara karşın giderilemeyecek ölçüde kökleşmiştir.

Bu da "yontulmaya ve işlenmeye elverişli hamtaşlar" ile "yontulmaya ve işlenmeye gelmeyen hamtaşlar" arasındaki farktır.

Hamtaşın Yontulması

Şekilsiz ya da şekil bakımından yetersiz olan bir taşın, düzeltilip pürüzlerinin giderilmesiyle "küptaş" haline getirilmesi.

Küptaş, ille de geometrik olarak bir "küp" şeklinde olması gerekmeyen, ancak her yanı düzgün, uyumlu ve pürüzsüz olan bir taştır. Bilgili, olumlu, erdemli, olgun ve yetkin insanı simgeleyen bir kavramdır.

Hamtaşın yontulması, hamtaş oluştan küptaş olmaya yönelmeyi dile getirir. Bundan anlaşılması gereken, bireyin noksanlık ve yanılgılarını gidermesi, düzensizlik ve uyumsuzluklardan arınması, özgür düşünce ve buyrultusunu kullanma yeteneğini geliştirmesi, bilgi ve kültürünü artırması, olumlu erdemler edinerek yetkinleşmeye yönelmesidir. Bunun için, önce kendisini her türlü dogma ve saplantıdan uzaklaştırmalıdır. Karakterinde yer alan kibir ve gururun yerine alçak gönüllülüğü yerleştirebilmelidir. Toplumsal yararları ve başkalarının haklarını bireysel çıkarlarına oranla öncelikli tutmaya alışmalı, maddî yarar ve hırslara tutsak olmamayı öğrenmelidir. Toleranslı olmayı ve kendinden vermeyi benimsemelidir.

Hamtaşın yontulması, bireyin, öz eleştiri yoluyla öz varlığını tanıması, böylelikle olumlu erdemler edinerek olgunlaşması, bireysel niteliklerini geliştirerek evrimsel doğrultuda ilerlemesi, gerek kendisine gerekse toplumuna ve giderek insanlığa yararlı bir eleman olarak yetişme ve yetkinleşme yolunu tutmasıdır.

Masonlukta, bir masonun kendisini bir "hamtaş" olarak niteleyerek, diğer masonların bu taşı yontup "küptaş" haline getirmeye çalışmalarını beklemesi boş bir umut, yanılgı olur. Hiç kimse başkasının taşını yontamaz. Herkes, kendi taşını ancak kendisi yontabilir. Ancak bu, masonun hamtaşını yontmada yalnız başına olduğu anlamına gelmez.

Diğer kardeşler, ancak bilgi birikimleri ve deneyimleriyle yardımcı olmaya çalışabilir, yol ve yöntem önerebilir. Masonluktaki simgesel dille buna "hamtaşı yontmakta kullanılan çekiç ile keskinin nasıl tutulup, çekicin keskiye ne şekilde vurulması gerektiğinin gösterilmesi" denilebilir.

Bu öğretimin yararı yadsınamaz. Çünkü âletlerin yanlış kullanımı, boş yere veolumlu sonuçlar alınmasını geciktiren verimsiz bir çalışmaya, zaman yitirilmesine neden olabilir; hatta yontulup işlenecek taşın, tümüyle bozulmasına, belkideparçalanmasına yol açabilir.

Hamtaşını yontmaya girişecek bir masonun, bunu nasıl gerçekleştirebileceğinibilgili ve bilinçli bir şekilde tasarlaması, bundan sonra tasarımlarını eyleme dönüştürmeye girişmesi de önemlidir. Bunun için, öncelikle yontulacak taşın tanınması, yapısal özelliklerinin bilinmesi, nerelerinin kesilip nerelerinin düzeltilmesi gerektiğinin belirlenmesi bu işin başlangıç noktasıdır. Bir diğer deyişle, noksanlık yanılgılarını gidermeye kararlı bir mason, önce benliğinde bunların neler olduğunu içtenlikle saptamalı, sonra da gidermek üzere düzenli bir çalışmaya girişmelidir.

Hamtaşın yontulması, bir mason için, tüm masonik yaşamı boyunca sürecek vehiçbir zaman sona ermeyecek bir uğraşıdır. Ancak bu uğraşının sona ermez oluşu, bir masonu, hamtaşını yontmak için çaba göstermekten alıkoymamalıdır. Çünkü, sona eren iş, ancak "küptaş" ile simgelenen "yetkin insan" olmaktır. Hiç kimsetamyetkin değildir ama insan yetkinliğin doğrultusunda hayli ilerlemiş, olgun bir kişi olabilir.

Küptaş

Esk. Mikâp Taş; *Fra.* Pierre cubique; *İng.* Perfect Ashlar; *Alm.* Kubikstein

Ham iken şekillendirilip yontularak tam bir küp biçimine getirilmiş olan taş.

Masonlukta küptaş, en önemli ve en değerli simgelerden biridir. Bazı zaman ve bazı yerde "cilalı taş" olarak da anılır.

Bir binanın yapımında kullanılacak olan yapı taşlarının, belirli ölçülerde, birbirleriyle uyumlu ve pürüzsüz olmaları gereklidir. Bu taşların, geometrik bakımdan ille de birer küp şeklinde olması gerekmez hatta yapı tekniğinde tam bir küp şeklindeki taşlardan çok, prizmatik (yüzeyleri birer dikdörtgen olan) taşlar kullanılır. Ancak küp, en ideal boyutlu geometrik şekildir; prizmatik şekiller, küplerin birleştirilmesiyle oluşturulabilir.

Değişik biçim ve boyutlardaki taşların uyumlu bir şekilde birleştirilerek, bunlarla düzgün bir yapı oluşturulabilmesi pek zor bir iştir. Böyle bir işlem hem sağlamlığı azaltır, hem güzelliği bozar hem de gereksizcesine aşırı ölçüde dolgu malzemesi kullanılmasını gerektirir. Pürüzleri giderilmemiş taşlar kullanılarak yapılmış olan bir bina kusurlu sayılır; "ideal" olarak nitelenebilmekten uzaktır.

Tüm bunlar göz önüne alındığında, küptaşın simgesel anlamı kendiliğinden ortaya çıkar:

Küptaş, pürüzsüzlüğün, uyumlu oluşun, kusursuzluğun, doğruluğun olumluluğun ve bütünlüğün, simgesidir. Bunu, "evrimsel yetkinlik" kavramıyla bağdaştırma olanağı vardır.

Nitekim Masonlukta küptaş, bilgiyle, erdemlerle, olumluluklarla bezenmiş "yetkin insan" ya da "gerçek mason"u simgeler.

Masonlukta bir diğer küptaştan daha söz edilir.

Sivri Uçlu Küptaş

Fra. Pierre cubique à pointe; *İng*. Pointed Cubical Stone; *Alm*. Spitzer Kubikstein

Bir "küp" ile bir "kare prizma"nın birleşiminden oluşmuş uzay geometrik şekil.

Kullanıldığı masonik kuruluşlarda, bu simgenin "küptaş" ile aynı anlama geldiği benimsenir. Bu simge aynı zamanda çok düzenli ve tam simetrik ölçüleri olan bir yapının yerini tutar. Bu bakımdan da Masonluğun evrensel amacının üstünlüğü ve yetkinliğini simgelediği de benimsenir.

Bazı uygulamalarda bu simgenin sivri ucuna bir de balta saplanmış olduğu görülür. Böyle bir simgeye, antik çağdaki Mısır Misterleri'ne ilişkin hiyerogliflerde de rastlanır. Mısır Misterleri'nin özellikleri göz önünde tutulacak olursa, bu simgedeki baltanın, "yanılgı ve yanlışlar"ı, küptaşın ise "bağlılık ve gerçek" kavramını simgelediği, yanılgı ve yanlışların, gerçeği değiştiremeyeceğini belirttiği kabul edilir.

Mısır Misterleri… Burada adı geçti ama aslında bir başka gezintide görülmesi gereken apayrı bir konu…

Yetkin Taş

Fra. Pierre Parfaite; *İng*. Perfect Stone

Bazı masonik yazın ve ritüellerde "küptaş" teriminin karşılığı.

Hat

Fra. Ligne; *İng*. Line; *Alm*. Linie

İki noktayı birleştiren geometrik eleman: **çizgi.**

Masonlukta, özelliği belirtilmeksizin sözü geçen hat, **cetvel** kullanılarak oluşturulan, herhangi bir kırıklığı ya da eğriliği olmayan düz çizgidir.

Öncelikle "töresel doğruluk" kavramının, bir diğer deyişle dürüstlüğün simgesi olarak benimsenir. Gerek düşünce ve sözde gerekse tutum ve davranışta, yalancılıktan, ikiyüzlülükten, art niyetlilikten, yapmacıktan, gösterişten sakınma gereğini anımsatan bir simge olarak da nitelenir. Ayrıca, "doğrular"a ve "gerçekler"e yönelen yolda ilerlemenin hem gerekli hem yararlı olduğunu vurgulayan bir simge olarak da kabul edilir.

Masonlukta düz çizginin yanı sıra başka hatlar da var.

Düşey Hat

Esk. Şakulî Hat; *Fra.* Ligne vertical; *İng.* Vertical Line; *Alm.* Senkrechtelinie

Yer çekimi doğrultusundaki hat *(çizgi)*.

Olumlu gelişmenin, topluca ilerlemenin ve yükselmenin simgesi olarak benimsenir.

Düşey hat, küptaş haline getirilmiş ve "yatay hat" üzerindeyan yana dizilmiş olan yapı taşlarının, üst üste konulmasıyla,düzgün bir duvar oluşturma işleminin karşılığıdır.

Yatay hatlar birleştiğinde yalnızca bir yüzey oluşturur. Düşey hat ise bu yüzeye üçüncü boyutu ekler ve "hacim" olgusunu gerçekleştirir. Bu olgu, eşitlik ve adaletin tüm evreni kapsaması demektir.

Düşey hat, Masonluktaki simgesel deyimiyle "İnsanlık Mabedi"nin ya da "Ülkü Mabedi"nin kurulmasında önemli bir aşamadır. Bu bakımdan, nitelik ve erdemleriyle gelişerek olgunlaşan bir masonun geçirdiği evrimsel süreç, **"yatay hattan düşeyhata geçiş"** şeklinde dile getirilir.

Düşey hattın karşılığı olan duvar oluşturma işleminde, yatay hatta kullanılmasına gerek görülmemiş bazı aletlerden yararlanma gereği doğar. Bunlardan ilki, yapı taşlarının birbiri üstüne yerleştirilebilmeleri için kullanılan "manivela"dır. Taşların, düşeyde düzgün olup olmadığı "şakul" ile anlaşılır. Taşları birbirine yapıştırmada kullanılan harç "mala" ile işlenir. Her bir aşamada üst üste konulan taşların aynı hizada oluşu ise, yatay hatta olduğu gibi yine "düzeç" kullanılarak sağlanır.

Yatay Hat

Esk. Ufkî Hat; *Fra.* Tracé Horizontal; *İng.* Horizontal Line; *Alm.* Horizontale Linie

Yer çekimi doğrultusu ile dik açı yapan yatay düzlemde bulunan düz çizgi.

Masonlukta yatay hat, *adalet* ve eşitliğin topluca gerçekleştirilmesinin ve topluma yaygınlaştırılmasının bir simgesi olarak benimsenir. **Küptaş** şekline getirilmiş olan yapı taşlarının yan yana dizilerek, bir duvar oluşturma işinin başlangıcının simgesel karşılığıdır.

İki Paralel Hat

Fra. Deux Lignes parallèles; *İng.* Two Parallel Lines; *Alm.* Zwei parallelen Linien

Her noktası birbirine dikey olarak eş uzaklıkta bulunan iki hat (çizgi).

Amaçlara uygun düzenli çalışmanın simgesi olarak benimsenir. Anglosakson Masonluğu'na özgü bir simgesel değerlendirmeye göre bu iki hattan biri Vaftizci Yahya'yı, diğeri de Müjdeci Yahya'yı temsil eder. Tutucu Masonluk anlayışını benimseyen diğer bazı mason kuruluşlarında ise Hıristiyan dininin bu iki azizi yerine Hz. Musa ile Hz. Süleyman yerleştirilir.

İp

Fra. Corde; *İng.* Cord; *Alm*. Seil

Genel olarak "bağ" kavramının simgesi.

Masonlukta ip, öncelikle simgesel derecelerde çalışan bir locanın oturumlarını yaptığı mabedi, yer yer düğümlenmiş olarak çevreler. Masonluktaki simgesel benimseyiş uyarınca bu özel **"düğümlü ip"**, bir bakıma masonlar arasındaki kardeşlik bağlarının evrensel yaygınlığını, bir bakıma da mabetteki özgürlük ortamını simgeler.

İpin, kişinin farkında olmadığı ya da farkında olsa bile kurtulmaya bir türlü olanak bulamadığı özdeksel *(maddi)* ya da tinsel *(manevi)* bağlanmalarını simgelediği benimsenir. Bu tür bağlanış, bir bakıma insanın tutsaklığı ile özdeşleşir; "bağımlılık" kavramıyla yakın tutulabilir.

Dolayısıyla ip, yerine göre gönüllü ve bilinçli bağlılığın, yerine göre de bağımlılığın ya da tutsaklığın simgesi olarak benimsenebilir. Ancak bir mason mabedindeki "düğümlü ip" tutsaklık kavramının simgesi olarak değerlendirilecek olursa, gene mabetteki yerleşimi nedeniyle masonların tutsaklıktan kurtulmuş olduğunu gösteren bir simge olarak alınmaktadır. Bu bakımdan, mabedin girişindeki İkiz Sütunlar üzerine sarılmış olan zincirlerin simgesel anlamıyla özdeşleşir.

Bazı obediyansların ritüelleri uyarınca, Masonluğa Kabul Töreni sırasında adaylar, simgesel olarak iple bağlanır ve törenin sonuna kadar da bağlı kalırlar. Böylelikle, Masonluktan alacakları ışık ile tutsaklıktan kurtulabilecekleri simgelenir.

Buna benzer bir uygulama, bazı ileri ve yüksek derecelerde de görülür; o dereceye alınması sözkonusu olan adayların, henüz bilgisel ve tinsel bakımdan tutsaklıktan gerektiğince ya da yeterince kurtulamamış oldukları simgelenir.

İstenmeyen Taş

Fra. Piérre à rebut; *İng.* Rejected Stone; *Alm*. Ablehnender Stein

Dinsel bir kökene dayanan bir efsanesel öyküden alınma bir varsayımsal taş.

Bu taşın geçtiği öykü şöyle özetlenebilir:

"Bir mabedin yapımında, işçiler başka bir yerden kesilmiş olarak getirilmiş taşları, gereksinmelerine göre yontup düzelterek kullanmaktaydı. Oradaki taşlardan birikimseninişineyaramıyor, onu her eline alan, buna hiçbir şekil veremeyeceği düşüncesiyle, fırlatıp bir yana atıyordu. Mabedin yapımının sonuna doğru sıra kubbenin kapatılmasına geldiğinde; bu kez buraya uygun şekil ve büyüklükte bir taş bulunamadı. Daha önce hiç kimsenin istememiş olduğu taş ise, kubbenin tam ortasına tıpatıp oturdu."

Bu varsayımsal taşın, her şeyin bir sırası, önemi ve değeri olduğunu, ilk bakışta değersiz ve önemsiz gibi görünen bir şeyin aslında çok önemli ve değerli olabileceğini simgelediği benimsenir. Kimileri bu öyküde sözü geçen mabedin Süleyman Mabedi olduğunu söyler. Hatta bu taşı **"Yitirilmiş Taş"** kavramı ile de özdeşleştirir. Kimisi aynı taşın, Tevrat'ın "Tekvin" adlı kitabının 28. bölümünde anlatılan, Hz. Yakup'un başını dayayıp uyuduğu taş olduğunu belirtir.

Kalem (Yazıcı)

Fra. Crayon, Plume; *İng.* Pen, Pencil; *Alm.* Feder

Yazı yazmak ve çizgi çizmek için kullanılan gereç.

Masonlukta bir simge olarak, ucu tüyden oluşan eski tip bir kalem biçiminde kullanılır.

Masonlukta bu simgenin, planlı ve programlı yapılan çalışmada ya da düşüncenin olumlu bir tarzda eyleme konuluşunda, her tasarım ve olayın küçümsenmeden ve önemsiz sayılmadan kaydedilmesi gerektiğini simgelediği benimsenir.

Bu simge, Masonluğun simgesel derecelerinde çalışan bir locada, sekreterin alâmetidir. Ancak bu alâmet, genellikle tek bir kalem yerine "iki çapraz kalem" şeklinde düzenlenir. Masonların, iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış, tüm söz davranışlarının kayda geçirileceğini simgelediği kabul edilir.

Kalemin simgesel anlamının açıklanmasında kullanılan bu "kayda geçirme" sözü, birbirleriyle çelişkili anlayış ve eğilimleri olan masonik yazarlarca, farklı şekillerde yorumlanır. Kimine göre; her söz, tutum ve davranış, zamanı geldiğinde hesabı sorulmak üzere, bir yüce aşamada saklanmaktadır; bu yüce aşama, tanrısal niteliklidir. Kimine göre ise her mason, kendi söz, tutum ve davranışlarının doğru olup olmadığını kendisi değerlendirecektir; buna göre kalem, "özeleştiri" kavramının simgesi olmaktadır.

Bir diğer kalemi başka bir gezintide göreceğiz.

Kalkan

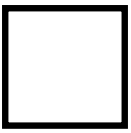
Fra. Bouclier; *İng.* Shield; *Alm.* Schild

Bir asker ya da şövalyenin, korunma amacıyla kullandığı donanım.

Masonlukta kalkan, özellikle "şövalyelik dereceleri"ne özgü bir simgedir. Kötülüklerden, yanlışlık ve yanılgılardan, dogmalardan, kör inanç ve bağnazlıktan korunmanın simgesi olduğu benimsenir.

Kare

Esk. Murabba; *Fra.* Carré; *İng.* Square; *Alm.* Viereck

Dört köşesi de birbirine eşit ve dik açılı yüzey geometrik şekil.

Masonlukta kare, en az üçgen kadar önemli ve değerli bir simgedir. Matematiksel anlamı bakımından, herhangi bir geometrik şeklin, bir düz kenarının bütünlüğüdür. Bir uzunluğun kendi kendini katlaması, yani kendi kendisiyle çarpımıdır. Dört eşit ve birbirine dik kenarlı şekil, bu tanımın geometrik anlatımıdır.

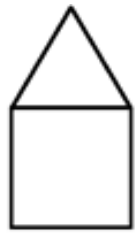
Kare, dört kenarının ve dört açısının birbirine eşit oluşuyla düzenlilik, her bir kenarının düz hat oluşuyla pürüzsüzlük, her köşesinin dik açı olmasıyla da yetkinlik kavramlarını vurgular.

Karenin bir sonraki aşaması "küp"tür. Küp, karenin kendini katlamasıyla oluşur. Her yüzeyi birer kareden oluştuğu için, her yönden ve her bakımdan bütünlenmişliğin simgesi olarak benimsenir.

Çoğu mason mabetlerinin ortasında yer alan simgesel Mozaik Döşeme de karelerden oluşur. Bazı uygulamalarda, mabet döşemesinin tümü karelerden oluşacak şekilde düzenlenir. Atlamalı olarak bir siyah ve bir beyaz olan bu karelerin, evrenin tümlüğü içinde diyalektik olarak birbirlerini bütünleyici karşıtlıkları simgelediği benimsenir. Bunların birer kare ile temsil edilmekte oluşu ise, her birinin kendine göre bir yetkinliğinin bulunduğunu, aralarında denge kurulduğunu simgeler.

Üçgen ve Kare

Altta bir **kare** ve üstte bir **eş kenar üçgen** ile oluşturulmuş bileşik simge.

Bu simge, birbirinden farklı Masonluk anlayışlarını benimsemiş olan masonlarca farklı şekillerde yorumlanıp değerlendirilir.

a) Üçgen **etkin** *(aktif)*, kare de **edilgin** *(pasif)* öğeleri simgeler. İkisi bir arada, *"doğal ve diyalektik oluşum yasası"*nı simgelemektedir.

b) Üçgen yaratıcılığın ya da tanrısallığın, kare de yaratılmışlığın ya da insanlığın simgesidir. İkisi bir arada *"Tanrı ile insan ilişkisi"*ni simgesel bir şekilde temsil eder.

Kimisi de bu çizimsel simgeyi herhangi bir geometrik yoruma bağlamaksızın, şu tür anlamlara gelmek üzere değerlendirir:

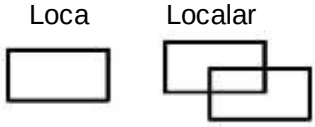
- Ev ya da korunak *(simgesel görünümü bakımından)*;
- Yapıt *(simgesel olarak "domos" terimini anımsatışı bakımından)*;
- Sivri Uçlu Küptaş *(bir geometrik iz düşümü olarak)*;
- Çırak derecesindeki masonun önlüğü *(ritüelik anımsatışı bakımından)*.

Dik Dörtgen (Dikdörtgen)

Fra. Carré long; *İng*. Oblong Square, Rectangle; *Alm*. Länglich Viereck; *Eş*. Uzun kare

Dört açısı da birbirine eşit (dik açı), karşılıklı iki kenarı diğer ikisinden daha uzun olan yüzey geometrik şekil.

Masonlukta özellikleri belirtilmeksizin dikdörtgenden söz edildiğinde, bu genellikle uzun kenarı kısa kenarının iki katı olan, yani birleştirilmiş iki kareden oluşan bir geometrik şekildir. Yer yer "mabet" ve "loca" sözcüğü ile eş anlamlı olarak da kullanılır. Bu nedenle dikdörtgen, "loca" kavramının bir simgesi olarak benimsenir. İki çapraz dikdörtgen de "localar" anlamına gelir.

Küp

Esk. Mikâp; *Fra.* Cube; *İng.* Cube; *Alm.* Würfel

Her yüzü karelerden oluşan üç boyutlu uzay geometrik şekil.

Geometrik bakımdan küp, bir "kare"nin kendisini, kendi boyutu ile katlamasından oluşur. Geometride anlaşılması ve kavranması pek kolaydır; çünkü tüm üç boyutlu geometrik şekiller arasında, -en ilkeli olmamakla birlikte- en basit olanıdır.

Buna karşılık, herhangi bir şekilsiz cismi, örneğin bir taşı, tam bir küp şekline sokmak hayli zor bir iştir. Bu, bilginin, yeteneğin, sabırlı çalışmanın, dikkatin ve deneyimin topluca kullanılmasını gerektirir. Bu zorluk, tüm yüzeyleri, birbirine eşit ve dik açılı olarak oluşturmanın güçlüğünden ileri gelir.

Tüm bu özellikleri gözönünde tutulduğunda küp, özdeksel *(maddî)* ve tinsel *(manevî)* kavramların tümünü, sonluyu ve sonsuzu, var olan ve olmayanı, evrensel diyalektik oluşum ve gelişimi simgeler.

Masonlukta küp, genellikle "yetkinlik" kavramının simgesi olarak benimsenmiştir. Öte yandan bazı simgecilere ve simge yorumlayıcılarına göre; olumlu bir güçlülüğün, sağlamlığın, tutarlılığın, güvenilirliğin simgesidir. Kimisi de küpü uyumun, düzenin ve değişmezliğin simgesi olarak benimser.

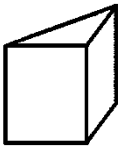
Masonluktaki üç boyutlu biçimlerden biri daha…

Prizma

Fra. Prisme; *İng.* Prism; *Alm.* Prisma

Birbirinin eşi olan iki paralel tabanı dikdörtgen şeklindeki yüzeylerle birbirine bağlanan uzay geometrik şekil.

Masonlukta prizmadan söz edildiğinde, öncelikle tabanları birer eş kenar üçgen olan prizma anlaşılır.

Mason mabetlerinde, kimi görevlilerin kürsüleri özellikle "eş kenar üçgen prizma" şeklinde yapılır. Bu prizma, olgunluğun, yüceliğin, bütünlüğün ve üstünlüğün simgesi olarak benimsenir.

Dolayısıyla, bir mason mabedindeki kürsüler de eş kenar üçgenin simgelediği tüm kavramların yüceliğini ve belirlediği ilkelerin yetkinleşme yolunda aşamalar sağlayacağını vurgulayan birer simge olarak nitelenir. Simgesel derecelerde saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem ile nazır kürsüleri genellikle üçgen prizma şeklinde düzenlenir.

Kare Prizma ve Dikdörtgenler Prizması biçiminde üç boyutlu geometrik biçimler de vardır ve bunlar Masonlukta da görülür hatta bir "küptaş" simgesinden sözedildiğinde bunun ille de bir küp biçiminde olmayabileceği de belirtilir ama her nedense bu çalışmanın kaynağı olan "Ansiklopedik Mason Sözlüğü"nde böyle bir biçim ayrı bir başlık olarak yer verilmemiş.

Kartal

Fra. Aigle; *İng*. Eagle; *Alm*. Adler

Yüksek ve kayalık yerlerde yaşayan, güçlü ve yırtıcı bir kuş.

Genelde özgürlük, güç ve egemenliğin simgelerindenbiri olarak benimsenmiştir. Özellikle tarih öncesi çağlarda, çok önemli ve değerli bir simge olarak kullanılmış, birçok eski uygarlıkta Jüpiter'i temsil etmiştir. Sonradan, krallıkların ve prensliklerin birçoğu, egemenliklerinin ambleminin kapsamında ya bir kartal başına ya da kanatlarını açmış bir kartala yer vermiştir.

Doğal yaşamındaki özellikleri ve bu yaygın simgesel kullanımının etkisiyle, kartal, Masonluğun bazı ileri ve yüksek derecelerinde de bir simge olarak görülür.

Çift Başlı Kartal

Eş. İki Başlı Kartal; *Fra*. Aigle bicéphale;
İng. Double Headed Eagle; *Alm*. Zweikopfadler, Doppelkopfadler

Aynı gövdeden çıkan iki ayrı başı bulunan, kimi yerde biri beyaz diğeri kara (siyah) olan bir kartal şeklindeki simge.

Böyle bir simge, tarih öncesi çağların bazı toplumlarında, İlk ve Orta Çağ'da ise Mezopotamya, Kafkasya, Türkistan ve Anadolu'da, Roma İmparatorluğu'nda, ayrıca Büyük Selçuk İmparatorluğu'nda "çifte egemenlik simgesi" olmak üzere kullanılmıştır.

Daha sonra da Avrupa'da birçok kral ve prens, kendi amblemlerinin kapsamında bu simgeye yer vermiştir. Günümüzde bile bu simge, çeşitli formlarda olmak üzere birçok aristokratik ailenin ve Batı ülkelerindeki birçok kent ya da eyaletin amblemi kapsamında görülür.

Masonluktaki kullanımında bu kartal, mutlaka bir kılıç üzerine tünemiş durumdadır. Bazı uygulamalarda kanatlarını kısmış durumdadır; bazılarında ise olasıya açıktır.

Kartalın bir kılıç üzerine tünemiş durumda olması Masonluğa özgüdür ama bu tarzdaki bir bileşik simgenin özgün olarak Masonlukta üretilmiş olduğunugöstermez. Masonluktaki ilk kullanımı 1758 yılında görülür; oysa daha önceki tarihlerde de kullanılmış olduğunu gösterir örnekler vardır.

Fransa'da Yetkinleşme Riti oluşturulurken, "Doğu ve Batı İmparatorları Konseyi" adını taşıyan bir yüksek dereceler otoritesinin amblemi olarak benimsenmiştir.Böyle bir amblem seçilirken, bunun, Masonluğun doğudan batıya uzandığını belirttiğinin vurgulanmasına çalışılmıştır. (Bu bağlamda "doğu" ve "batı" terimleriylenedenilmek istendiği üzerinde de farklı değerlendirmeler vardır.)

Yetkinleşme Riti kurulduktan sonra bu figür, ritin 25. ve sonuncu derecesinin topluluğu olan Royal Sır Yüce Prensleri Konseyi'nin amblemi olmuştur.Eskive Kabul Edilmiş İskoç (Skoç) Riti kurulduğunda ise, çizimi bakımından ayrıntıları üzerinde birtakım değişiklikler yapılarak, bu ritin 32. derecesindeki amblemi olarak alınmıştır.

Sonradan, ritin 33. derecesi oluşturulunca, amblemdeki iki başın üstüne ortak olarak bir taç yerleştirilmiştir.

Çoğu uygulamalarda, çift başlı kartalın pençeleri arasında taşıdığı kılıca asılı olan pankartta **"Deus Meumque Jus"** yazılıdır.

Bu simgenin çağdaş masonik yorumlarında, biri özdeksel (maddî) ya da dinsel,diğeri tinsel (manevi) ya da toplumsal olmak üzere, iki egemenliğin birleşerek tek beden olmasını simgelediği belirtilir.

Eski ve Kabuledilmiş Skoç Riti Türkiye Yüksek Şûrası böyle bir amblemi aşağı yukarı aynen benimseyip kullanmayı sürdürürken, Türkiye Süprem Konseyi bu bağlamda bir değişiklik yaparak, pankartın üzerine, kendi benimsediği temel ilkelerin (Laiklik-İnsancıllık-Bilimsellik) Latince düzenlenmiş karşılığını yerleştirmiştir: LAICUS-HUMANITAS-SCIENTI.

Her iki yüksek konseyin amblemleri arasında belirgin farklar vardır. Ortaknoktalarıher ikisinde de ritin mottosu olan **"Ordo ab Chao"** terimimin kullanılmış olmasıdır.(Kadın Süprem Konseyi'nin amblemi Türkiye Süprem Konseyi'nin amblemine benzer.)

Türkiye Yüksek Şûrası

Türkiye Süprem Konseyi

Kelebek

Fra. Papillon; *İng*. Butterfly; *Alm*. Schmetterling

Pullu dört kanatlı uçucu böcek.

Kelebek, uçucu bir böcek haline dönüşmeden önce, yaşamının uzun bölümünü bir "tırtıl" şeklinde geçirir. Bu nedenle "doğanın sürekli bir değişim ve devinim içinde olduğu" gerçeğini simgelediği söylenebilir. Ancak çoğunlukla "hiçbir canlı için yaşamın sonunun olmadığı ve değişik bir şekilde yinelenerek süreceği"ni simgelediği benimsenir. Bu nedenle eski inançların birçoğunda "kutsal" sayılmıştır.

Kırılmış Sütun Parçaları

Simgesel sütun parçalarından oluşan bir ritüelik dekorasyon öğesi.

Bu dekoratif öğeler, ilgili derecelerde, mabetlerin tümünün yıkılmış olduğunu, insanların umutlarını daha başka yerlerde araması gerektiğini simgeler.

Köpek

Fra. Chien; *İng*. Dog; *Alm*. Hund

İnsana yakın ve bağlı, iyi koku alan, özellikle bekçilik ve avcılıkta kullanılan bir hayvan.

Köpek genellikle "bağlılık" kavramının bir simgesi olarak benimsenir. Masonluğun ilgili derecelerinde bir köpek başı resmi şeklinde görülür.

Kulak

Fra. Oreille attentive; *İng*. Attentive Ear; *Alm*. Aufmerksames Ohr

İşitme organı.

Masonlukta bu sözcüğün Batı dillerindeki karşılığına bakılacak olursa, bu sıradan bir kulak değil, özenle dinlemeye yöneltilmiş bir kulaktır. Nitekim birisine iyi dinlemesi gerektiği, kimi zaman *«Kulağını aç!»* diye bir deyimle belirtilir.

Masonlukta da söylenen bir şeyi dikkatle dinlemeye çok önem verilir.

Bazı masonik sistemlerde kulak, bir masonun, duyduklarını anlaması ve iyi kavraması gerektiğini belirten bir simge olarak kullanılır.

Kurukafa ve İki Çapraz Kemik

Fra. Crâne et Deux Ossements croises; *İng*. Skull and Crossed Bones
Alm. Schädel und kreuzende Knochen

Bir kurukafa ile birlikte her ucunda eklem yerleri bulunan iki kemiğin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir simge.

Bu simge, tarih boyunca korsanlarca kullanılmış olan amblemin benzeridir. Masonluğun bazı uygulamalarında, Düşünme Odası'nda (Tefekkür Hücresi'nde) kullanılır fakat kullanımamacı çok farklıdır.

Kullanıldığı masonik sistemlerdeki genel benimseyişe göre bu simge hem bireyin "ölümlü" oluşunu anımsatır hem yaşamın güçlüklerle ve tehlikelerle dolu olduğunu vurgular. Bu güçlükleri yenemeyen ve tehlikeleri atlatamayan bir kişinin, doğal yaşam süresi sona ermeden de ölüm ile karşı karşıya gelebileceğini belirtir.

Kuyu

Fra. Puits; *İng*. Pit; *Alm*. Brunnen

Özellikle su sağlamak için delerek ya da kazarak açılan, dar ve derin çukur.

Kuyunun, derinliğinde saflık ve temizlik bulunan, haksız ve bencil çıkarlarile olumsuz tutkuların barınamayacağı, yalancılık ve kötülüklerin erişemeyeceği, iyilikçi ve doğrulukçu insan gönlünü simgelediği benimsenir.

Kuzu

Fra. Agneau; *İng*. Lamb; *Alm*. Lamm

Eti, sütü, yapağısı, derisi ve diğer birçok organının kullanımı için yetiştirilen çiftlik hayvanlarından biri olan koyunun yavrusu.

Masonlukta kuzu, genel olarak, suçsuzluğun *(masumiyetin)* birsimgesiolarakbenimsenir. Ancak bu benimseyiş, Masonluğa özgü değildir. Buradaki "suçsuzluk" ise,herhangi bir kötü işe karışmamış ve hiçbir kötülüğe de yeltenmemiş bulunmakla özdeştir.

Masonluğun simgesel derecelerinde, masonik kuşanımın en önemli öğesi olarak kullanılan önlüklerin kuzu derisinden yapılmış olması öngörülür. Böylelikle,buönlüğü kuşanan masonun, tüm düşünülerinde temiz ve pak, eylemlerinde de iyiniyetliolduğu benimsenir. Ancak çağdaş olanaklar, önlüklerin yapımında kuzu derisi kullanımına elvermemektedir. Dolayısıyla kuzu derisi sadece simgesel olarak geçerlidir.

Öte yandan bazı mason ritleri ve sistemlerinde, hemen tüm masonik simgeler Hıristiyan dininin birtakım özellikleriyle sıkı sıkıya bağdaştırıldığı için, kuzunun da İsa'yı temsil ettiği kabul edilir. Nitekim bu nedenle Latince **"Agnus Dei"** (Tanrı'nın kuzusu) diye bir terim kullanılır. Birçok kilisede bunun freskleri ya da vitrayları vardır.

Bazı mason ritlerinin ileri ve yüksek derecelerinde ise kuzu, Yahudilerin Fısıh bayramında kurban edilen kuzuyu temsil eder.

Küre

Fra. Globe, Sphère; *İng*. Globe, Sphere; *Alm*. Kugel

Yüzeyindeki her bir noktanın aynı merkezden eşit uzaklıkta bulunduğu uzay geometrik şekil.

Geometrik bakımdan küre, çemberin *(dairenin)* kendi kendisini sonsuzca ve salınımsız olarak (hep merkezi çevresinde) devindirmesinden oluşur.

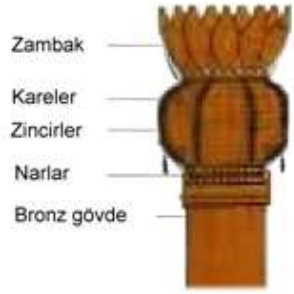
Eski ezoterik ekollerin birçoğunda küreye önemli bir simge olarak yer verilmiştir. Bazılarında kürenin yerini yumurtaya benzeyen, böylece kürenin oluşumundaki salınımsızlığı değiştiren oval bir cisim alır.

Aslında bunların hepsi "yaratılış" kavramını temsil etmek üzere kullanılmıştır.

Süleyman Mabedi'nin yapımına ilişkin öykününbazı anlatımlarında, mabedin ana tapınak binasının girişinin her iki yanına dikilmiş olan sütunların üzerine birer küre yerleştirilmiş olduğundan söz edilir.

Tevrat'a bakılacak olursa; bu sütunların üzerineyüzer adet nar figürü yerleştirilmiştir ama mason ritüelleri doğrudan ve tam olarak Tevrat'ı izlemez.

Bu sütunların üzerinde "narlar" yer alıyorsa bunun yorumu farklı, birer küre yer alıyorsa farklıdır.

Kimi yorumculara göre; bu kürelerden biri "yerküre"yi diğeri "gökküre"yi temsil etmek üzere kullanılmıştır. Nitekim birçok mason locasının çalışmalarını yaptığı mabedin girişinde yer alan İkiz Sütunlar'ın üzerinde, biri yerküreyi, diğeri gökküreyi temsil eder tarzda düzenlenmiş birer küre görülür.

Ancak bazı obediyanslarda küre yerine "narlar" kullanılmaktadır.

Eski Mısır uygarlığında, "iki yanı kanatlı ve zambak yapraklarıyla süslü bir küre" şeklindeki bir simgenin sık sık kullanılmış olduğu görülür. Bu düzenleme, Eski Mısır'ın ulusal alâmeti olarak da benimsenmiştir.

Bu alâmetin simgesel anlamı üzerinde yapılmış çeşitli yorumlar vardır. En yaygın benimseyişe göre bu, bir yandan "yaratıcı güneş"in, diğer yandan da "evrensellik" kavramının bir simgesidir. Her ne kadar Eski Mısır'daki "evrensellik" kavramıyla günümüzdeki evrenselliğin anlamı farklıysa da, Masonlukta da küre, Masonluğun evrenselliğinin bir simgesi olarak da değerlendirilir.

Lir

Fra. Lyre; *İng.* Lyre; *Alm.* Lyra

Bir antik çalgı.

Bir locada "müzik görevlisi"nin alâmeti.

Mağara

Fra. Caverne; *İng.* Cave; *Alm*. Höhle

Kaya içinde doğal olarak oluşmuş ya da sonradan oyulmuş, barınak olarak kullanılabilecek büyüklükteki kovuk.

Masonlukta mağara genellikle "insanlık bilinci"nin simgesi olarak kabuledilir. Doğada mağaraların karanlık ve ıssız yerler olup, araştırılıp incelenmedikçe derinliklerindene bulunduğu bilinmediğinden, "bilinmezlik" kavramının simgesi olarak da benimsenir. Her iki durumda da, "birtakım gizemlerin saklı olduğu yer" olarak da nitelenebilir.

Mala ve Kılıç

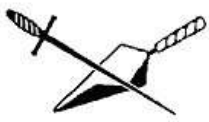
Fra. Truelle et Epée; *İng.* Trowel and Sword; *Alm*. Kelle und Schwert

Bir mala ve bir kılıçtan oluşan bileşik simge.

Olumlu bir yapıtın güvence içinde başarıyla gerçekleştirilebilmesi için, yapıcı olunduğu kadar önlemli olmanın da gerektiğini belirlediği benimsenir.

Masonlukta bu simge, "İkinci Mabet" konusunu ritüellerinde bir alegori olarak alan ileri ve yüksek derecelere özgüdür.

Süleyman Mabedi'nin yıkılmasından 50 yıl kadar sonra başlanan ikinci mabedin yapımı, büyük zorluklar içinde geçmiş, özellikle Samiriyeliler Kudüs'e sık sık baskın düzenleyerek yapılan işleri bozmuştur.

Bu konuda belki de biraz duygusal bir yaklaşımla anlatılan alegorik nitelikli bir öyküye göre, bu yüzden ikinci mabedin yapıcıları, bir yandan işlerini yürütmeye çalışırlarken, diğer yandan da saldırganlara karşı kendilerini ve yapıtlarını korumak zorunda kalmışlardır. Malanın kılıç ile bir arada bulunması bundan ileri gelir.

Bu bileşik simgenin bir diğer özelliği de Operatif Masonluğun ve şövalyeliğin çok önemli birer öğesini bir araya getirmesidir.

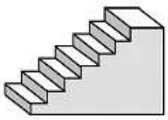
Bazı masonik yazında bunlara şövalyelik gereçleriyle bağdaştırılarak bir de kalkan eklenirse de bu ekleme biraz abartı olmasının yanı sıra ritüelik anlatımlarla da bağdaşmamaktadır.

Merdiven

Fra. Escalier, Echelle: *İng*. Staircase, Ladder: *Alm*. Treppe

Bir yerden daha yukarıya çıkmak ya da daha aşağıya inmek için kullanılan basamakların tümü.

Masonlukta merdiven, gelişmenin, ilerlemenin, olgunlaşmanın, yükselmenin, evrim doğrultusunda yol almanın simgesi olarak benimsenir. Ancak merdiven salt Masonluğa özgü bir simge değildir. Tarih boyunca birçok ekol ve kurumda, aynı ya da benzer bir simgesel anlama gelmek üzere kullanılmıştır.

Merdivenin her bir basamağı, gelişme ve yükselmenin ya da evrimin aşamaları olarak benimsenmiştir. Masonluktaki genel simgesel anlamı bakımından, insanın akıl ve yeteneklerinin bilgisizlikten ve durağanlıktan koparak, çalışma ve direşmeyle, engelleri yenip her aşamada kendine yeni bir şey katarak yükselişinin simgesi olarak nitelenebilir.

Bazı sistemlerde ve Masonluğun da bazı derecelerinde merdivenin basamaklarının sayısının "sonsuz" olduğu benimsenir. Sonsuz merdiven, gelişme ve evrimin birsının olmadığını simgeler. Bazılarında ise, belirli sayıda basamakları vardır. Belirli sayıda basamak bulunması, gelişmeye ve evrime bir sınır koymaz. Bu sayının belirli oluşu, ya ilgili derecenin öğretiminin bir özelliğiyle bağlantılıdır ya da her bir basamağın bir ilkeyi, bir erdemi, bir kavramı simgelemesinden ötürüdür; ayrıca ilgili derecedeki öğretimin aşamalarının bu kadarla sınırlı olduğunu da vurgular.

Çoğu uygulamalarda bir merdivenin basamakları, aynı zamanda bir âletin karşılığıdır. Örneğin, üç basamaklı bir merdivenin basamakları, gönye, şakul ve düzecin karşılığı olarak alınır; beş basamaklı merdivende bunlara pergel ve manivela eklenir; yedi basamaklı merdivende mala ve resim tahtası da katılır. Mason ritlerinin ve sistemlerinin farklı uygulamaları nedeniyle, basamakların karşılığı olarak seçilen aletler de farklı olabilir.

Masonluğun çeşitli derecelerinde genellikle 3, 5, 7 ve 9 basamaklı merdivenler kullanılır. Önce 3, sonra 5 ve 7 ya da daha çok basamaklı "Dönüşlü Merdiven" ise başlı başına bir simgedir. Çeşitli ritlerde ve derecelerde yaygın olarak kullanılandiğer merdivenler arasında Yakup'un Merdiveni ile Kabala, Rozkrua, Brahma, Mitra ve Kadoş Merdiveni sayılabilir.

Bunlardan Kabala Merdiveni, Sefirot ile özdeşleşir. Biz diğerlerine bakalım.

Rozkrua Merdiveni

Fra. Echelle de Rose-Croix; *İng*. Ladder of Rose-Croix; *Alm*. Rosenkreuzertreppe

Masonluktaki Rozkrua derecesinin bazı uygulamalarında kullanılan yedi basamaklı bir merdiven şeklindeki simge.

Masonlukta "7 basamaklı merdiven" sık sık kullanılan bir simgedir. Rozkrua Merdiveni'nin diğerlerinden farklı bir özelliği vardır. Bu merdivenin basamaklarında genellikle şu harfler yer alır: **I, N, R, I, F, S** ve **C**. Bu harflerden ilk dördü belli bir deyişin, son üçü ise bir diğer deyişin sözcüklerinin baş harfleridir.

Brahma Merdiveni

Fra. Echelle Brahmane; *İng*. Brahmin Ladder; *Alm*. Brachmahntreppe

Brahmanizmin yedi basamaklı merdiven şeklindeki simgesi.

Bu merdivenin benzer merdivenlerden önemli bir farkı her bir basamağın kendiiçinde de basamakları oluşu ve sıralamanın yukarıdan aşağıya doğru işlemesidir.

Bu inanç sistemine göre yedi basamaklı merdiven, evrenin temel oluşumunu temsil eder. Yedi basamağın her birinin karşılıkları şöyle açıklanır:

1. Yaşadığımız dünya
2. Yeniden var oluş dünyası
3. Cennet
4. Orta dünya
5. Doğumlar dünyası *(ruhların yeniden doğuşunun gerçekleştiği yer)*
6. Kutsanmışların bölgesi
7. Gerçeğin küresi

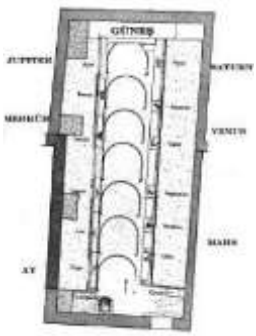
Mitra Merdiveni

Fra. Echelle de Mithra; *İng*. Ladder of Mithra; *Alm*. Mithras Treppe

Mitra Misterleri'nde önemli bir simge olan merdiven.

Eski Misterler'in birçoğunda olduğu gibi, Mitra Misterleri'ndeki bu merdivendeyedi basamaklıdır. Bu basamaklardan her biri Güneş Sistemi'ndeki belli altı gezegen ile dünyanın uydusunun, aynı zamanda bir madenin karşılığı olarak benimsenmiştir:

Güneş - Altın;
Ay - Gümüş;
Mars - Tunç;
Merkür - Demir;
Jüpiter - Pirinç;
Venüs - Kalay;
Satürn - Kurşun

Kadoş Merdiveni

Fra. Echelle de Kadosh; *İng*. Ladder of Kadosh; *Alm*. Kadosch Strichleiter

Yedi çıkış ve yedi iniş basamağı olan bir merdiven.

Ritüelik benimseyişler uyarınca; bu merdivenin bir yanındaki basamakların bilimleri, diğer yanındakilerin ise erdemleri simgelediği öngörülür.

Bilimler bakımından, bazı yorumlarda bu basamaklar doğrudan Yedi Bağımsız Bilim'in karşılığı olarak alınır. Bazı yorumlarda ise aritmetik, astronomi, fizik, kimya, anatomi, psikoloji ve sosyoloji olarak benimsenir.

Erdemlerin karşılığı olan basamaklar bazı uygulamalarda bağlılık, tolerans, adalet, öngörü, korkusuzluk, sabır ve içtenlik olarak alınır. Bazılarında ise bu merdivende şu erdemlere yer verilir: Ölçülülük, sağgörü, inanç, adalet, bağlılık, umut ve yardımseverlik ya da sevecenlik.

Tüm bunlarla anlatılmak istenen, yetkinleşme doğrultusunda ilerleyecek olan kişinin, bir yandan bilimleri öğrenerek bilgili biri olması, diğer yandan gerekli erdemleri edinmesi gerektiğidir.

"Bilimler mi yoksa erdemler mi önce gelir? Bir diğer deyişle bu merdivenin hangi yanından çıkılıp hangisinden inilir?"

Bu soru, birbirinden farklı tutumlarda tümüyle birbirine zıt bir tarzda yanıtlanır.

Yakup'un Merdiveni

Fra. Echelle de Jacob; *İng*. Jacob's Ladder; *Alm*. Jacobstreppe

Tevrat'taki bir öyküye göre, Hz. Yakup'un uyurken görmüş olduğu bir merdiven.

Bu merdivene ilişkin öykü özetle şöyledir:

"Yakup, tek başına bir kentten diğerine giderken gecelediği dağda, başının altına bir taş alıp uyur.

Rüyasında bir ucu dünyada, diğer ucu cennete doğru uzanan bir merdiven görür. Bu merdivenin her bir basamağında ayrı bir harf vardır. Melekler, cennete bu merdivenden çıkıp inmektedir."

Bu öykü, gizemci nitelikli eski ezoterik kuruluşların birçoğunda pek değerli bir alegori olarak benimsenmiştir. Bazı mason ritleri ve kuruluşları bu öyküyü ritüellerine katmış, bu merdiveni de simgelerinin arasına almıştır.

Merdiven, genel olarak "ilerleme ve gelişme"nin simgesi olarak benimsenir. Yakup'un Merdiveni ise bunu gizemci *(mistik)* bir anlamda temsil eder. Basamakların sayısı genellikle 7 olarak kabul edilir. Böylece, Yakup'un Merdiveni, Mitra Misterleri'nde "ruhun olgunlaşmasını simgeleyen yedi kapı" ile Brahmanizm'deki "özdeksel dünyadan evrensel gerçeğe uzanan yedi basamak" ile Kabaladaki ilk yedi gezegen *(sefirot)* ile özdeşleşir.

Bu merdiveni bir simge olarak alan mason ritüellerinde, basamaklar birer erdemin karşılığı olarak benimsenir. Kimine göre "bağlılık", "tolerans", "korkusuzluk", "adalet", "öngörü", "sabır" ve "içtenlik", kimine göre de "ölçülülük", "sağgörü", "inançlılık", "adalet", "bağlılık", "umutluluk" ve "yardımseverlik ya da sevecenlik".

Mason ritüellerinin bazılarında bu yedi basamağın her biri, Yedi Bağımsız Bilim'in karşılığı olarak da değerlendirilir. Bir başka varsayıma göre; Yakup'un uyuduğu yer sonradan Süleyman Mabedi'nin yapılmış olduğu "Moriah Dağı"dır; Yakup uyandıktan sonra, "Tanrı'nın Evi"nin burada olması gerektiğini söylemiştir. Nitekim uyurken başını dayamış olduğu bu taş, bazı mason ritüellerinde sözü edilen "İstenmeyen Taş" ile özdeşleşir; bu taş, Süleyman Mabedi tamamlandığında kubbeyi bağladığı söylenen "başlık taşı"dır.

Teolojik Merdiven

Esk. İlahî Merdiven; *Fra.* Escalier théologique
İng. Theological Ladder; *Alm.* Theologischetreppe

"Yakup'un Merdiveni"ne bazı masonik yazında verilen nitelik.

Mistik Merdiven

Fra. Echelle mystique; *İng.* Mystical Ladder; *Alm.* Mystische Treppe

İlgili olduğu öykünün gizemci (mistik) niteliği nedeniyle, bazı masonik yazında Hz. Yakup'un Tevrat'ta geçen düşünde gördüğü anlatılan merdivene verilen ad.

Meşale

Fra. Flambeau; *İng.* Torch; *Alm.* Fackel

Ucunda alev çıkararak yanan bir nesne bulunan bir çubuk ya da bu şekildekiyanmayı sağlayan bir çanak taşıyan sütun.

Masonlukta, sonsuz gerçeğin verdiği aydınlığın bir simgesi olarak b

Masonlukta hemen her türlü ışık kaynağı, aralarında ancak ayrıntıda bazı farklarla, hem bilginin hem gerçekleri araştırıp bulmanın yollarını simgeleyen öğeler olarak benimsenir. Meşale de bunlardan biridir. Diğer herhangi bir ışık kaynağından farkı, uzun süreli ve görkemliyanışıdır. Bu nedenle meşalenin, evrenin bilgisinin ve gerçeklerinin sonsuzluğunu vurguladığı da benimsenir.

Çoğu masonik uygulamalarda meşale, ritüelik olarak ancak bazı özel törenlerde kullanılır. Bazı uygulamalarda ise, locaların her oturumunda mutlaka bir meşale bulundurulur ama yakılmaz; bunun için bir özel neden, önemli bir kutlama gereklidir. Yeni bir locanın çalışmalarına başlaması töreni, yeni bir mabedin kullanıma açılması töreni, bir obediyansın kuruluşunun yıl dönümünün kutlanması töreni, meşalenin ritüelik olarak kullanıldığı örneklerden bazılarıdır.

Mezar

Esk. Kabir; *Fra.* Tombe; *İng.* Grave; *Alm.* Grab

Ölünün gömülüp doğaya bırakıldığı yer.

Masonlukta mezar, genellikle "bedensel ölümlülük" kavramının simgesi olarak benimsenir ve "akasya" ile birlikte kullanılır.

Akasyanın simgesel anlamı, değişik masonik görüşleri benimseyen kuruluşlarda, birbirlerinden farklı hatta çelişkili şekillerde değerlendirilir. Ancak bu farklı değerlendirmeler, doğrudan ölüm konusundan çok "ölümden sonraki yaşam" yada "ölümsüzlük" konusuyla ilgilidir. Burada sözü edilen akasya, kışın yapraklarını dökmeyen odunu çürümeyen bir türüdür. Böylece, mezar ile bedenin ölümlülüğü simgelenirken, akasya ile de ruhun ölümsüzlüğü simgelenir.

Öte yandan, bedensel ölüm de Masonlukta yer yer bir gerçek olarak değil, bir simgesel kavram olarak yer alır. Bu anlamda ölüm ve mezar, Masonluğun bazı derecelerindeki önemli esinlenme kaynaklarından olan Eski Misterler, özellikle Hiram'ın öldürülmesine ilişkin alegorik öykü ile bağlantılıdır.

Masonluktaki çeşitli simgeler üzerinde yapılmış yorumlardan bazılarına göre; bir mason adayının Masonluğa Kabul Töreni'ne başlanmadan önce alındığı Düşünme Odası da, onun Masonluğa girmeden önceki yaşamının simgesel olarak sona erdiği, bu nedenle gene simgesel olarak gömüldüğü bir mezarın karşılığı sayılır.

Mısır (bitki)

Fra. Maïs; *İng.* Corn; *Alm.* Korn

Koçanı üzerinde sıralı bol taneleri bulunan bir tahıl.

Herhangi bir ezoterik kurumun öğretimine bağlı olmaksızın, genellikle "verimlilik" ya da "bolluk" kavramlarının bir simgesi olarak benimsenir.

Anglosakson Masonluğu'ndaki konsekrasyon törenlerinde, "üç kutsama öğesi" kullanılır. Bunlardan biri de **"tahıl"** dır. Kimi Türkçe masonik yazında bu tahıl "mısır" olarak belirtilmiştir. Bu dinsel çağrıştırmalı ritüelik uygulamada tahıl, kimilerince "tanrısal iyilik", kimilerince "zihinlerin ve bedenlerin temizlenmesi" olgusunun simgesi olarak yorumlanır. Ancak bu uygulamanın Süleyman Mabedi'nin Yapımı öyküsüyle bağdaştırıldığı göz önünde tutulacak olursa; söz konusu "tahıl"ın mısır olması olanaksızdır çünkü o tarihlerde o coğrafyada mısır yoktur.

Mineral

Çoğu kayaçları oluşturan çeşitli element bileşikleri.

Masonluğa özgü tanımı uyarınca; **"cıva", "kükürt"** ve **"tuz"** un bir aradabulunması olgusu.

Mistik Zincir

Fra. Chaine mystique; *İng*. Mystic Chain; *Alm*. Mystische Kette

Bazı mason kuruluşlarının benimseyişi uyarınca, "Kardeşlik Zinciri" olarak da anılan "Birlik Zinciri"nin niteliği.

Bu benimseyişin ardında şöyle bir inanış yer alır: *«Masonlar, el ele vererek bir zincir kurduklarında, sevgi ve bağlılık duyguları gönülden gönle akar. Böylece zincire katılan masonlar arasında birlik ve bütünlüğün verdiği bir güç oluşur.»*

Birlik Zinciri'nin böyle bir işlevi olduğuna inananlar, bunun için, bu zincir kurulurken masonların eldivenlerini çıkarıp, karşılıklı olarak bedensel dokunuşun sağlanmasını zorunlu görür.

Nar

Fra. Grenade; *İng*. Pomegrenate; *Alm*. Granatapfel

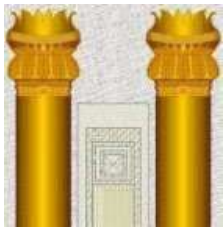

Dıştan bir "küre" görünümünde olan çok taneli bir meyve türü.

Masonların birbirlerine sevgi ve güvenle bağlandıklarını, böylece oluşan kardeşlik ortamında düzen ve disiplin içinde çalıştıklarını simgelediği benimsenir.

Masonluğun simgesel derecelerinde çalışan locaların oturumlarını yaptığı mabetlerdeki İkiz Sütunlar'ın başlıkları, bazı uygulamalarda yarık narlarla süslenmiştir. Bu, Süleyman Mabedi'nin yapımının Tevrat'taki bir anlatımından alınmadır. Aslında buna göre İkiz Sütunlar'dan her birinin üzerinde yüz nar bulunması gerekir.

Buna karşın, çoğu uygulamalarda her sütun üzerinde birkaç, hatta kiminde tek bir nar bulunur.

Süleyman Mabedi'nin ana tapınak binasının girişindeki sütunların üzerindeki narların "bolluk" kavramını simgelediği söylenir. Ancak narların böyle bir süsleme öğesi olarak kullanımı, yalnızca Süleyman Mabedi'ne özgü değildir; tarih boyunca birçok yerde görülmüştür. Bu simgeyi hiç kullanmayan, bunun yerine "küre" şeklinde bir simgeye yer veren localar da vardır.

Böyle oluşuna karşın, bu sütunların kimi çizimlerinde sözü edilen kürelerin de aslında nara benzediği dikkati çeker.

Çağdaş Masonlukta nar, teklikten çokluk çıktığı için, verimliliğin ve çoğalmanın simgesi olarak da yorumlanır.

Nişan Almak

Fra. Viser; *İng*. Aim; *Alm*. Zielen

Mason localarının agaplarında ve kardeş sofralarında, hep birlikte içki içilirken, simgesel olarak "kadehleri kaldırmak".

Nitelendirilemez Üçgen

Fra. Triangle ineffable; *İng*. Ineffable Triangle; *Alm*. Unaussprechliches Dreieck

Köşeleri aksi yönlerde ve simetrik olarak üst üste yerleştirilmiş, birinin ortasındadört harf bulunan bir bileşik simge.

Bu simgedeki harfler, "nitelendirilemez" denilen sözcüğün karşılığıdır. Bazı uygulamalarda buradaki harflerin "Enoşiyen harfler" olduğu söylenir. Gerçi benzemekte ama tam olarak tutmamaktadır.

Bazı uygulamalarda bu simgede İbranî harfleri *(Yod-He-Vau-He)* kullanılır. Eğer yazı sağdan sola doğru J H V H ise simgenin Enoşiyen harflerle düzenlenmesinde bir yanlışlık yapılmış demektir. Ancak ilgili masonik derecelerin ritüellerinde yaböyle ya da İbranî harfleriyle düzenlenmiş olarak yer alır.

Nokta

Fra. Point; *İng*. Point; *Alm*. Punkt

1. Herhangi bir çizginin başlangıcı, iki çizginin kesiştiği yer, ya da bir çemberinyani dairenin merkezi.

Masonlukta "nokta", benimsenmiş olan masonik görüş ve anlayış uyarınca, farklı simgesel anlamlara gelmek üzere değerlendirilir. Örneğin, bir yoruma göre nokta "her türlü canlılığın başlangıcının simgesi" olarak benimsenirken, bir diğer yoruma göre "insanın tüm evrene oranla, insan aklının da tanrısal düşünü ve yetilere oranla ***hiç*** denilebilecek kadar küçük olduğunu belirleyen bir simge" şeklinde açıklanır.

Nokta, genellikle bir diğer masonik simge olan çember ya da daire ile birlikte gösterilir. Bu nedenle de, ritüelik incelemelerde ve simgesel yorumlamalarda "çember içinde nokta"dan sık sık söz edilir. Bu simgenin değerlendirilmesinde ise, hemen tüm masonik yorumcular, "nokta"nın bir masonu simgelediğinde birleşir, ancak çemberin anlamında ayrılır.

Masonlukta çember ile kimine göre "bir masonun görevleri", bir başkasına göre "bir masonun hiçbir zaman ayrılmaması gereken kurallar", bir diğerine göre "insanın düşünü ve yetilerinin sınırsız oluşu"; buna karşı çıkanlara göre ise "bir masonun özgürlüğünün sınırsızlığı" simgelenir. Diğer yorumlarda, özellikle "görev" ve "kural" kavramlarının tanımlanmasında da ayrılıklar vardır. Kimisi burada "bir masonun insanlığa kadar uzanan tüm çevresine karşı olan nesnel görevleri"şeklinde bir değerlendirme yapar; kimisi de görevi "Tanrı'ya ve azizlerine karşı olan yükümlülükler" ile özdeşleştirir. Bir masonun bağlı olması gereken kurallarkonusu da benzer bir şekilde betimlenir.

2. Masonluğun yasaları ve kurallarına ilişkin önemli konular.

Masonlukta bu anlamda kullanılan nokta sözcüğünün hiçbir simgesel özelliğiyoktur. Bu anlamdaki nokta, güncel dil ve ilişkilerde kullanılan nokta ile aynı anlama gelir.

Masonluğun günümüze kadar gelebilmiş olan "eski el yazmaları"ndan biri olan Regius'ta, yapıcılık mesleğinin öncelikli on beş temel kuralı, birer *"*nokta" olarak nitelenmiştir. Burada "nokta" sözcüğü aslında "husus" ya da "konu" anlamında kullanılmıştır. Bundan sonra da, Masonluğun yasa ve kurallarından her birine ayrı birer "nokta" denilmesi âdeta gelenekselleştirilmiştir.

Nuh'un Gemisi

Fra. Arche de Noé; *İng*. Noah's Ark / Ark of Noah; *Alm*. Arche Noah

Bazı eski efsanelerde ve Tevrat'ta, Tufan yaklaşırken Nuh'un yaptığı, böylece birer canlı türünün kurtulmasını sağladığı anlatılan gemi.

Bu gemi, bazı mason rit ve sistemlerinin kimi derecelerinde (özellikle İngiliz Masonluğu Sistemi'nde) hayli önemli ve değerli bir simgedir. Genellikle, olumlu bir yaşam düzenini simgelediği benimsenir.

Obole

Bazı mason kuruluşlarında, simgesel anlamdaki "tuğla"nın karşılığı.

Bu sözcük etimolojik bakımdan Yunancadan alınmadır. Antik Yunan uygarlıklarında bir para birimi olarak kullanılmıştır. Sözlük anlamı bakımından, "0,72 gram" ağırlığı niteler.

Odun Kömürü

Fra. Charbon de bois; *İng*. Charcoal; *Alm*. Holzkohle

Odunun iç yanımı sağlanarak yapılmış olan kömür.

Masonlukta odun kömürü, istekliliğin, gönüllülüğün, görev üstlenmeye ve görevi yerine getirmeye hazır oluşun simgesi olarak benimsenir.

Bununla bir üçleme oluşturan iki simge daha var.

Tebeşir

Fra. Craie; *İng*. Chalk; *Alm*. Kreide

Bir tür yumuşak kireç taşı ya da karışımı.

Bir işi yapmada rahat ve serbest oluşun, bireyin kendisini "özgür" duyumsamasının simgesi olarak benimsenir.

Kil

Fra. Argile; *İng.* Clay; *Alm*. Ton

Yalıtım işlerinde kullanılan yumuşak ve yapışkan toprak.

Bireyin, gelişme ve ilerleme göstermesi için çaba harcaması gerektiğini vurgulayan bir simge olarak benimsenir.

Palladium

Latince: "Pallas'ın görüntüsü".

Pallas, Yunan mitolojisinde, Truva kentini koruduğuna inanılan bir tür melektir. **"Elinde bir ok tutan genç kız"** şeklindeki bir heykelcik ile temsil edilir; "gerçek" kavramını simgelediği belirtilir.

Pelikan

Fra. Pélican; *İng.* Pelican; *Alm*. Pelikan

Yavrularını kendi kanıyla beslemesiyle tanınan bir kuş.

Masonlukta pelikan, özelliği gözönünde tutularak farklı masonik anlayışlarda farklı simgesel anlamlarda değerlendirilir:

- Gerçek sevgi ile oluşan özveri;
- En zor koşullar altında bile mutlaka bir "kurtarıcı"nın varlığı;
- Sürekli "yeniden doğuş" olgusu.

Renkler

Güneş ışığı tayfının tonları.

Mason mabetlerinin dekorasyonunda, önlük ve kordonlarda yer yer çeşitli renkler kullanılır. Çoğunlukla beyaz**,** mavi**,** kırmızı**,** yeşil**,** sarı**,** eflatun**,** pembe**,** turuncu ve siyah kullanıldığı görülür.

Sık sık kullanılmakta olan renklere "masonik renkler" dendiği de olur. Aslında bu renkler Masonluğa özgü değildir. Fakat Masonlukta hiç kullanılmayan renklerde vardır. Örneğin bir simge ya da öğenin doğal rengi olmadıkça, "kahverengi" kullanılmaz. Dolayısıyla "masonik renkler" terimi, "Masonlukta kullanılan renkler" anlamınıtaşır.

Masonluktaki renkler, gelişigüzel olarak değil, her derecenin ritüelik öğretim kapsamıyla bağdaştırılarak ve birer simgesel anlam taşımak üzere seçilmiştir. Ancak, herhangi bir rengin simgesel anlamı, değişik derecelerde farklı olabilir. Bunların birçoğu da Masonluğa özgü olmayıp, insanların tarih boyunca benimsemiş olduğu simgesel değerlendirmelere uyar.

Mavi:

Genellikle Masonluğun simgesel derecelerinin egemen ve öncelikli rengidir.Bundan ötürü Masonluktaki simgesel dereceler **"Mavi Dereceler"** olarak, bu derecelerde çalışan mason toplulukları ve sistemleri de **"Mavi Masonluk"** olarak anılır.

Bu mavi, sıradan bir mavi değildir; özellikle **"gök mavisi"** olarak anılan bir açık mavi tonu kullanılır. Bu rengin, genellikle barış ve dostluk kavramlarını simgelediği benimsenmiştir. Masonlukta ise mavi rengin bunların yanı sıra, **"**kardeşlik**",** "bağlılık" ve "evrensel sevgi" kavramlarını da simgelediği kabul edilir.

Mavi renk ayrıca, "Masonluğun evrensel bir bütün olduğu" görüşünü de simgeler. Kimilerine göre "dayanıklılık"**,** "yardımseverlik" ve "iyilik" kavramlarının simgesidir.

Eflâtun:

Kırmızı ile gök mavisinin ya da mavi ile pembenin karışımıdır. Masonlukta yalnızca bazı derecelerde ve ender olarak kullanılır. Simgesel olarak "yücelik"**,** "üstünlük"**,** "soyluluk" ve "saygınlık" kavramlarını vurguladığı benimsenir.

Sarı:

Pek ender olarak bazı obediyansların simgesel derecelerinde, genellikle bazı ritlerin ya da masonik sistemlerin belli derecelerinde kullanılır. Simgesel olarak "çalışma"ve bunun karşılığında elde edilen "ödül" kavramlarını temsil ettiği benimsenir.

Bordo:

Kırmızının mora çalan bir koyu tonudur. Belirli derecelere özgüdür. Genellikle **"**başarı" ya da utku *(zafer)* kavramlarını simgelediği kabul edilir.

Kırmızı:

Masonluktaki ileri ve yüksek derecelerin bir bölümünü temsil eder.

Genellikle Masonluğun simgesel derecelerinden hemen sonra gelen dereceler **"Kırmızı Dereceler"**, bu derecelerin kapsamları çalışma sistemi de **"Kırmızı Masonluk"** olarak anılır.

Bu renkle simgelenen kavramlar arasında özellikle şunlar bulunur: "İsteklilik"*(şevk)***,** "ateş"**,** "çaba"**,** "özveri" ve "şan".

Yeşil:

Aslında mavi ile sarının karışımından oluşmakla birlikte, Masonlukta kendini oluşturan asal renklerin simgesel anlamlarından bağımsız tutulur.

Yeşil, doğrudan doğruya "doğa"dan alınmadır. Bu nedenle "canlılık"**,** "verimlilik", "dirilik" gibi kavramların simgesi olarak benimsenir. Bazı obediyanslarda simgesel derecelerde kullanıldığı görülebilir. Bazı derecelerde "umut" kavramını, bazılarındaise "doğanın gerçeklerinin sonsuz ve ölümsüz oluşu"nu simgelediği kabul edilir.

Turuncu (Orora):

Kırmızı ile sarının birleşiminden oluşur. Tanyerinin ağarışından alınmadır. Bu nedenle de **"**ışığın müjdecisi" ya da "gerçeklerin aydınlanmakta olduğunun habercisi" olarak kabul edilir.

Siyah (Kara):

Güncel yaşamda olduğu gibi Masonlukta da genel olarak "ağırbaşlılık" kavramının, özelde ise "yas tutma" olgusunun simgesidir. Bu bakımdan, birçok yüksek derecede olduğu gibi simgesel derecelerde de kullanılır. Ancak Masonluğun yüksek derecelerinde şövalyelik nitelikleriyle bağdaşır. Bundan ötürü de bu türderecelere **"Siyah Dereceler"**, bu derecelerde yapılan çalışmaların ritüelik kapsamına **"Siyah Masonluk"** denir.

Beyaz (Ak):

Doğada beyaz yoktur. Bu renk, güneş tayfının tüm renklerinin karışımıdır.

Beyaz, genellikle her mason riti ya da sisteminin en üst aşamasının belirgin rengidir. Üstün derecelere doğru yaklaşıldığında, özellikle kırmızı ve siyah ile birlikte de kullanılır.

Bununla birlikte, Masonluğun ilk derecesinden başlayarak birçok derecesinde kullanılan önlüklerin temelde beyaz oluşu, masonların çalışmalarında özellikle beyaz eldiven giydikleri de dikkati çeker.

Beyaz, "temizlik", "duruluk", "saflık", "arılık" ve benzer kavramların simgesi olarak benimsenir. Masonluğun ilk derecesinden başlayarak, her derecede takılan önlüğün ve giyilen eldivenin beyaz oluşunun öncelikli nedeni de budur. Ancak beyaz renk, ileri ve yüksek derecelerde farklı bir yaklaşımla, "huzur", "iç rahatlığı", "dürüstlük", "bilgelik", "mutluluk" ve "yetkinlik" kavramlarının simgesi olarak alınır.

"Beyaz Dereceler" ve "Beyaz Masonluk" terimleri ise genellikle Masonluk en yüksek aşamalarını belirtmekte kullanılır.

Sabah Yıldızı

Fra. Etoile du Matin; *İng.* Morning Star; *Alm*. Morgenstern

Çeşitli dillerde Jüpiter'in niteliği.

Jüpiter, gökyüzünde sabaha karşı parlak olarak göründüğü için bu adla anılır.

Masonlukta "olgunlaşma ve yetkinleşme ışığı"nın yaklaştığını simgelediği benimsenir. Ayrıca "barış ve kurtuluş" kavramlarını simgelediği de kabul edilir.

Sfenks

Fra. Sphinx; *İng.* Sphinx; *Alm*. Sphinx

İnsan başlı, aslan gövdeli ve kanatlı bir mitolojik varsayımsal yaratık.

Mısır'ın ünlü piramitlerinin önünde duran sfenks göz önünde tutularak, gizemlerin korunmakta olduğunu belirten bir simge olarak benimsenir.

Kaynak: http://eclectica.ru/catalog/680/

Simge

Esk. Remiz; *Eş.* Sembol; *Fra.* Symbole; *İng.* Symbol; *Alm.* Symbol;

Soyut bir kavramı temsil eden somut bir şekil, nesne, işaret, söz ya da bir hareket.

Türkçede "simge" ile eş anlamlı olmak üzere kullanılan "sembol" sözcüğünün etimolojisi Yunancadır; bir şeyin bir başka şeyle karşılaştırılması eylemini belirleyen bir yüklemden dönüştürülerek alınmıştır.

Dolayısıyla sembol, belli bir nesnel olay ya da olgunun, düşünsel kaynaklı bir kavram ile karşılaştırılması ya da zıtlaştırılmasından doğar. Kendinden başka bir kavramı ya da düşünüyü anımsatmayan bir nesne, bir söz ya da bir hareket isi sembol yani simge olarak nitelenemez.

Ezoterik Sistemi benimseyerek uygulayan tüm kuruluşlar ile kendilerine göre bir içreklikleri bulunan kurumlarda, öteden beri simgelere geniş ölçüde yer ve değer verilmiştir. Bunlar, nitelikleri tam olarak bilinmeyen, fakat varlıklarının kaçınılmaz olduğu bilinen birtakım olay, olgu, düşünü ve kavramları kusursuz bir şekilde anlatmaya ve göstermeye yarar. Öylesine ki, iletişimde her dilin kendine özgü sözcük, terim ve anlatımları yerine simgeler konulacak olursa, dilleri çok farklı olan kişilerin birbirlerini anlayabilme zorluğu giderilir. Bu özellikleriyle simgeler, evrensel bir dilin öğeleri olma niteliğini kazanır.

Simge ve Amblem:

Kimi zaman ve kimi yerde "simge" ile "amblem" sözcüklerinin eş anlama gelmek üzere kullanıldığı görülebilir. Bu eş anlamlı kullanım, iki sözcük arasındaki farkın ayrıntılarda olmasından ileri gelir. Aslında "simge" ile "amblem" aynı şey değildir.

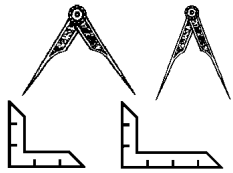
Amblemler salt nesnel bir nitelik taşır; bir düşüncenin yalın tasarımını oluşturur. Bu bakımdan da simgelerin içeriğinde kalır. Simgeler ise, nesnel oluşumların temsilcileri değildir; bu nedenle amblemlerden farklı ve üstündür.

Her amblemin genellikle tek ve belirli bir açıklaması vardır. Bir amblem niteliği taşıyan bir nesnel düzenleme, birbirinden farklı toplum ya da kültürlerde farklı biçimlerde açıklanırsa; bunlar görünümlerinde birbirine çok benzer, aslında farklı amblemlerdir. Bir simge ise, aynı toplumda ve aynı kültürde farklı yorum ve değerlendirmelere açıktır.

Çeşitli simgelerin bir araya getirilmesi suretiyle bir amblem oluşturulabilir. Ancak çeşitli amblemlerin birleşimiyle bir simge oluşturulamaz. Böyle bir şey yapılırsa, simgeyi oluşturan öğelerden her biri artık amblem değil, simgedir. Çeşitli simgelerin bir araya gelmeleriyle kurulan bir "bileşik simge" ise, aynı zamanda bir amblem olabileceği gibi olmayabilir de.

Masonluktaki bileşik simgelerden biri olan "gönye ve pergel", "simge" ile "amblem" kavramları arasındaki farkları açıklayan bir örnek olarak kullanılabilir. Hem pergel hem gönye, kendi başlarına anlamları olan önemli ve değerli birer simgedir. Bu iki simge, bir araya getirilip üst üste yerleştirildiğinde, yerleştiriliş biçimine göre farklı bileşik simgeler oluşur. Bunların her biri farklı bir anlam taşır.

Gönyenin farklı türleri vardır. Örneğin "iki kolu eşit gönye", "bir kolu üç, diğeri dört birim boyunda olan gönye" gibi betimlemeler yapılabilir. Pergelin de tepe açısı nedeniyle "45 derecede açılmış pergel", "60 derecede açılmış pergel" gibi, simgesel bakımdan farklı türleri vardır. İki ayrı simgenin hangi türleri bir araya getirilerek bir bileşik simge oluşturuluyorsa, bileşik simgenin yorumu da ona göre olur.

Genel olarak, "45 derecede açılmış bir pergel ile belirli bir düzende bir araya getirilmiş iki kolu eşit bir gönye", her yerde **Masonluğun amblemi** niteliğini taşır. Ancak bu olgu, böyle bir amblemin salt Masonluğa özgü olmasını zorunlu kılmaz. Nitekim bir gönye ile bir pergelden oluşan çeşitli amblemler birçok başka kurum tarafından da kullanılmıştır.

Simge ve Yazı:

İnsanlık tarihinin ilkel dönemlerinde, gerek dine, gerek bilim ve tekniğe, gerekse toplumsal ve güncel yaşama ilişkin birçok düşünü ve görüşün anlatımında öncelikle simgeler kullanılmıştır. Bunlardan her biri belli bir kavramı anlatmak üzere amblemlere dönüştüğünde "yazı" oluşmaya başlamıştır.

Eğer yazıda kullanılan şekillerin kesin birer anlamı varsa, bunlar birer amblemdir. Fakat bu şekillerin anlamları yoruma açıksa, o zaman bunlar birer "simge" olma niteliğini korur.

Yazıda simgelerin kullanılması, Eski Mısır hiyerogliflerinde doruğuna ulaşmıştır. Hiyerogliflerin birçoğunun günümüzde bile kesin bir tarzda anlamlandırılamayışı, kullanılmış olan şekillerin birer simge oluşundan ileri gelir.

Simgeler kullanılarak yapılmış bir düzenlemeyi anlayıp çözümleyebilmek için, okumayı bilmek zorunlu değildir; bu simgelerin kullanıldığı kültüre ilişkin bilgi sahibi olmak gerekir. İlgili kültürün özellikleri gerektiğince bilinmeyecek olursa, yapılacak anlamlandırmaların doğru olma olasılığı pek zayıftır. Günümüzün koşullarına ve kendi kültürümüze göre yapacağımız yorumlar, öncelikle bugün ve içinde bulunduğumuz çevre için geçerli olabilir; bunların eski tarihlerdeki farklı bir kültür ortamına uymaması doğaldır.

Okunup anlaşılmasının kolay olmasına karşılık, yalnızca simgeler kullanmaksuretiyle birbirini izleyen ve bütünleyen kavramlar oluşturulması yani bir yazı düzenlenmesi hayli zordur. Çünkü bunu yapan kişi kendisi için değil, başkaları için yapmaktadır.

Dolayısıyla, okuyanın da zihninde kendisiyle aynı kavramları tasarlamasını sağlamalıdır. Bu nedenle, salt kendi zihninde tasarladığı simgeleri değil, başkalarının tasarlayacağı simgeleri kullanması gerekir. Özellikle yazıda **"simgesel dil"** kullanmanın yarattığı en büyük zorluk budur. Simgesel dilin iletişimde işlevli olabilmesi için, anlatan yada yazanın zihinsel tasarımlarının, dinleyen ya da okuyanın zihinsel tasarımlarıyla özdeşleşmesi gerekir.

Simge ve Alegori:

Simgelerin pek sık olarak kullanıldığı bir diğer alan alegori kurma işlemidir**.** Pek öz olarak alegori, bir düşüncenin ya da bir kavramın doğrudan anlatılmayarak, bununla hiçbir bağlantısı olmayan birtakım örnekler ve bambaşka türlü sözlenerek ortaya konulmasıdır. Ancak alegori, bir "mecaz" ya da "benzetme" değildir. Bu nedenle de bir alegorinin oluşturulmasında öncelikle simgelere yer verilir. Bunlar, alegorinin en önemli öğeleridir.

Masonluğun en başta gelen alegorilerinden biri, Süleyman Mabedi'nin yapımı sırasında geçmiş olduğu varsayılan bir olaydır. Bu olaya genellikle "Hiram'ın Öldürülmesi" adı verilmiştir.

Dış bakışta bu öykü, sanki bir tarihsel olay gibi anlatılır. Böyle benimsenecek olursa, ya tarihsel bakımdan yanılgılı bilgilere ya da dogmatik inanışlara varılır. Aynı öykü alegorik bir yaklaşımla değerlendirildiğinde ise birçok simgenin ayıklanmasına başlanır. Şöyle ki;

"Süleyman Mabedi", bu mabedin başmimarı olduğu söylenen "Hiram Abif", onun "başmimar" oluşu, "yapmış olduğu işler", onu öldüren "katiller", öldürme eyleminde kullanılan "âletler", "olayın geçtiği yer", "olayın nedeni",öykünün kapsamında bulunan diğer birçok öğe birer simgesel anlam taşır. Bu simgesel anlamlar değerlendirildiğinde, ortaya çok önemli ve çok yararlı bir töresel öğretim çıkar. İşte bu alegoridir.

Eğer anlatılan bir öyküden bir töresel öğretim ya da öğütleme çıkarılmazsa; yaalegori başarısızdır, ya tarihsel bakımdan geçerliliğini yitirmiştir ya da kişinin anlama ve yorum yapma yeteneği yetersizdir.

Masonlukta Simgelerin Yeri:

Bazı simgeler, birçok yerde oldukça sık bir şekilde kullanılarak, belirli anlamlara gelmek üzere toplumlara mal olmuştur. Masonlukta kullanılan simgeler arasında böyle olanları vardır. Fakat bunların çoğu yoruma, bireysel değerlendirmelere,çağın ve ortamın değişen koşullarına uyarlanmaya elverişlidir.

Masonlukta simgeler, masonik ilkeleri daha iyi anlatmak, ritüellerin içerdiği aşılama (telkin) ve öğütlemeleri belleklere iyice yerleştirmek, sonra da bunların dayanıklı olmalarını sağlamak için kullanılır. Masonik öğretimin düzenlenmesinde simgelerin kullanılması, bir masona, kalıplaşmış düşünce ve görüşlerin üzerine özgürce çıkma olanağını verir. Eğer masonik öğretim simgelerle donanmış olmasaydı kendi dogmalarını oluştururdu.

Nitekim masonik simgeler anlamları bakımından dondurur, amblemlere dönüştürülürse, böyle bir sonuca varılır.

Bir simge, bireysel yorum ve değerlendirmeye çok elverişli olmakla birlikte; ancak ona bir topluluğun anlamlı bir değer vermesiyle yaşar. Eğer bir simgenin anlamı ve değeri yalnızca bireysel düzeyde kalıyorsa, bir diğer deyişle bu anlam ve değer bir topluluk tarafından paylaşılmıyorsa, ona "simge" denilemez. Dolayısıyla, herhangi bir "şey"in simge olabilmesi için, onun gizemli anlamı üzerinde birden fazla kişinin uyum içinde bulunması zorunludur.

Bu durum, bir masonun, herhangi bir masonik simgeyi kendi görüş ve anlayışı uyarınca yorumlayıp değerlendirme özgürlüğünü kaldırmaz ama onu, bu yorum ve değerlendirmelerini diğer mason kardeşleriyle paylaşıp olgunlaştırmaya yöneltir. Böyle bir paylaşma gerçekleşemeyecek olursa, yapılan yorum ya da değerlendirme, bir bireysel tasarım olmaktan öteye gidemez.

Simgelerin Canlılığı:

Eğer bir şekil, bir nesne, bir işaret, bir söz ya da bir hareket, tarihe gömülerek geçerliliğini ya da gerçekliğini yitirmiş bir soyut kavramı yansıtıyorsa, artık ona *"simge"* denilemez. Bunun için, gerçek ve yaşayan kavramları yansıtması gerekir.

Dolayısıyla bir simge, eskiden kalma olsa bile anlamını koruyorsa çağdaştır. Bunu yitirmiş olan bir eski simge ise, artık ancak bir tarihsel anıdır.

Herhangi bir simge, ancak tolerans ve evrimsel gelişmenin bulunduğu bir ortamda yaşayabilir ve yaşatılabilir. Bilgisizliğin, bağnazlığın, batıl saplantıların ve dogmaların egemen olduğu bir çevre ya da ortamda, simgeler putlaştırılır.

Putlaştırma, bir simgenin değerini yitirmesine ve bundan böyle "simge" sayılamamasına neden olan etkenlerin başında gelir.

Bir diğer deyişle, kesinliğin ve "son"un bulunduğu bir ortamda simgeye yer yoktur. Buna karşılık, toleransla güçlendirilen evrimsel gelişmenin peşinde koşulduğu ortamlarda, simge, duygu ve düşünüleri en güzel ve en yetkin bir şekilde anlatabilme niteliğini korur ve sürdürür.

Bileşik Simge / Sembol

Fra. Symbole composé; *İng*. Composite Symbol; *Alm*. Zusammengesetztesymbol

En az iki ayrı simgenin kullanılmasıyla oluşturulmuş simge.

Bileşik simge, bazı yerde kendini oluşturan simgelerin anlamını bağdaştırır; bazı yerde ise tümüyle farklı bir anlam taşımak üzere oluşturulur. Ancak, her birkaç simgenin bir araya getirilmesiyle yapılan düzenleme, mutlaka bir bileşik simge olmaz; "amblem" de, gelişigüzel ya da dekoratif bir düzenleme de olabilir.

Örneğin, "yıldız" tek başına bir simgedir. Bunun ortasına simgesel anlamı olan bir harf yerleştirilirse, -G gibi- bir bileşik simge oluşturulur.

Türk bayrağı üzerinde yer alan ay yıldız bir simge değil, amblemdir. Masonlukta gönye ve pergel, ayrı ayrı birer simgedir. Belli bir tarzda üst üste konulmuş gönyeve pergel, hem bir bileşik simge hem de bir amblemdir.

Gönye ve pergel "ay yıldız" ile bir arada olduğunda Türk Masonluğu kavramını niteleyen bir bileşik simge doğar. Bu, aynı zamanda bir Türk mason örgütünün amblemi de olabilir. Ancak amblemin kapsamında kullanılırsa, bileşik simge niteliğini korur.

Sina Dağı

Fra. Mont Sinai; *İng*. Mount Sinai; *Alm*. Berg Sinai

Kızıldeniz'in kuzeyinde, Süveyş Körfezi ile Akabe Körfezi'nin arasında kalan çölün üzerindeki bir dağ.

Tevrat'a göre bu dağ, Musa'nın ünlü on buyruğu almış olduğu yerdir. Masonluğun bazı yüksek derecelerindebu yer, "gerçeğin simgesi" olarak benimsenir.

Siyah Tül

Fra. Crépe noire; *İng*. Black Crepe; *Alm*. Schw arzer Tüll

Siyah renkli, çok ince ve gözenekli olarak dokunmuş kumaş.

Masonlukta siyah tül genellikle bir perde ya da örtü şeklinde kullanılır. Simgesel olarak ışığın azlığını, yetersiz olduğunu belirttiği kabul edilir.

Localarda düzenlenen "yas oturumları"nda ve bazı derecelerde simgesel olarak"yas tutma" gerektiğinde, siyah tül mabedin dekorasyonunu oluşturan öğelerden biridir. Yer yer bir perde gibi asılır ve mabedi aydınlatan şamdanların üzerine de örtülür.

Bazı derecelerde mabedin doğusu ile diğer bölümünün birbirinden ayrıldığının somut olarak gösterilmesi istenir. Bazı ritlerin kimi derecelerinde ise mabedin içinde sanki her bir ayrı bir oda ya da büyük bir çadırın iç bölmeleri gibi bölümler oluşturmak gerekir. Bu amaçla da gene siyah tülden perdeler kullanılır.

Siyah tülün bir de **"gözbağı"** olarak kullanılması sözkonusudur. Siyah tülden oluşan bir gözbağının kullanıldığı inisiyasyon *(tekris)* törenlerinde, adayın tümüyle karanlıkta olmadığı, fakat henüz yeterince de aydınlanamamış bulunduğubenimsenir.

Siyon

Eş. Sion, Zion

1. Kudüs kentinin üzerinde yer aldığı, üç tepeden oluşan plato.
2. Yahudilerin bir amblem olarak benimsemiş oldukları altı kollu yıldız.

Altı kollu yıldız, Masonlukta da yer yer bir simge olarak kullanılır. Ancak buna çok benzeyen birtakım başka simgelerde vardır. Bu diğer simgeler, iki eş kenar üçgenin birbiri içine geçmesi ya da birbiri üzerine oturtulması şeklinde oluşturulur. Bunlar, kendi başlarına farklı simgesel anlamlar taşıdığından, "Siyon yıldızı" ya da salt "siyon" olarak da anılan altı kollu yıldız ile karıştırılmamalıdır.

Sonsuz Yılan

Fra. Serpent sans fin; *İng*. Endless Serpent; *Alm*. Unendliche Schlange

"Kuyruğunu ısıran yılan" şeklindeki simge.

Bu simgenin bazı eski ezoterik ekollerde, özellikle Mısır'da özenle kullanılmış olduğu görülür.

Masonluktaki uygulamasında, "sonsuzluk" kavramının simgesi olarak benimsenir.

Su

Fra. Eau; *İng*. Water; *Alm*. Wasser

Yaşamın temel kaynaklarından biri olan sıvı nesne.

Masonlukta su genellikle olumlu tinsel kavramların, iyi duyguların, toleransın, sevecenliğin simgesi olarak benimsenir. Öncelikle bir mason adayının Masonluğa Kabul Töreni'nden önce alındığı Düşünme Odası'nda bulunur ama sonraki derecelerde de bir simge olarak kullanılır.

Süleyman'ın Mührü

Esk. Mihri Süleyman; *Fra*. Sceau de Salomon
İng. Solomon's Seal; *Alm*. Solomonischessiegel

Simetrik olarak birbirine geçmiş iki eş kenar üçgenden oluşan geometrik şekil, amblem ve simge.

Bu şekil, bazı zaman ve yerde "Davut'un Kalkanı" olarak da anılır. İsrailliler arasındaki yaygın bir inanışa göre, bu simgeyi taşıyan kişinin, başına gelebilecek her türlü kötülükten korunduğuna inanılırdı. Sonradan bu amblem, Kral Süleyman'ın olağanüstü güçlerini belirten bir simge olarak kabul edilmiştir.

Bu şekil, İsrail Devleti'nin bayrağında yer alan geleneksel ve ulusal amblemle tıpatıp aynı değildir; sadece benzer. Yahudilere ve İsraillilere özgü bir işaret olarak nitelenmişse de, bu yanlıştır. Çünkü tarih boyunca bu amblemi kullananlar çok olmuştur. Hatta Kanunî Sultan Süleyman da bu amblemi kendi mührü olarak benimsemiş, bu şekil birçok Türk ve İslam yapıtında bir süsleme öğesi olarak kullanılmıştır.

Masonluğun da önemli simgeleri arasında yer alan bu şekil, bazı kaynaklara göre yalnızca Süleyman'ın Mührü'dür. Bazı masonik yorumcular ise, bu şekli Süleyman'ın Mührü ile hiç bağdaştırmaksızın, başlı başına bir simge olarak değerlendirir. Buna göre; **"iki simetrik eş kenar üçgen"** bilgi ve yeteneğin birleşimiyle oluşmuş bir olgunluğun ya da yetkinliğin simgesidir.

Çeşitli masonik uygulamalarda, bu simgenin, yalnızca kendi başına değil, diğer bazı simgelerle birlikte kullanıldığı da görülür. Bu bileşik simgelerde, iki çapraz üçgenin ortasında G harfi, güneş, göz ve bunların çeşitli birleşimlerine sık sık rastlanır.

Diğer bazı yorumlarda, bu şeklin "su ve ateşin birleşimi"ni simgelemekte olduğu belirtilir. Kimisi de bu şekli "yaşam ve ölümün birleşimi" şeklinde açıklamıştır.

Süleyman'ın Mührü, çizim bakımından iki ayrı şekilde yapılır. Bunlardan birinde iki ayrılabilir nitelikli üçgen birbiri içine geçmiştir; diğerinde ise, iki üçgen birbirlerinden ayrılamaz şekilde iç içe geçirilmiştir; Bu ise **"heksalfa"** olarak da anılır.

Bu üçgenlerin kenarlarından hangisinin diğerinin altından ya da üstünden geçtiği belirli değilse, ortaya "**Altı Kollu Yıldız"** olarak anılan bir şekil çıkar. İşte bu şekil Yahudilerin **"Siyon"** olarak da anılan ulusal amblemleriyle özdeşleşir. Ancak bu Süleyman'ın Mührü ile aynı şey değildir.

Svastika / Swastika

Birbirine dikey dört **L** biçiminden oluşan simge.

Bu sözcük Sanskritçede "selam" anlamına gelen "svasti" sözcüğünden alınmadır. Tarihsel kökeni bakımından Hinduların dinsel simgelerinden biridir.

1920'li yıllarda bu simge simetrik olarak tersine çevrilmiş, Almanya başta olmak üzere totaliter rejim yandaşlarınca (özellikle Nazilerce) bir amblem olarak alınmış ve **"Gamalı Haç"** olarak da anılmıştır. Fakat Svastika aslında uç uca eklenen dört "gama"dan değil, dört "tamamlanmamış kare"den oluşur ve "bilinç" kavramının simgesi olarak benimsenir.

Şelale

Fra. Cascade; *İng.* Cascade; *Alm*. Kaskade

Dik bir yamaçtan dökülen akarsu.

Su, Masonlukta değişik anlamlarda değerlendirilen ve yorumlanan bir simgedir. Doğada su, yalnızca yaşam için zorunlu olmakla kalmamış, her zaman verimliliği sağlayan bir öğe olmuştur. Bu bakımdan, güldür güldür akan suyu en canlı bir şekilde gözler önüne seren şelâle, mason kuruluşlarında "bolluk" kavramının simgelerinden biri olarak benimsenmiştir.

Taç

Fra. Couronne; *İng.* Crown; *Alm*. Krone

Özellikle monarşilerde bir hükümdarın kullandığı başlık.

Güçlülüğün ve şanlılığın simgesi olarak benimsenir.

Tahıl

Esk. Hububat; *Fra.* Blé; *İng.* Corn; *Alm.* Korn

Genellikle buğdaygillerden hasat edilen ürünlerin ve tohumlarının genel adı.

Tahıl, dünyanın hemen her yerinde yaygın olarak bulunan, yiyecek olarak tüketilen bir bitki ürünüdür. Masonlukta bu sözcüğün kullanımıyla genellikle buğday amaçlanır. Buğday başağı, insanın yaşamsal önemi nedeniyle, hemen tüm eski dinlerde, inançlarda, kültlerde ve bunlara bağlı misterler ile mitolojilerde yer almıştır. Çok tanrılı inançlarda bolluk ve bereket simgesi olarak benimsenmiştir.

Tau

Çağdaş Latin alfabesindeki **T** harfinin, Yunan alfabesindeki karşılığı.

Bu harf, bir şekil olarak, eski Doğu ekollerinden birçoğunda önemli bir simge niteliği taşımıştır. Önceleri, basit bir ağacı temsil eder olarak alınmış, dolayısıyla "doğa"nın simgesi olarak değerlendirilmiştir. Daha sonra ise "insan"ı simgelediği benimsenince, soyut bir anlam kazanmaya başlamış, sonunda "yaşam" kavramının simgesi olmuştur.

Taunun üstüne ve tam ortasına yerleştirilen bir küçük halka ile bu simgenin gerek elde gerekse bir zincir ya da kordon ile boyuna asılan bir "biju" olarak taşınması kolaylaştırılmıştır. Ancak bu halkanın yalnızca bu amaçla kullanılmış olup olmadığı da tartışılabilir. Çünkü tau bu şekli alınca, "kollarını her iki yana açmış olarak hem vermeye hem de almaya hazır bir insan"ı simgelediği benimsenmiştir. Eski Mısır'da bu simge "ankh" olarak anılmış, ölümsüzlüğün simgesi olarak benimsenmiştir.

Gerek halkalı, gerekse önceki özgün tau, daha sonra pek yaygın olarak kullanılacak "haç"ın temelidir. Spekülatif Masonlukta, standart bir taunun yanı sıra, üç ve dört taunun birleşimiyle oluşturulmuş bileşik simgeler de kullanılır.

Üçlü Tau

Fra. Triple Tau; *İng.* Triple Tau; *Alm.* Dreifaches Tau

Üç Tau'nun alt uçlarının birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir simge.

Masonlukta bu simge, İngiliz Masonluğu Sistemi'ndeki **"royal arş"** derecesinin amblemi olarak kullanılır.

"Üçlü Tau" olarak nitelenmekle birlikte, masonik yazında bu simgenin yorumu ve açıklaması, üç ayrı "tau"nun neleri ya da hangi kavramları simgelediği belirtilerek yapılmamaktadır.

Bu konudaki açıklama ve yorumlar, ya bir spekülasyon ya da açıkça bir zorlamanın sonucudur. Genellikle her bir "tau", Hıristiyanlıktaki "teslis"i oluşturan kavramlarla bağdaştırılır.

Bu simge **"Aziz Antuan'ın Haçı"** olarak da anılır. Ancak bu durumda simge, bir **T** ve bir **H** harfinin birleşiminde oluşur. Bu da Latincede **"Templum Hierosolmae"** *(Kudüs Mabedi)* terimini temsil eder.

Dörtlü Tau

Fra. Tau quadruple; *İng*. Quadruple Tau; *Alm*. Vierfach Tau

Dört **"tau"**nun simetrik olarak birleştirilmesiyle oluşturulan simge.

Bu simge, **"Tötonik Haç"** olarak da anılır.

Tessera

Latince: "Küp" ya da "zar"

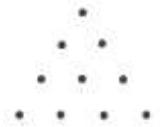
Masonlukta bu sözcük, bir dostluğun anısının paylaşıldığını belirleyen bir somut uygulamayı nitelemek üzere kullanılır.

Bu uygulamada, küp şeklindeki bir nesne gelişigüzel bir şekilde fakat kırılıp dağılmadan iki parçaya bölünür. Dostluklarını anımsayacak olan iki kişi, bu parçalardan birini alarak saklar.

Tetraktis

Fra. Tetractys; *İng*. Tetractys; *Alm*. Tetraktys

Her ne yandan bakılırsa bakılsın, bir üçgen oluşturmak üzere dört sıra halinde yerleştirilmiş on noktadan oluşan simge.

Bu sözcüğün etimolojisi Yunancadır. Sözlük anlamı bakımından "temel dörtlü" ya da "ışıldayan dörtlü" demektir. Fakat her kenarı dört birimden oluşan bir eş kenar üçgeni, daha doğrusu bir eş kenar üçgen oluşturan on noktayı nitelemek üzere kullanılır.

Pitagorculuktan alınma olan bu simge, ilk on sayıya verilen simgesel anlam ve değerlendirmeleri, 1 + 2 + 3 + 4 = 10 şeklinde toparlar. Sonra bu sayılardan her birini anlamlandırır.

Tetraktisin masonik simgecilikteki ilginç yönlerinden biri, "üç kez üç üçgeni birleştirerek tek bir üçgende bütünlemesi"dir. Nitekim bu simgeyi oluşturan noktalar birleştirilirse, dışta bir genel eş kenar üçgen, içte ise dokuz eş kenar üçgen oluşur.

Tinsel Mabet

Fra. Temple spirituélle; *İng*. Spiritual Temple

Masonluğun evrensel amacının, bazı uygulamalardaki simgesel anlatımı.

Tohum

Fra. Graine; *İng*. Seed; *Alm*. Samenkorn

Bitkinin üremesini sağlayan tane.

Yenileşmenin, yeniden doğuşun, çoğalmanın, bollaşarak gelişmenin simgesi olarak benimsenir.

Toprak

Fra. Tere; *İng*. Earth; *Alm*. Erde

Yer kabuğunu oluşturan katı nesnelerin bitki yeşermesine elverişli olan bölümü.

Eskiden toprak, doğadaki katı nesnelerin tümünün temeli sayılmıştır. Bundan ötürü, doğanın temel yapısı olan özdek *(madde)* ile yaşam için zorunlu olan verimliliğin simgesi olarak benimsenir. Önemi, bazı ritüellerde geçen şöyle bir özdeyişle dile getirilir: *«Her şey topraktan oluşmuştur ve gene toprağa dönecektir.»*

Tuz

Fra. Sel; *İng*. Salt; *Alm*. Salz

Bir maden ile asidin etkileşimi sonucunda oluşan kimyasal bileşik.

Güncel dilde "tuz" denilince, öncelikle sık sık kullanılan yemek ya da sofra tuzu anlaşılır. Oysa bu çeşitli tuzlardan yalnızca biridir.

Tuz, Masonlukta çoğunlukla "denge" kavramının simgesi olarak benimsenir. Tuzu, "bağlılık ve dostluk" kavramının simgesi olarak alanlar da vardır. Ancak bu simgesel benimseyişlerde nasıl bir tuzdan sözedilmekte olduğu belli değildir. Ortaya somut bir simge konulacaksa, -belki de en kolay bulunanı ve en kolay anlaşılanı olduğu için- gene sofra ya da yemek tuzu kullanılır.

Masonlukta tuzun bir simge olarak kullanıldığı yer **Tefekkür Hücresi** yani **Düşünme Odası**'dır. Burada tuz, **"cıva"** ve **"kükürt"** ile bir arada bulundurulur. Bunların birliktelikleriyle oluşan "üçleme"nin bir öğesidir.

Tuz, cıvanın simgelediği benimsenen "özdek" *(madde)* ya da "özdeksel değerler" ile kükürdün simgelediği benimsenen "tin" *(ruh)* ya da "tinsel değerler" arasında bir denge kurulabileceğini belirtir. Böyle bir denge ise ancak bilimsel ve ussal bir yöntemle ve bilgelik ile kurulup sürdürülebilir.

Dolayısıyla tuz "Bilim - Akıl - Bilgelik" üçlemesinin sentezini ya da "aklühikmet" kavramını da simgeler.

Üç Yıldız

Fra. Les Trois Etoiles; *İng*. The Three Stars; *Alm*. Die drei Sterne

Gökyüzündeki üç öncelikli ve önemli yıldız.

Üç yıldızın gökyüzündeki hangi yıldızlar olduğunun pek bir önemi yoktur. Ancak, bunlar **Jüpiter** *(Sabah Yıldızı)*, **Venüs** *(Akşam Yıldızı)* ve **KutupYıldızı** *(Gece Yıldızı)* olarak benimsenmiştir. Nitekim Masonluğun bazı ileri ve yüksek derecelerinde özellikle bu üç yıldıza değinilir.

Bu üç yıldız, günün belli saatleri arasında gökyüzünde belirgin olarak görülür. Dolayısıyla gün içindeki zamanı doğal olarak belirtir.

Üçgen (geometrik şekil ve simge)

Esk. Müselles; *Fra.* Triangle; *İng.* Triangle; *Alm.* Dreieck

Üç noktayı birleştiren, üç açı ile üç kenardan oluşan geometrik şekil.

Üçgen, Masonlukta çok önem verilen ve en değerli tutulan simgelerden biridir. Yüzey *(iki boyutlu)* geometrik şekillerin ilki ve en basiti olmakla birlikte, diğer şekilleri oluşturduğu için onlardan üstün tutulur.

Üçgen, tüm geometrik şekiller arasında en tutarlı olanıdır. Bundan ötürü üçgenin, öncelikle "sağlamlık", "değişmezlik" ve "dayanıklılık" kavramlarını simgelediği benimsenmiştir.

Geometri kapsamında üçgen öylesine önemlidir ki, yalnızca üçgenler ve bunların ilişkileriyle uğraşan bir yan bilim dalı bile kurularak buna "trigonometri" denmiştir.

Geometride üçgenin çeşitli türleri vardır. Masonlukta bunlardan yalnızca üçüyle ilgilenilir:

a) Dik Kenar Üçgen;

b) Eş Kenar Üçgen;

c) İç Bükey Üçgen.

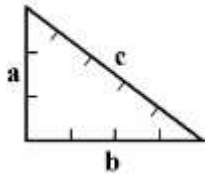
Dik Kenar Üçgen:

Operatif Masonluk döneminde, yapıcılık mesleğinin uygulamaları kapsamında üçgen, "kare"yi, "dikdörtgen"i, "küp"ü ve "prizma"yı oluştururken, dik açı sağlanması amacıyla kullanılırdı. Dik açı oluşturulması "gönyeleme" olarak da anılabilir. Bu bakımdan üçgen, bazı zaman çağdaş Masonlukta da çok önemli bir diğer simge olan **gönye** ile özdeşleşir.

Bir açısı "90 derece" olarak nitelenen dik açılı üçgenin çağdaş Masonluktaki uygulamasında, en kısa kenarı üç, buna dik olan kenarı dört, dolayısıyla hipotenüs olarak anılan en uzun kenarı beş birim olur.

Bu dik kenar üçgenin birbirinden farklı simgesel yorumları yapılır. Bunlardan bazıları şöyledir:

a: Akıl	**b:** Bilim	**c:** Bilgelik
a: Ruh	**b:** Beden	**c:** İnsan
a: Tin	**b:** Özdek	**c:** Denge
a: Tez	**b:** Antitez	**c:** Sentez
a: İzis	**b:** Osiris	**c:** Horus

Bazı mason obediyanslarının localarında, saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem ile nazırların yerleri, bir dik üçgenin köşelerini oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.

Eş Kenar Üçgen:

Çağdaş Masonlukta, her açısı "60 derece" ve her kenarı birbirine eşit olan eş kenar üçgen, dik kenar üçgene oranla daha önemli bir simge olarak nitelenir. **"Delta"** olarak da anılan bu üçgen, yalnızca Spekülatif Masonluğa özgü bir simge değildir. Diğer birçok kurum, eş kenar üçgeni çok değerli bir simge olarak benimsemiştir.

Bu üçgen geleneksel yapıcılık mesleğinde olduğu gibi, çağdaş yapı tekniğindedesık sık kullanılmaktadır. Yapısal özelliği nedeniyle en tutarlı geometrik şekildir.

Eş kenar üçgen, kimi masonik simgecilere göre, öteden beri Tanrı'nın ya da "tanrısallık" kavramının simgesi olarak benimsenmiştir. Kimisi eş kenar üçgenin "akıl ve mantık" kavramlarını simgelediğini savunur.

Kimi masonik yorumcular ise bu simgeyi, Masonluktaki "üç sayısı" ile bağdaştırırve Masonluğun temel ilkelerinin simgesi olarak benimser.

Bu benimseyiş ile bağlantılı olarak yapılan bir açıklama uyarınca; eş kenar üçgenin kenarları "özgürlük", "eşitlik" ve "kardeşlik" kavramlarının karşılığıdır.

Bir diğer yorumda eş kenar üçgenin kenarları, "din", "bilim" ve "bilgelik"kavramlarının karşılığı olarak benimsenir.

Şöyle bir açıklama yapılır: *«Tarih boyunca birbirinden ayrılmış ve birbiriyle karşıt duruma düşmüş olan din ile bilim, ancak bilgelik ile yeniden bağdaştırılabilir.»* Bu savın doğru olup olmadığı, bunun gerçekleşip gerçekleşemeyeceği, haylitartışmalıdır.

İç Bükey Üçgen:

Her kenarı içe doğru bir yay gibi olan, dolayısıyla iç açılarının toplamı 180 dereceden küçük bir üçgen şeklindeki simge.

Bu tür bir üçgen **"konkavüçgen"** olarak da anılır. Bilinen doğa yasalarının belirli zaman, boyut ve koşullar altında geçerli olduğunu, koşullardan herhangi birinin değişmesi durumunda ise yasaların da değişebileceğini simgelediği benimsenir.

Bu olguyla bağlantılı olarak şöyle bir açıklama yapılır: *«Gerçekleri araştırırken, yanılgılardan sakınabilmek için, çok yönlü veçok boyutlu olarak düşünmek, seçenekli değerlendirmelerde bulunmak gereklidir.»*

Üç Üçgen

Zincir gibi, aynı sırada birbiri içine geçmiş üç üçgenden oluşan simge.

Masonlukta, üç üçgenden oluşan bir bileşik simge, genellikle **"üçlü üçgen"** olarak anılır. Bu bakımdan, birbirinin içine bir zincir gibi geçmiş üç üçgenden oluşan bir simgenin de gene "üçlü üçgen" olarak nitelenmesi yanlış sayılmaz. Ancak, özellikle bu simge "üç üçgen" olarak anılagelmiştir.

Bu simgedeki üçgenler, "tutsaklık" kavramını simgelediği benimsenen bir zincirin halkalarını oluşturduğu için, üç olumsuz kavramın karşılıkları sayılır. Bu kavramlar ise "zorbalık", "boş inanç"*(batıl)* ve "ayırımcılık " olarak belirtilir.

Üçlü Üçgen

Fra. Pantacle; *İng*. Triple Triangle; *Alm*. Dreifaches Dreieck

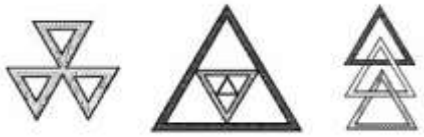
Üç eş kenar üçgenden oluşturulan simgesel düzenleme.

"Üçlü Üçgen" denilince, çeşitli simgesel düzenlemelerden sözedilmekte olabilir. İlk akla gelen, aynı boyda üç eş kenar üçgenin simetrik olarak birbirlerinin içinden geçirilmeleriyle oluşturulmuş bir bileşik simgedir.

Bu simge, bir mason locasında "Üç Işık Kaynağı" olarak nitelenen kavramlarıtopluca bir araya getiren bir simge olarak kabul edilir. **"Dokuz Kollu Yıldız"** olarak da anılır.

Bazı ritüellerde, "Üçlü Üçgen" denilince, geometrik bakımdan daha başka şekillerde düzenlenmiş simgeler de anlaşılabilmektedir.

Bunlardan biri, "tek bir noktada birleşen ve aralarında eşit açılar bulunan eş boyutlu üç eş kenar üçgen" şeklindeki bir simgedir. Bir diğeri, "iç içe yerleştirilmiş üçeş kenar üçgen", bir başkası "bir zincir gibi art arda ya da üst üste dizilmiş üçgen" şeklindeki simgedir. Burada önemli olan ve dikkati çeken nokta, hepsinde üç eş kenar üçgen kullanılmasıdır.

Bu üçlü üçgen düzenlemelerinin her birinin ayrı yorumları yapılabilir.

Üçgen Baklalı Zincir

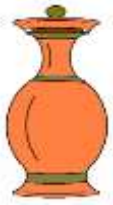
Her bir baklası bir eş kenar üçgenden oluşan zincir şeklindeki simge.

Masonluğun bazı derecelerinde geçen alegorik nitelikli töresel öykülerden birinde, Babil Kralı Nabukadnezar'ın M.Ö. 586 yılında Kudüs'ü ele geçirip yakıp yıkışından sonra, İsraillilerin ileri gelenlerini tutsak edip Babil'e sürerken, bu tür bir zincire vurdurmuş olduğu anlatılır.

Bu anlatım üzerine şöyle bir yorum yapılır: *«Üçgen ile simgelenen kavramlar, bir şeyi başkalarına kabulettirebilmek için kaba güç kullanmaktan sakınmayanlarca,kötüvebireysel ya da zümresel çıkarlara yönelik amaçlarla da kullanılabilir. Bunun için de öncelikle toplumdaki özgürlüklerin ortadan kaldırılmasına girişilir.»*

Vazo (ağzı kapaklı)

Fra. Coupe fermée; *İng*. Sealed Cup; *Alm*. Geschlossener Becher

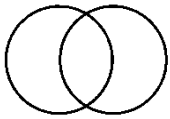
Ağzı üzerine bir kapak oturtulmuş iri bir vazo ya da kupa.

Masonlukta ağzı kapalı tutulan vazo, susmayı bilmenin önemini ve gereğini vurgulayan bir simge olarak benimsenir.

Buradaki "susmayı bilme" kavramı, başkalarının duyması ve bilmesi gerekmeyen, hiçbir yarar elde edilemeyecek, sonuçsuz tartışmalara yol açabilecek, uzlaşma olanağı olmayan konularda konuşup tartışmaya girişmekten kaçınmak, anlatılmaması gereken şeylerden söz etmekten de sakınmak anlamına gelir.

Vesica Piscis

Birbirlerinin merkezinden geçen iki çemberin ortasında oluşan geometrik şekil.

Bu şekil, yüzey geometride, diğer birçok şeklin çizimini sağlayan önemli bir öğedir. Örneğin, tam bir eş kenar beşgen pratikte ancak vesica piscis kullanılarak çizilebilir. Dolayısıyla, Masonlukta çok önemli bir simge olan **Beş Kollu Yıldız**'ın oluşturulmasında da, aslında vesica piscis'in işlevi vardır.

Masonlukta bu şeklin ya da geometrik oluşumun doğrudan bir kullanımı ya da simgesel anlamı yoktur. Ancak bir balık gövdesinin figürü olarak alınıp, ilk Hristiyanlarca İsa'nın simgesi olarak benimsenmiştir. Bu nedenle operatif masonlarca kilise ve katedrallerin süslemelerinde sık sık kullanılmıştır.

Yedi Kollu Şamdan

Fra. Candélabre à Sept Branches; *İng*. Seven Branched Candlestick
Alm. Siebenarmiger Leuchter

Üzerinde yan yana ve aynı düzeyde yedi mumluk bulunan şamdan.

Bu şamdan, İsrailoğullarının bir alameti sayılagelmiştir. Bunun nedeni şöyledir:

Tevrat'ta anlatıldığına göre; Musa, Tanrı'nın buyruğu üzerine "Kutsal Emanetler"in korunduğu ve tabernakl olarak anılan çadırın aydınlatılması için somaltından yedi kollu bir şamdan yaptırmıştır.

Ancak yedi kollu şamdan yalnızca İsrailoğullarına özgü bir uygulama değildir. Çok daha eski tarihlerde, bazı Doğu uygarlıklarında da bu tür şamdanlar kullanılmıştır.

Bütün bu kullanımlarda Yedi Kollu Şamdan'ın yapım biçimi aynıdır: Ortadaki mumluğun çevresinde, sırayla bir ağacın gövdesinden çıkan dallar gibi, üçer çift mumluk yer alır. Şamdanın özgün olarak altından yapılma olduğu da öngörüldüğü için, bu şamdan "Altın Şamdan" olarak da anılır.

Bu şamdanın simgesel anlamı üzerine de birçok yorum yapılmıştır:

- Bu bir ağacı temsil eder; ışıklardan her biri ayrı birer meyvedir. Böylelikle topluca "doğanın verimliliği" kavramını simgeler.
- Yedi Bağımsız Bilim'i temsil eder.
- Yedi ışığın her biri, yedi gezegenin karşılığıdır. Dolayısıyla bu şamdan evreni simgeler.
- Her bir mum haftanın bir gününün karşılığıdır. Böylelikle bu şamdan "zaman" kavramının simgesidir.

Yedi Mühürlü Kitap

Fra. Livre avec sept Sceaux; *İng.* Book with Seven Seals; *Alm*. Buch mit sieben Siegeln

Sıkıca bağlanmış ve bağları yedi mühür ile bitiştirilmiş bir kapalı kitap ya da rulo.

Bu kitap, yüce ruhsal bilginin, kutsal bir nitelik taşımayan araştırmaların tümünden saklı kalacağını vurgulayan bir simge olarak benimsenir.

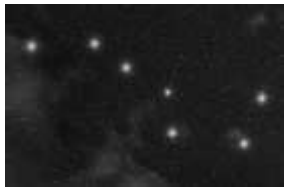

Yedi Mühürlü Kitap, tümüyle ezoterik nitelikli bir öğretinin simgesidir. Bu bakımdan, herhangi bir dinin "Kutsal Kitap" kavramıyla özdeşliği olmadığı gibi tüm kutsal kitapları temsil eden bir simge de değildir. Fakat dinsel nitelikli bir simge olduğundan kuşku duyulamaz.

Kullanıldığı masonik derecelerde, mühürlerin her birinin, önemli bir kavramın karşılığı olduğu belirtilir. Bu kavramlar da şöyle verilir: Güzellik, Tanrısallık, Bilgelik, Kudret, Onur, Şan ve Güç.

Yedi Yıldız

Fra. Sept Etoiles; *İng.* Seven Stars; *Alm*. Sieben Sterne

Büyük Ayı Takımyıldızı'nı oluşturan yıldızların tümü.

Bu yıldızlar bir mason mabedinin tavan dekorasyonunda yer alır. Simgesel bakımdan çeşitli yorumları yapılır.

Yel

Esk. Rüzgâr; *Fra*. Vent; *İng.* Wind; *Alm*. Wind

Güçlü ve doğal hava akımı.

Yel ya da rüzgâr, Masonlukta yer yer bir tasarımsal simge ya da simgesel terim olarak kullanılır. Kimine göre, çalışmanın gönül rahatlığı içinde yapıldığını, kimine göre ise yapıt veren bir çalışma için gerekli olan esinlenmeyi simgeler.

Yeraltı

Fra. Souterrain; *İng.* Underground; *Alm*. Unterboden

Toprak altında kalan ve herhangi bir canlılık olmayan karanlık yer.

Masonlukta yeraltı, "bilgisizlik" ya da "tutsaklık" kavramlarından birinin simgesi olarak benimsenir. Kimi masonik simgecilere göre; bir masonadayının Masonluğa Kabul Töreni öncesinde alındığı Düşünme Odası da "yeraltı" kavramının bir karşılığıdır.

Yılan

Fra. Serpent; *İng*. Serpent; *Alm*. Schlange

İnce uzun yapılı ayaksız bir sürüngen.

Yılan, günümüzde çoğu toplumlarda, sevimsiz, korkutucu hatta irkiltici bir yaratık olarak görülür. Buna karşılık, eski çağların ezoterik nitelikli ekol ve kurumlarının birçoğunda değerli bir simge olarak yer tutmuştur.

Zerdüşt, yılanı "evrenin simgesi" olarak benimsemiştir. Uzak Doğu'nun eski ezoterik ekollerinde, bir çembere dolanmış olarak tasarlanan iki yılan, *"Dünya'nın yaratıcısının bilgi ve gücü"*nün simgesi olarak nitelenmiştir.

Eski Mısır'ın ezoterik ekollerinde iki türlü yılana rastlanır. Boylu boyunca uzanan bir yılanın "Tanrısal bilgelik", kuyruğunu ısıran bir yılanın "sonsuzluk" kavramını simgelediği benimsenmiştir. Özellikle "kuyruğunu ısıran yılan" şeklindeki simge, birçok mason ritinin çeşitli derecelerinde de yer alır.

Bazı mason ritlerinin kimi yüksek derecelerinde bir haç ya da "halkalı tau" üzerine dolanmış olan bir yılan, ilgili derecelerin ritüelik konularına göre önemli bir simgedir. Bu yılana **"tunç yılan"** dendiği de olur.

Nitekim Eski ve Kabul Edilmiş İskoç (Skoç) Riti'nin 25. derecesinin unvanı da "Tunç Yılan Şövalyesi"dir.

Yıldız

Fra. Etoile; *İng*. Star; *Alm*. Stern

Çıplak gözle görülebilen ama çok uzak olduğu için ayrıntıları seçilemeyen bir uzay kütlesi.

Aslında her yıldız, küresel bir kütle ya da bir çekirdeğin çevresinde toplanmış çok sayıda parçacıktan oluşan bir küme şeklindedir. Fakat çeşitli sayıda kolları olan bir yüzey geometrik şekil ile temsil edilir. Bu şekiller Masonlukta da, yer yer salt dekorasyon ya da süsleme amacıyla, yer yer de birer simgesel anlam taşımak üzere kullanılır.

Tek başına ve genel olarak "yıldız"ın Masonlukta herhangi bir simgesel anlamı yoktur. Ancak, belirli şekillerde tasarımlanmış, belirli sayıda kolları olan yıldızların ayrı ayrı simgesel anlamları vardır.

Yitirilmiş Taş

Esk. Kaybolmuş / Kayıp Taş; *Fra*. Pierre perdue;
İng. Lost Stone; *Alm*. Verlorender Stein

Masonlukta "üstün ve yüce gerçek" kavramının varsayımsal simgesi.

Bu terimin kullanımıyla şöyle bir olgu vurgulanır: *"Bir zamanlar, bazı insanlar üstün ve yüce gerçeği biliyordu. Bu gerçek, o zaman olduğu gibi şimdi de var dır amaona ilişkin bilgi yitirilmiş ve henüz bulunamamıştır."*

Sözü edilen "üstün ve yüce gerçek", bu konuda dinsel bir temele dayanan ya da gizemci *(mistik)* nitelikli bir değerlendirmeyi zorunlu gören kimselerce "Tanrısal gerçek" ya da "saltık gerçek" kavramıyla özdeş tutulur. Pozitivist bir yaklaşımı öngörenler ise, bu kavramı doğrudan "somut, nesnel ve bilimsel gerçek" olarak alır.

Kimi masonik yorumcular, yitirilmiş taşı Masonluktaki "akik taş", kimileri de "istenmeyen taş" ile özdeşleştirir.

Yumurta

Fra. Oeuf mondain; *İng*. Mundane Egg; *Alm*. Weltlisches Ei

Soyut bir nitelik taşımak üzere, **"yeniden doğuş"** kavramının bir simgesi.

Bu simge, hemen tüm Eski Misterler'de ve Doğu kökenli ezoterik kuruluşlarda kullanılmıştır.

Yürek

Eş. Kalb; *Fra*. Coeur; İng. Heart; *Alm*. Herz

Bedendeki kan dolaşımını sağlayan iç organ.

Yürek, bazı inanışlarda canın temel öğesi olarak benimsenmiş, bu nedenle ayrıcalıklı hatta kutsal sayılmıştır. Hemen tüm toplumlarda, dinsel bir gerekçeyle olsun ya da olmasın, duygusallığın ve tinselliğin (maneviyatın) kaynağı sayılmıştır.

Masonlukta, insanın bilgileri ve görgüleriyle kendisini yargılama yetisinin, hak ve adaleti gözetmedeki duyarlılığının, özetle **"vicdan"**ın simgesi olarak benimsenir.

Zambak

Fra. Lys; *İng*. Lily; *Alm*. Lilie

İri ve bol yapraklı, büyük çiçekli bir bitki.

Kimilerine göre zambak temizlik ve saflığın kimilerine göre barış ve uyumun simgesidir. Bu benimseyişler salt Masonluğa özgü değildir, âdeta bir evrensel nitelik taşır.

Süleyman Mabedi'nin yapımına ilişkin alegorik öyküde, mabedin ana tapınak binasının girişinin her iki yanına dikilmiş olan sütunların başlıklarının beyaz zambak motifleriyle süslenmiş olduğu anlatılır.

Zeytinyağı

Fra. Huille d'Olive; *Alm*. Olivenöl; *İng*. Olive Oil, Anoint

Zeytinin preslenip sıkılmasıyla çıkarılan doğal yağ.

Zeytinyağı, **Anglosakson Masonluğu** kapsamında yer alan simgelerdendir. Bir locanın kuruluşunda ya da bir obediyansın Anglosakson Masonluğu topluluğuna katılması durumunda uygulanan **"konsekrasyon töreni"**nin üç simgesel öğesinden biridir.

Bir locanın ya da obediyansın konsekrasyonu yapılırken, dua eşliğinde törenin yapıldığı mabede mısır, şarap ve zeytinyağı serpilir. Burada zeytinyağı, *"huzur"* kavramının simgesi olarak alınır.

Öte yandan zeytinyağı, genel olarak *"bolluk ve bereket"*, ayrıca *"yardımseverlik, barış ve birliktelik"* kavramlarının simgesi olarak da benimsenmiştir. *"İyi bir şey yapmış ve başarmış olmanın zevki ve verdiği mutluluk"* olarak da yorumlanır.

Zincir

Fra. Chaine; *İng*. Chain; *Alm*. Kette

Birbirine geçmiş halkalardan, genellikle madenî baklalardan oluşan bağ.

1. Köleliğin ya da tutsaklığın simgesi.

Bu tür zincir, somut olarak madenden yapılmadır. Masonluğun çeşitli derecelerinde, birbirinden yer yer farklı örnekleri görülür. En belirgin örnek, simgesel derecelerde çalışan bir locanın oturumlarını yaptığı bir mabette, kapıdan girilir girilmez görülen **İkiz Sütunlar**'ın başlıklarının altına yedi sıra dolanarak asılmış olanlardır. Bu zincirlerin, mabede sadece tutsaklıktan kurtulmuş (köle olmayan) kişilerin girebileceğini, burasının bir *"özgürlük ortamı"* olduğunu simgelediği benimsenir.

Süleyman Mabedi'nin yapımına ilişkin öykülerde anlatıldığına göre, Başmimar **Hiram Abif**, ana tapınak binasının girişinin her iki yanına diktiği tunçtan dökme görkemli süsleme sütunlarının üzerine, som altından yedi sıra zincir sarmıştı.

Simgesel derecelerde çalışmakta olan locaların mabetlerinin girişinde yer alan İkiz Sütunlar, tarih boyunca birçok yapının ana giriş kapısının her iki yanına herhangi bir yük taşımamak üzere dikilmesi gelenek edinilmiş süsleme sütunlarının karşılığıdır. Ancak, özellikle Süleyman Mabedi'nin sütunlarını temsil ettikleri benimsenir.

Masonlukta *kölelik* ve *tutsaklık* kavramları, 18. yüzyıl sonlarına kadar salt nesnel olarak ve doğrudan sözlük anlamları çerçevesinde değerlendirilerek kullanılırdı. O dönemde, Masonluğa girecek bir kimsenin **"özgür doğmuş"** olması, köle sayılan kişilerin çocuğu olmaması gerekli görülüyordu. Çünkü toplumların yapısı dahahenüz feodal ve aristokratik etkilerden kurtulamamıştı; toplum düzeni hiçbir özgürlüğü olmayan geniş bir halk kitlesinin varlığına dayanıyordu.

Masonluğun geliştiği toplumlarda kölelik ortadan kalkıp, **özgürlük** halkı oluşturan tüm bireylerin temel haklarından biri olunca, Masonluğun yasa ve tüzüklerindeki *"özgür doğmuş"* olma koşulu anlamsız ve çağ dışı kaldı. Çağdaş koşullara uygun düzeltmelerin yapılabilmesi ise, 19. yüzyıl sonlarını buldu.

Bu arada Masonluktaki *"özgürlük"* kavramı, sözlük anlamının dışına taştı. Bireyin düşünme, söz ve vicdan özgürlükleri, nesnel özgürlüklerine oranla öncelik taşıroldu. Böylece, çağımızda zincirin simgelediği kölelik ve tutsaklık da, bir başka insanın ya da bir kurumun nesnel tutsağı olmaktan çok, *"bir düşüncenin, belirli bir öğretinin, bir fanatik ülkünün kölesi olmak, akıl ve zekânın gereğince kullanılamaması"* gibi anlamlarda değerlendirilir oldu.

2. Masonların birbirlerine kardeşçe bağlı oluşlarını, birlik içinde güç kazandıklarını belirten bir simge.

Bu anlamdaki zincir, herhangi bir şekil ile temsil edilerek gösterilemez; ancak düşüncelerde tasarlanabilir. Özellikle simgesel derecelerde masonların zaman zaman mabette kurdukları **"kardeşlik zinciri"**, bu tür bir soyut zincir kavramının bir simgesel örneğini oluşturur.

3. Masonlar arasındaki iletişimin ve evrensel örgütlenmenin simgesi.

Bu anlamdaki *"zincir"* sözcüğü, Masonluk tarihinde, özellikle uluslararası kuruluşlar ile bağlantılı olmak üzere yer yer kullanılmıştır. **"Avrupa Birlik Zinciri"** ve **"Catena"** bunlardan bazılarıdır.

4. Bir mason biriminin ya da kuruluşunun tüm üyelerine ivedi bir haber iletmek gerektiğinde, kullanılan pratik yöntem.

Zincir sözcüğünün bu anlamda kullanılışı bir söz gelimidir. Bu kullanım yalnızca Masonluğa özgü değildir; başka kuruluşlarda da görülür. Gerekli olan iletişimin, belirli bir sırayı ve düzeni izleyerek tüm ilgilileri kapsadığını vurgular.

Mason birimleri bu amaçla kendi üyelerini içeren birer çizelge hazırlar. Buna da *"zincir"* denir. Çizelgede her kardeş, kendinden önce bir, kendinden sonra isebirkaç kardeşe bağlanmıştır. Herhangi bir haberin duyurulması ya da bir bilginin iletilmesi gerektiğinde; bir ağacın kökünden ana dallarına, oradan daha küçük dallarına ve en uçtaki tüm yapraklarına yayılır gibi bir yöntem uygulanır.

Bu tür bir zincirin sağlıklı ve işlevine uygun bir biçimde işlemesinin en önemli kuralı, haberi ya da bilgiyi alan kişinin, bunu kendinden sonrakilere ilettikten sonra, kimlere ilettiğini ve kimlere iletemediğini de kendinden öncekine rapor etmesidir. Dolayısıyla bu zincir, bir kez baştan sona, bir kez de sondan başa doğru işler. Zincirde ilgili masonik birimin başkanından hemen sonra yer alanların her birine *"zincirbaşı"* denir. Bu amaçla daha çok telefon kullanıldığından, bu yöntem ve ilgili çizelge *"telefon zinciri"* olarak da anılır.

Eğer zincirin orta yerinde bulunan bir kardeş, bir haber ya da bilgiyi aldıktan sonra bunu kendinden sonrakilere aktaramazsa, bu olgu *"zincir kopması"* olarak anılır. Bu nedenle de bir zincir çizelgesi düzenlenirken, kopma olasılığını en düşük düzeyde tutmaya özen gösterilir. Zincir başı olanlar, ilgili haber ya da bilginin zincirdekilerin tümüne iletilmesi için, zincirin kopmamasını sağlamaya da çalışır.

Zodyak

Fra. Zodiaque; *İng*. Zodiac; *Alm*. Zodiakus

Türkçede *"saman yolu"* olarak da anılan nebulanın kapsamındaki 12 takımyıldızın yer aldığı burçlar kuşağı.

Zodyak, astroloji için önemli ve değerli bir ilgi alanı olmuştur. Eski ezoterik ekollerin birçoğunda, özellikle gizemci (mistik) nitelikli tarikatlarda etkili bir yer tutmuştur.

Gerek zodyak gerekse içerdiği 12 takımyıldız, bazı mason ritleri ve sistemlerinde de, simgesel nitelikler taşımak üzere ritüelik öğretimin kapsamına alınmıştır.

Zodyakın, genelde insan yaşamının evrelerini simgelediği benimsenmiştir.